

Implementace kohezní politiky na Slovensku na příkladu Operačního programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Bc. Ján Kerdík

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ján Kerdík**
Osobní číslo: **M12490**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Implementace kohezní politiky na Slovensku
na příkladu Operačního programu
Konkurencieschopnosť a hospodársky rast**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Vymezte základní pojmy v oblasti kohezní politiky.
- Provedte rešerši zdrojů vztahujících se k implementaci kohezní politiky.

II. Praktická část

- Charakterizujte architekturu operačních programů ve Slovenské republice.
- Analyzujte implementaci Operačního programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast v programovém období 2007–2013.
- Navrhněte opatření pro efektivnější implementaci kohezní politiky na území Slovenské republiky v programovém období 2014–2020.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BACHE, Ian a Stephen GEORGE. Politics in the European Union. 2. vyd. New York: Oxford University Press, 2006, 624 s. ISBN 978-0-19-927658-5.

DESMOND, Dinan. Ever Closer Union: An Introduction to European Integration. 4. vyd. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2010, 617 s. ISBN 978-0230-27261-3.

HÁJEK, Oldřich a Jiří NOVOSÁK. Kohezní politika v širších souvislostech. Žilina: Georg, 2010, 216 s. ISBN 978-80-89401-19-2.

MOLLE, Willem. European Cohesion Policy. 1. vyd. Oxon: Routledge, 2007, 347 s. ISBN 978-0-415-43811-7.

WOKOUN, René et al. Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde Praha, 2008, 475 s. ISBN 978-80-7201699-0.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Lenka Smékalová
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 17. února 2014
Termín odevzdání diplomové práce: 2. května 2014

Ve Zlíně dne 17. února 2014

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

---

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 29.4.2014

Ján Kordík

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Programové období 2007-2013 bylo prvním sedmiletým obdobím, ve kterém Slovenská republika mohla čerpat prostředky z kohezní politiky Evropské unie. V rámci kohezní politiky dochází ke zvyšování tlaku kladeného na jednotlivé státy k zajištění účelného využívání prostředků kohezní politiky na oblasti, jejichž podpora přispěje k dosažení trvale udržitelné, konkurenceschopné ekonomiky založené na znalostech a inovacích.

Teoretická část představuje čtenáři základní pojmy a principy kohezní politiky, následované charakteristikou základních dokumentů vztahujících se k oblasti kohezní politiky.

Praktická část analyzuje implementaci OP KaHR s důrazem na identifikaci problémových oblastí implementace a jejich příčin. Na závěr jsou navržena opatření k zajištění efektivnější implementace kohezní politiky v programovém období 2014-2020.

Klíčová slova: alokace, analýza, implementace, kohezní politika, konkurenceschopnost, nenávratný finanční příspěvek, operační program, projekt, výzkum, výzva

ABSTRACT

The Programming period 2007-2013 was the first seven-year period in which the Slovak Republic could draw funds from the cohesion policy of the European Union. Towards to the cohesion policy has been increasing pressure placed on individual states to ensure the efficient use of resources of cohesion policy on areas where support will contribute to the achievement of sustainable, competitive economy based on knowledge and innovation.

The theoretical part introduces to the reader the basic concepts and principles of cohesion policy, followed by the characteristic of the basic documents related to the area of cohesion policy.

The practical part analyzes the implementation of the OP KaHR with an emphasis on identifying the problem areas and their causes. At the conclusion measures are proposed to ensure the efficient implementation of cohesion policy in the 2014-2020 programming period.

Keywords: Allocation, Analysis, Implementation, Cohesion policy, Competitiveness, Non-repayable financial contribution, Operational programme, Project, Research, Initiative

Z celého srdce chci poděkovat paní Ing. Lence Smékalové za její ochotný přístup a odborné vedení při tvorbě této diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 ZÁKLADNÍ POJMY V OBLASTI KOHEZNÍ POLITIKY.....	13
1.1 REGIONÁLNÍ POLITIKA	13
1.2 KOHEZNÍ POLITIKA	16
1.3 OPERAČNÍ PROGRAM	20
1.4 REGIONÁLNÍ DISPARITY	22
2 ZÁKLADNÍ PRINCIPY KOHEZNÍ POLITIKY	24
2.1 PRINCIP ADICIONALITY	24
2.2 PRINCIP KONCENTRACE	25
2.3 PRINCIP PARTNERSTVÍ	28
2.4 PRINCIP PROGRAMOVÁNÍ.....	29
2.5 PRINCIP SUBSIDIARITY	30
3 DOKUMENTY VZTAHUJÍCÍ SE K IMPLEMENTACI KOHEZNÍ POLITIKY	32
3.1 DOKUMENTY NA NADNÁRODNÍ ÚROVNI	32
3.1.1 Strategie Evropa 2020	32
3.1.2 Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost.....	34
3.2 DOKUMENTY NA NÁRODNÍ ÚROVNI	36
3.2.1 Národní strategie regionálního rozvoje Slovenské republiky	36
3.2.2 Národní strategický referenční rámec Slovenské republiky na rok 2007-2013	38
3.2.3 Systém finančního řízení strukturálních fondů a kohezního fondu na programové období 2007-2013	42
4 LEGISLATIVNÍ ZDROJE VZTAHUJÍCÍ SE K IMPLEMENTACI KOHEZNÍ POLITIKY	46
4.1 LEGISLATIVA NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE.....	46
4.1.1 Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie (článek 174 až 178).....	46
4.1.2 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o ERDF, ESF a FS.....	47
4.2 LEGISLATIVA SLOVENSKÉ REPUBLIKY	48
4.2.1 Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpoře regionálního rozvoje	48
4.2.2 Zákon č. 528/2008 Z.z. o pomoci a podpoře poskytované z fondů EU	49
II PRAKTICKÁ ČÁST	50
5 CHARAKTERISTIKA OPERAČNÍCH PROGRAMŮ SR.....	51

5.1	OPERAČNÍ PROGRAMY SR CÍLE KONVERGENCE V OBDOBÍ 2007-2013	51
5.1.1	Operační program Doprava	51
5.1.2	Operační program Informatizácia spoločnosti	52
5.1.3	Regionálny operačný program.....	53
5.1.4	Operační program Zdravotníctvo	54
5.1.5	Operační program Životné prostredie	55
5.2	OPERAČNÍ PROGRAMY SR CÍLE REGIONÁLNI KONKURENCESCHOPNOST A ZAMĚSTNANOST V OBDOBÍ 2007-2013	55
5.2.1	Operační program Bratislavský kraj.....	56
5.3	OPERAČNÍ PROGRAMY SR SPOLEČNÉ PRO CÍL 1 A 2	56
5.3.1	Operační program Výskum a vývoj.....	56
5.3.2	Operační program Vzdelávanie.....	57
5.3.3	Operační program Zamestnanosť a sociálna inklúzia	58
5.4	OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC.....	59
5.5	OPERAČNÍ PROGRAM KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST	59
6	ANALÝZA IMPLEMENTACE OP KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST	62
6.1	PRIORITNÍ OSA 1 INOVACE A RŮST KONKURENCESCHOPNOSTI.....	71
6.2	PRIORITNÍ OSA 2 ENERGETIKA	74
6.3	PRIORITNÍ OSA 3 CESTOVNÍ RUCH	76
6.4	SOUHRNNÁ SWOT ANALÝZA.....	80
7	NÁVRHY PRO EFEKTIVNĚJŠÍ IMPLEMENTACI KOHEZNÍ POLITIKY V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2014-2020	81
7.1	FORMÁLNÍ KONTROLA ŽÁDOSTÍ.....	82
7.2	REŽIM POMOCI DE MINIMIS	85
7.3	NÍZKÝ ZÁJEM O OPATŘENÍ 1.3 PODPORA INOVAČNÍCH AKTIVIT V PODNICÍCH	85
7.4	ZÁVĚREČNÉ SHRNUŤÍ PROBLÉMOVÝCH OBLASTÍ A NAVRŽENÝCH OPATŘENÍ	90
	ZÁVĚR	91
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	93
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	100
	SEZNAM OBRÁZKŮ	103
	SEZNAM TABULEK.....	104
	SEZNAM GRAFŮ	105
	SEZNAM PŘÍLOH.....	106

ÚVOD

Pro Slovenskou republiku, bylo stejně jako v případě České republiky programovací období 2007-2013 prvním nezkráceným obdobím, ve kterém naše státy mohly plně využít finančních prostředků alokovaných v rámci kohezní politiky Evropské unie. V případě Slovenska se jedná o celkovou alokaci strukturálních fondů a fondu soudržnosti ve výši 11,482 mld. EUR. Zapojení do implementace operačních programů financovaných z prostředků kohezní politiky, znamená kromě požadavku na efektivní, účelné vynakládání finančních prostředků EU, také přijetí závazku na dodržování pravidel pro poskytování pomoci ze strukturálních fondů a kohezního fondu EU.

Zaměření diplomové práce spočívá v analýze implementace kohezní politiky na Slovensku, skrze Operační program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. Z hlediska účelu je operační program KaHR zaměřený na podporu konkurenceschopnosti a zaměstnanosti, realizovanou prostřednictvím podpory rozvoje podnikatelského sektoru. Konkurenceschopné, inovativní podniky, jsou nezbytným faktorem pro udržení dlouhodobé konkurenceschopnosti a posílení hospodářského růstu Slovenské republiky. OP KaHR představuje z mého pohledu komplexní programový dokument, na jehož základě je realizována podpora podnikatelského sektoru prostřednictvím souboru dílčích témat zahrnujících podporu inovací v podnicích a jejich uplatnění v komerčním sektoru, podporu rozvoje průmyslu zaváděním efektivnějších a energeticky méně náročných technologií. V rámci OP KaHR není opomenuta ani oblast podpory komerčních aktivit v oblasti cestovního ruchu.

Účel diplomové práce spočívá v poskytnutí uceleného obrazu implementace operačního programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, složeného z analýzy dílčích oblastí. V rámci analýzy bude věnována pozornost z hlediska dvou rozdílných úrovní. Na úrovni operačního programu bude cíl mé práce spočívat v získání celkové charakteristiky ohledně zájmu předkladatelů o operační program, počtu přijatých a schválených žádostí, smluvně vázaných žádostí, finančnímu čerpání programu, stavu ohledně vývoje a plnění měřitelných ukazatelů. Dále bude pozornost věnována například popisu okolností, jež ovlivnili implementaci operačního programu (například případné realokace finančních prostředků) a identifikaci problémových oblastí, ovlivňujících implementaci operačního programu jako celku. Na úrovni jednotlivých prioritních os, opatření, bude odborný zájem soustředěn na analýzu vyhlášených a uzavřených výzev, jejíž výstup poskytne potřebné informace

o atraktivitě, naplněnosti, nenaplněnosti alokace jednotlivých výzev, opatření a prioritních os jako celku. Dále bude provedeno zpracování dat na úrovni jednotlivých smluvně vázaných projektů, jehož účelem bude poskytnout data potřebná ke zpracování celkových charakteristik ohledně místa realizace projektů. Na základě zjištěných charakteristik bude v závěru analytické části vypracována SWOT analýza.

Účel závěrečné kapitoly diplomové práce spočívá ve formulaci obecných návrhů, opatření, jejichž realizací v programovém období 2014-2020, docílíme efektivnější implementace operačního programu odstraněním, nebo alespoň minimalizací nedostatků identifikovaných v programovém období 2007-2013.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY V OBLASTI KOHEZNÍ POLITIKY

V této kapitole se pokusím objasnit základní pojmy mající vliv a vztahující se k oblasti kohezní politiky.

1.1 Regionální politika

Regionální politiku můžeme obecně označit jako „*soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů.*“ (Wokoun et al., 2008, s. 29). Účelem regionální politiky je tedy ovlivňovat strukturu hospodářství, zaměstnanosti v regionech, tak aby docházelo ke snižování nežádoucích jevů, např. příliš vysoké nezaměstnanosti, kriminality, má napomoci dosáhnout trvale udržitelného rozvoje bez nežádoucích regionálních rozdílů. Subjekty určující směřování regionální politiky bývají národní vlády, regionální samospráva a v současné době pro nás aktuální Evropská unie.

Počátky regionální politiky na evropském kontinentu lze sledovat od 30. let 20. století ve Velké Británii. Británie se v této době potýkala jako mnoho dalších zemí s důsledky velké hospodářské krize. Důsledkem úpadku mnoha odvětví, převážně tradičních jako je hutnictví, textil a těžba uhlí byla vysoká nezaměstnanost, jež ve Walesu dosahovala místy až 36%. Londýn se v té době potýkal se 14% nezaměstnaností. Tyto rozdíly donutily stát zasáhnout, byly vymezeny problémové regiony, včetně podmínek pomoci a podpory rozvoje infrastruktury v těchto regionech.

Po 2. světové válce začala regionální politiku jako nástroj pro snížení regionálních disparit používat i Francie a Itálie. V případě Francie se jednalo o snahu dosáhnout vyvážené struktury hospodářství napříč regiony, poněvadž Francie se v této době potýkala s velice výraznými ekonomickými a hospodářskými rozdíly co se týče pařížské aglomerace a zbytku území. V Itálii panovaly výrazné rozdíly mezi rozvinutým severem a zemědělsky orientovaným jihem. Regionální politika se zde zaměřila na industrializaci zemědělského jihu země (Wokoun et al., 2008, s. 21-29).

V případě Německa, je silné regionální postavení spolkových zemí, dané na základě historického vývoje. Regionální politika se zde zaměřila, na provedení restrukturalizace průmyslových regionů jako je např. Porúří (Kolektiv autorů, 2008, s. 102).

Způsobů jakým může regionální politika ovlivnit určité území je několik. Můžeme prosazovat růstově orientovanou regionální politiku, jejímž hlavním cílem je dosáhnout optimálního rozmístění výrobních faktorů, prostřednictvím soukromých a investičních stimulů. Stabilizačně orientovaná regionální politika si klade za cíl, dosáhnout vyvážené hospodářské struktury. Dalším typem je infrastrukturně orientovaná regionální politika, jejímž hlavním cílem je podporovat rovnoměrné budování infrastruktury v regionech (Mates a Wokoun, 2006, s. 112).

Spolu s počátkem a vývojem procesu evropské integrace se vyvíjela podoba a forma regionální politiky. Následky 2. světové války byli pro Evropu značné. Vezmeme-li v potaz pouze hospodářské škody produkce uhlí se propadla na úroveň 42% z předválečné úrovně a těžba železa na méně než 1/3 úrovně z roku 1938. Bylo hledáno politické uspořádání Evropy, jež by v budoucnu zamezilo opakování válečných konfliktů. V květnu 1950 francouzský ministr Robert Schuman navrhl plán na spojení dodávek uhlí a oceli. Francie měla zájem na dodávky německého uhlí pro svůj průmysl. Německo vyslovalo s návrhem souhlas, taktéž Belgie, Nizozemí a Lucembursko spolu s Itálií vyslovili přání zúčastnit se. V dubnu 1952 tyto státy podepsali pařížskou smlouvu a tím došlo k založení Evropského společenství uhlí a oceli (ECSC). Jednalo se o první evropskou nadnárodní instituci. Po zdlouhavém a složitém procesu hledání možností pro nové oblasti posilování evropské integrace byly v roce 1957 podepsány římské smlouvy, které vytvořili dvě nové nadnárodní instituce – Evropské společenství pro atomovou energii (EUROATOM) a Evropské hospodářské společenství (EEC), jehož hlavním úkolem bylo usilovat o vytvoření volného trhu mezi členskými státy. V preambuli smlouvy zakládající Evropské hospodářské společenství je zmíněno přání zúčastněných států podporovat harmonický rozvoj ekonomiky, podporovat stabilitu, životní standardy a vzájemné vztahy mezi zúčastněnými národy (Bache a George, 2006, s. 83-117).

V roce 1958 došlo k založení Evropské investiční banky (EIB) jako důležité instituce, jejímž cílem je podporovat evropskou integraci formou poskytování dlouhodobých úvěrů zaostávajícím regionům. Vlastníky EIB jsou členské státy, jelikož se nejedná o komerční banku, je schopna poskytovat úvěry s nízkou úrokovou sazbou. Jedná se důležitou instituci podporující evropskou regionální politiku (Hájek a Novosák, 2010, s. 33).

V roce 1960 byl vytvořen Evropský sociální fond, jako nástroj podpory zaměstnanosti, zvyšování odborné kvalifikace, tedy se zaměřením na lidský faktor (Cihelková a Jakš, 2004, s. 105).

V 70. letech došlo opětovně k výrazným změnám. Hovoří se o nich jako o stvoření evropské regionální politiky. Hledali se cesty, možnosti jak dosáhnout další vývojové fáze evropské integrace – ekonomické a měnové unie. V této unii by státy přestaly sledovat své vlastní ekonomické politiky a začali sledovat koordinované politiky společenství. Také se počítalo s vytvořením měnové unie, tedy se zavedením nadnárodní platební měny. Důležitým mezníkem bylo vytvoření Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) v prosinci 1974. Důvodů pro stvoření ERDF bylo několik. V roce 1973 se staly novými členy společenství Dánsko, Irsko a Velká Británie. Německo a Francie měly zájem na tom, aby se Velká Británie stala členem společenství. V Británii panoval vcelku chladný postoj k možnému vstupu do Evropského společenství, také z obavy, aby se jejich země nestala kvůli společné zemědělské politice čistým plátcem do evropského rozpočtu. Později Itálie a Irsko, vznesli výhrůžku, že v případě neschválení záměru na tvorbu ERDF, budou bojkotovat summit v Paříži 1974. I přes vytvoření ERDF a ESF zůstali pravomoci na plnění regionální politiky v rukou jednotlivých států, využití přidělených finančních prostředků, avšak poněkud omezených, zůstalo v kompetenci jednotlivých států (Bache a George, 2006, s. 142, 457-462; Hájek a Novosák, 2010, s 35).

Vstup Řecka v roce 1981 a později Španělska a Portugalska v roce 1986 způsobil značný nárůst rozdílu mezi bohatými zeměmi a chudšími jižními státy. Spolu s růstem počtu členů docházelo od roku 1960 k růstu rozdílu bohatství mezi jednotlivými zeměmi. Postupné zhoršování regionálních disparit mezi jednotlivými zeměmi ukázalo, že jednotný trh, by ne nezbytně narovnal rozdíly mezi bohatými a chudými státy. Převážně z nově přistoupivších států zaznívaly hlasy v rámci solidarity na posílení redistribuce financí od bohatých států směrem k chudým. Přijetím Jednotného evropského aktu došlo k zásadní reformě regionální politiky Evropské unie (Desmond, 2010, s 347-349).

Ve článku 130a SEA byl výslovně uveden cíl „*snižovat rozdíly mezi regiony a zaostalost nejvíce znevýhodněných regionů.*“ Byl vytvořen pojem strukturální fondy, které v té době tvořili ERDF, ESF a Evropský zemědělský garanční a záruční fond (dnes jen ERDF a ESF) jako hlavní nástroj regionální politiky. Od tohoto okamžiku můžeme místo pojmu regionální politika použít pojem kohezní politika. Poněvadž financování těchto fondů bylo pro-

váděno za účelem zvýšit konvergenci jednotlivých zemí společenství a posílit hospodářskou, sociální a ekonomickou kohezi. Došlo ke zvýšení podílu regionální (kohezní politiky) v rozpočtu společenství z 15% celkového rozpočtu v roce 1988 na 30% celkového rozpočtu v roce 1992. Po společné zemědělské politice se tedy regionální politika, stala druhou nejvíce financovanou společnou politikou. Důvodem takového posílení regionální (kohezní politiky) byl strach, že příliš velké rozdíly v rozvinutosti vyspělých a zaostalých členských států budou překážkou k vybudování ekonomické a měnové unie. Panovalo přesvědčení, že takto vytvořený prostor volného obchodu, by ještě zvýšil rozdíly mezi členskými státy (Hájek a Novosák, 2010, s 40-42).

1.2 Kohezní politika

Podobně jako u kohezní politiky, jsou cíle regionální politiky dosažení ekonomické, sociální a územní soudržnosti. Koheze. Avšak kohezní politika předpokládá, že volný trh, neviditelná ruka trhu, je nedostatečně efektivní, co se týče snižování rozdílu mezi regiony a jednotlivými státy. Dokonce předpokládá, že je může v určitých případech, ještě více prohloubit, proto disponuje celou řadou politických nástrojů jak dosáhnout svých cílů (Desmond, 2010, s 347).

Další z definic kohezní politiky, definuje její cíl takto „*redukovat rozdíly mezi regiony a snižovat zaostávání znevýhodněných regionů.*“ (Hájek a Novosák, 2010, s 33).

Mezi pokračování důležitých změn kohezní politiky konce 80. let patřilo zavedení tzv. iniciativ Společenství, jejichž pomocí byly řešeny oblasti evropského významu. První iniciativy společenství začaly fungovat v **prvním programovém období**, které trvalo v letech 1989 – 1993. Mezi nejvíce financované iniciativy patřili Interreg (přeshraniční spolupráce), Envireg (ochrana životního prostředí a rozvoj regionů) a Leader (rozvoj venkova). V rámci reformy došlo k zavedení základních principů financování kohezní politiky, jednalo se např. o princip koncentrace, programování, partnerství a adicionality. V roce 1991 byla přijata Maastrichtská smlouva, která vstoupila v platnost v roce 1993. Maastrichtská smlouva právně ukotvila formální založení EU. Z hlediska kohezní politiky smlouva zopakovala její význam a zařadila ji mezi cíle EU. Byl zřízen Fond soudržnosti jako nástroj pro méně rozvinuté země na financování projektů orientovaných na dobudování infrastruktury národního významu a projektů environmentálního zaměření. **Druhé programovací období** trvalo od roku 1994 do roku 1999, účelem bylo, aby se sjednotilo trvání programovacího

období kohezní politiky a sedmiletého finančního rámce EU. Základními právními předpisy určujícími fungování kohezní politiky byli nařízení jakožto sekundární právní akt EU, závazný pro všechny členské státy. Došlo k posílení principů kohezní politiky, zjednodušení principu programování a byl rozšířen rozsah témat financovaných kohezní politikou. Posílení regionálních aktérů kohezní politiky bylo provedeno vytvořením Výboru regionů.

Další podepsanou smlouvou je Amsterdamská smlouva, jež vstoupila v platnost v roce 1999. Nepřinesla žádné výrazné změny, co se týče kohezní politiky, a taktéž dostatečně nevyřešila institucionální otázky budoucího rozšiřování Evropské unie. Alespoň stručně bych zmínil, že kohezní politika pracovala v programovém období 1994-1999 s celkem 6 ti cíly. (Hájek a Novosák, 2010, s 16-68).

Samotná Amsterdamská smlouva, zdůrazňovala potřebu dalších diskuzí, jednání ohledně budoucího rozšíření EU. Byla svolána konference z Nice, jejímž výstupem bylo podepsání smlouvy z Nice v roce 2001. Smlouva z Nice řešila institucionální otázky plánovaného východního rozšíření Evropské unie, aby nedošlo při výrazném zvýšení počtu členských států k rozhodovací paralýze evropských institucí, Evropské unie jako celku (Bache a George, 2006, s 196-199; Hájek a Novosák, 2010, s 22).

Třetí **programové období 2000-2006** bylo pro Evropskou unii obdobím velkých změn. Dnes již víme, že 1. května 2004 došlo k největšímu jednorázovému rozšíření Evropské unie o 10 nových členských států. Českou republiku, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Kypr, Maltu, Slovinsko, Lotyšsko, Litvu a Estonsko.

Evropská unie předpokládala, že toto rozšíření významně zvýší tlak na kohezní politiku. Všechny kandidátské státy, u kterých se předpokládalo, že dojde k jejich vstupu do EU, byly způsobilé čerpat finanční prostředky z Cíle 1 kohezní politiky, ve kterém byla alokována většina financí na kohezní politiku. Proto byl vypracován dokument Agenda 2000, jehož úkolem bylo reagovat na tyto výzvy. Původní návrh Komise zněl zachovat financování kohezní politiky na úrovni 0,46 HDP EU, tedy něco přes 275 miliard EUR. Z čehož se počítalo se 45 miliardami EUR pro nové členské státy a 22 miliardami EUR ve formě předvstupní pomoci pro kandidátské země. Tvorba finančního rámce Evropské unie na rok 2000 až 2006 byla ve znamení náročných vyjednávání, kdy na jedné straně byly tzv. čistí plátcí do rozpočtu Evropské unie, kteří chtěli platit méně, a na druhé členské státy a kandidátské země, jež pro sebe požadovali stejně, anebo více financí. Dokument Agenda 2000

byl nakonec přijat a přinesl mnoho změn například v podobě snížení počtu Cílů kohezní politiky z 6 na 3. Snížení počtu cílů na 3, bylo provedeno v souladu s požadavky na zvýšení koncentrace úsilí kohezní politiky na užší výběr témat, jejichž podpora přinese největší přínosy v oblasti ekonomické a sociální koheze (Desmond, 2010, 352-353).

Cíle kohezní politiky na období 2000-2006 jsou následující, v závorce jsou uvedeny fondy, z jakých je Cíl financován:

***Cíl 1** – Podpora rozvoje a strukturálních změn zaostalých regionů (ERDF, ESF, EAGGF, FIFG).*

***Cíl 2** – Podpora ekonomické a sociální přeměny oblastí čelících strukturálním problémům (ERDF, ESF).*

***Cíl 3** – Rozvíjení aktivit týkajících se lidských zdrojů (ESF).* (Cihelková a Jakš, 2004, s 103-105).

V tomto období byla také zavedena přechodná pomoc pro regiony, které od začátku roku 2000 již nebudou splňovat podmínku pro zařazení regionu NUTS 2 do Cíle 1. Tou je podmínka, aby HDP na obyvatele regionu byl menší, než je 75% průměru Evropské unie.

Současně došlo ke snížení počtu iniciativ společenství z předchozího počtu 13 na následující 4:

INTERREG - zaměřený na mezinárodní, meziregionální a přeshraniční spolupráci (4 875 mil. EUR)

URBAN – podpora sociální a ekonomické koheze, obnovy měst a městských oblastí (700 mil. EUR)

LEADER + - zaměřený na podporu rozvoje venkovských oblastí (2 020 mil. EUR)

EQUAL – určený k naplňování tzv. horizontální priority boje proti všem formám diskriminace (2 847 mil. EUR)

Celková alokace strukturálních fondů na tyto 4 iniciativy společenství činila 5,35% (Cihelková a Jakš, 2004, s 103-105).

Agenda 2000 dále přinesla změny v posílení role jednotlivých států v řízení kohezní politiky, dále snížila zodpovědnost Komise za implementaci, monitorování a vyhodnocování

programů. Naopak došlo k posílení úlohy Komise v oblasti finanční kontroly při sledování plnění kohezní politiky jednotlivých členských států (Desmond, 2010, 353).

Čtvrté **programovací období 2007-2013** bylo ve znamení mnoha změn. Ještě před začátkem 4. programovacího období byla zamítnuta dlouho připravovaná Ústavní smlouva, jež měnila zásadní principy fungování EU. Následně na jejím základě byl vypracován dokument s názvem Lisabonská smlouva. Posílila úlohu Parlamentu, rozšířila počet oblastí ve kterých je rozhodování založeno na základě tzv. kvalifikované majority. Dále od roku 2014 bude v rozhodování užito pravidlo dvojí majority, to znamená souhlasu 55% členských zemí, ve kterých žije alespoň 65% obyvatelstva EU. EU opustila starou pilířovou strukturu a zároveň získala právní subjektivitu. Diskuze o kohezní politice v programovém období 2007-2013 zahrnovala otázku o budoucí podobě kohezní politiky. Zvýšením počtu členských států z 15 na 25, vlivem tzv. statistického efektu, kdy poklesla průměrná ekonomická úroveň Evropské unie jako celku díky novým méně rozvinutým členským státům, přestalo mnoho regionů původní evropské patnáctky spadat pod nejtědřeji financovaný cíl kohezní politiky. Jedním návrhem bylo zvýšit důležitost kohezní politiky, další návrh počítal se zachováním současného stavu a poslední počítal se znárodněním kohezní politiky, čehož by se dosáhlo odchodem bohatých států z kohezní politiky. Nutno podotknout, že tento poslední britský návrh nebyl přijat, proti byli nové členské státy a dlouholetí významní příjemci prostředků kohezní politiky jako je Španělsko, Portugalsko a Irsko. Bylo tedy rozhodnuto o zachování stávající podoby kohezní politiky. Následovali více než dvouleté procesy jednání o nové finanční stránce kohezní politiky. Návrh Komise na zvýšení rozpočtu EU o 31 %, se současným zvýšením prostředků na kohezní politiku narazil na neochotu členských zemí zvyšovat platby do evropského rozpočtu. Nakonec bylo odsouhlaseno zvýšení finančního rámce kohezní politiky při zachování stávající výše unijního rozpočtu. Na kohezní politiku bylo v rámci rozpočtu vyčleněno 308 mld. EUR, z čehož bylo 81,5% na Cíl 1 Konvergence. Podíl kohezní politiky na rozpočtových výdajích stoupl na 36%. Princip koncentrace kohezní politiky prodělal také určité úpravy, počet Cílů zůstal stejný jako v předešlém období, avšak do těchto cílů byli integrovány iniciativy společenství, vyjma iniciativy Leader+. Kohezní politika byla financována již pouze ze 3 fondů - ERDF, ESF a FS, ale pouze ERDF a ESF jsou považovány za strukturální fondy. Nejtědřeji financovaným cílem byl Cíl 1 Konvergence, následovaný Cílem 2 Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, který financoval rozvoj v regionech, které již nespádali pod Cíl 1.

Název 3 Cíle je Evropská územní spolupráce. (Hájek a Novosák, 2010, s 22-25, 50-53, 105).

Nové programovací **období 2014-2020** přináší určité změny. Především v oblasti řízení rozpočtu a politiky soudržnosti. V nařízení č. 1311/2013 který stanovuje víceletý finanční rámec na roky 2014-2020 (rozpočet Evropské unie), je uvedena povinnost povinného přezkoumání plnění rozpočtu do konce roku 2016. Rozpočet také počítá s celkovými výdaji na regionální/kohezní politiku, v rámci rozpočtového Cíle 1 B: Hospodářská, sociální a územní soudržnost ve výši 325,149 mld. EUR v cenách roku 2011 (RADA EU, 2013).

Strukturální fondy se nově budou nazývat Evropské strukturální a investiční fondy, zkráceně ESIF a budou mezi ně patřit Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), Evropský sociální fond (ESF), Fond soudržnosti (CF), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) a Evropský námořní a rybářský fond (EMFF). Novinkou je definice předběžných podmínek, tzv. ex-ante kondicionalit, pro tvorbu operačních programů a získání podpory z fondů Evropské unie. Tyto tzv. ex-ante kondicionality mají přispět k efektivnějšímu naplňování cílů politiky soudržnosti, díky předem definovaným faktorům, ukazatelům, čeho chce členská země dosáhnout využíváním evropských zdrojů. Tento záměr je snahou EK provázat financování kohezní politiky s plněním předem stanovených indikátorů. Mezi další změny patří snížení Cílů kohezní politiky na 2: Investice pro růst a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce; znovuzavedení pravidla časového čerpání finančních prostředků n+3 a podpora financování na základě dosažených výsledků a kvality čerpání (MMR, 2013a; MMR 2013b).

1.3 Operační program

Ministerstvo pro místní rozvoj definuje pojem operační program jako: „*Základní strategický dokument finanční a technické povahy pro konkrétní tematickou oblast nebo konkrétní region soudržnosti.*“ (MMR, 2009).

Další možná definice operačních programů je jako „*víceleté programy sektorového nebo integrovaného typu, které zároveň slouží jako hlavní forma podpory kohezní politiky.*“ (Hájek a Novosák, 2010, s. 75).

Operační programy začali být vytvářeny členskými státy na popud Evropské komise, která prosazovala přidělování finančních prostředků na kohezní politiku v souladu s principem

programování. Pro přidělení finanční podpory z kohezní politiky byli vypracované programové dokumenty, na jejichž základě jsou vypracovávány jednotlivé projekty, které musí být v souladu s cíli programového dokumentu – operačního programu. První operační programy vznikly odsouhlasením Evropskou komisí a členskými státy v prvním programovém období 1989-1993. Došlo také ke zvýšení důrazu na sledování plnění cílů a efektivitu kohezní politiky. Hodnocení a monitoring operačních programů již nebyl pouze v gesci jednotlivých států, ale i pravomocí EK. Ve druhém programovém období 1994-1999 byly požadavky rozšířeny o zpracovávání plánů dopadu na životní prostředí a specifické cíle operačního programu. V programovém období 2000-2006 došlo k posílení národní úrovně členských států, přenesením odpovědnosti za zpracování ex ante a průběžných hodnocení programových dokumentů. Úloha Komise zůstala především v kontrolní a metodické činnosti. V tomto programovacím období bylo zavedeno pravidlo n+2, které stanoví lhůtu 2 roky pro vyčerpání přidělených finančních prostředků a byla provedena kategorizace monitorovacích ukazatelů. V nedávno skončeném programovacím období 2007-2013 došlo k vytvoření nadnárodního dokumentu Strategický rámec Společenství, platného pro všechny státy Evropské unie. Na základě tohoto dokumentu, který stanovil hlavní cíle kohezní politiky na programovací období 2007-2013, mohly jednotlivé státy vypracovat strategické dokumenty na národní úrovni. Bylo vyžadováno zpracování dokumentu s názvem Národní strategický referenční rámec, který se stal jakýmsi průmětem, bodem spoje cílů evropské kohezní politiky a strategických cílů, představ jednotlivých členských států. De facto nahradil dřívější dokument s názvem Rámec podpory Společenství a Jednotný programový dokument. Národní strategický referenční rámec obsahuje výčet jednotlivých operačních programů, s popisem, pod který z Cílů evropské regionální politiky spadají, včetně popisu financování z evropských strukturálních fondů, včetně finanční alokace jednotlivých OP (Hájek a Novosák, 2010, s. 73-78).

Jednotlivé cíle jsou zpracovány až v operačních programech, ve kterých jsou uvedeny ve formě globálního cíle, který je obvykle rozpracován do formy jednotlivých prioritních os, které se dále člení na oblasti podpory a podoblasti podpory. V případě slovenského OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast na prioritní osy, opatření a specifické cíle opatření. Dále v OP nalezneme analytickou část, která hodnotí výchozí stav oblasti na kterou je operační program zaměřen, obsahuje také zdůvodnění potřebnosti operačního programu. Obsahuje popis strategie k dosažení vytyčených cílů, soulad programu s legislativními do-

kumenty, strategiemi na národní, nadnárodní úrovni, s národními oborovými koncepcemi. Součástí každého programu je též popis finančního řízení programu a implementační části, která obsahuje popis aktérů implementace programu, včetně jejich oblasti působnosti (MH SR, 2013a).

1.4 Regionální disparity

Pojem regionální disparity úzce souvisí s pojmem regionální politika, neboť jde o výraz, pomocí kterého regionální politika vyjadřuje úroveň rozdílů mezi určitými porovnávanými územními celky. Regionální rozdíly se mohou vyskytovat jednak v rámci státu jako celku, kdy jsou značné rozdíly např. mezi tzv. jádrem a periferií, jednak i mezi jednotlivými státy. Pojem regionální disparity se také používá pro vyjádření stavu existence nežádoucích rozdílů v určitém území. Obvykle se takto označují rozdíly v míře nezaměstnanosti, výše HDP na obyvatele, vybavenosti regionů přírodními zdroji, regionální rozdíly co se týče sektorové struktury hospodářství (Wokoun et al., 2008, s. 21-23).

Molle na adresu regionálních disparit dodává: „*koheze je obvykle měřena pomocí negativního stavu, nedostatku koheze, tedy měření pomocí velikosti disparit.*“ (Molle, 2007, s. 15).

Stupeň pokroku v čase je tedy hodnocen na základě vývoje disparit, bohatstvím mezi zeměmi, sociálními skupinami a regiony. Na základě pozorování velikosti disparit v čase, jejich poklesu, či růstu můžeme určit, zda převládají konvergenční či divergenční procesy. Sám Molle používá trojí členění disparit na ekonomické, sociální a teritoriální. Chceme-li tedy zkoumat **ekonomické disparity** musíme se zabývat ekonomickou stránkou koheze. Ta podle Mollea není příliš dobře definována. Mezi relevantní indikátory patří HDP na osobu, neboť lépe vystihuje úroveň konkurenceschopnosti. Zároveň je podle Mollea nejdůležitějším faktorem vysvětlujícím konvergenci národních bohatství obnova průmyslu (Molle, 2007, s. 15-58).

Sociální koheze, a vznik **sociálních disparit** je ovlivňován mnoha faktory. Důležitým předpokladem je vyvážená interakce různých sociálních skupin mezi sebou a budování vzájemně harmonických vztahů. Jako jednu z možných příčin těchto disparit musíme vzít v potaz i historické, kulturní a sociální odlišnosti jednotlivých národů EU, národnostních menšin. Mezi důležité indikátory patří ukazatel nezaměstnanosti, indikátor sociálního vy-

loučení, migrace, vzdělání a segregace. Mezi důležité oblasti při zkoumání **teritoriálních disparit** patří přístup k trhům, úroveň dopravní infrastruktury, kapitálová náročnost výroby, schopnost inovace. Mezi další překážky rozvoje, příčinu vzniku tohoto druhu disparit patří institucionální překážky, které zabraňují vytváření vazeb mezi subjekty v prostoru uplatňováním hierarchicky nadřazené pozice. Např. mezi příhraničními regiony, nebo regiony navzájem. Dalším možným zdrojem disparit je geografické hledisko, a případný handicap plynoucí z geograficky nevýhodné pozice a struktury regionu (Molle, 2007, s. 60-84).

2 ZÁKLADNÍ PRINCIPY KOHEZNÍ POLITIKY

K zajištění efektivní podoby kohezní politiky byly v průběhu programovacích období vytvářeny a upravovány tzv. principy kohezní politiky. Jejich úkolem je definovat základní atributy, zásady uskutečňování kohezní politiky, aby její uskutečňování přinášelo co největší pozitivní výstupy. V této kapitole se budu podrobněji zabývat čtyřmi hlavními principy kohezní politiky - principem adicionality, koncentrace, partnerství, programování a doplňkovým principem - principem subsidiarity.

2.1 Princip adicionality

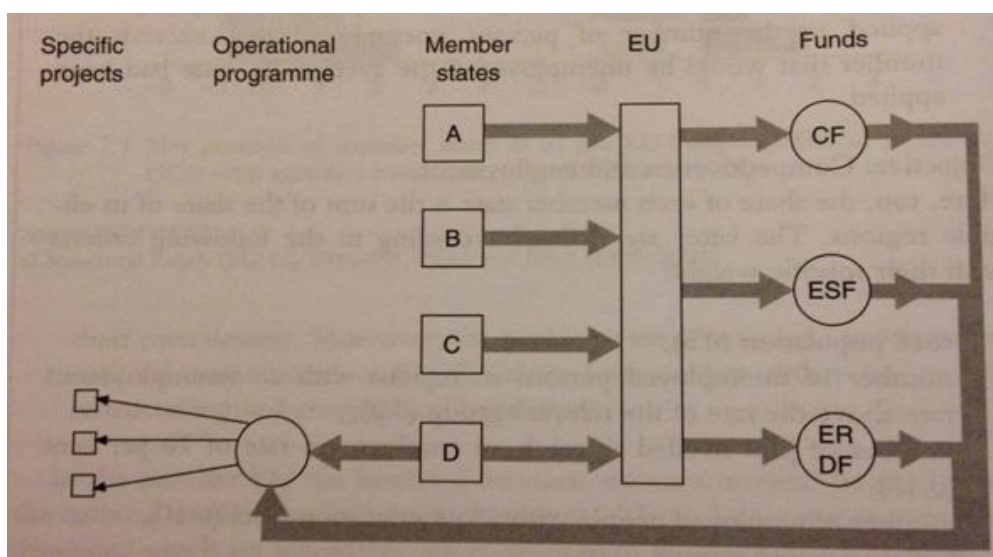
Je česky překládán jako princip doplňkovosti. Obsahuje formulaci, že finance poskytované z evropských fondů mají pouze doplňkový charakter, nemají nahradit výdaje ze státního rozpočtu. Nelze tedy snížit státní výdaje v dané oblasti o částku, kterou jsme dostali jako pomoc ze strukturálních fondů EU. Financování určitých oblastí v rámci kohezní politiky má pouze doplňkový charakter, a má doplňovat financování z národních zdrojů. V praxi se tedy jedná o spolufinancování evropských projektů z národních zdrojů, ať již ze státní úrovně, místních, či soukromých zdrojů členské země (Kolektiv autorů, 2008, s. 128).

Molle podotýká, že evropské finance mají podpořit úsilí, jež vynakládá určitá členská země, a ne ho nahradit. V tomto kontextu chápe jako důležitý předpoklad financovat projekty, jejichž realizace přispěje svým dílem k naplnění prioritních cílů, tedy nefinancovat projekty, které samotní příjemci nepovažují za důležité. Ke splnění této podmínky slouží spolufinancování z národních zdrojů příjemce dotace. Vložením finančních zdrojů příjemce ke spolufinancování aktivit, docílíme jeho zainteresování k dosažení pokud možno co nejefektivnějších výstupů z jím vložených finančních prostředků. Molle uvádí, že ve skutečnosti existují případy, kdy evropské peníze vytěsňovaly národní výdaje. Naskytá se otázka, zda takto ušetřené peníze budou v rozpočtu použity na financování jiných priorit nebo jestli budou použity na snížení daní (Molle, 2007, s. 150).

Pro názornost uvádím schéma, znázorňující proces, kterým jsou projekty spolufinancované z evropské úrovně a z národní úrovně do programů a jednotlivých projektů.

Realizace tohoto principu obnáší určité problémy, především u tvoření dlouhodobých strategií je důležité vědět, jaké prostředky se dají rozdělovat mezi jednotlivé vládní programy, bez toho, aby došlo k porušení principu adicionality.

Obrázek 1 Schéma spolufinancování projektů (Molle, 2007, s. 150).

Komise reagovala na tyto problémy dvěma způsoby, určením podmínky na zachování struktury výdajů na určité oblasti jako v předešlém programovacím období a za druhé, stanovením maximální možné procentuální výše podpory na spolufinancování projektů. Pro znázornění u regionů Cíle Konvergence je tento strop stanoven ve výši 75% celkových nákladů projektu, v jiných regionech je hranice ještě o mnoho nižší. Další problémovou stránkou je ověřování naplňování principu adicionality. Mezi hlavní důvody patří jednak složitost rozdílných finančních systémů jednotlivých členských zemí, jednak nedostatek relevantních informací nutných pro provedení kvalitního následného hodnocení. Z důvodu ulehčení administrativní zátěže se po zúčastněných subjektech vyžadovalo v minulém programovacím období 2007-2013 ověření naplnění principu adicionality pouze u regionů Cíle Konvergence. Také vzhledem k faktu, že v tomto Cíly se nacházelo více jak $\frac{3}{4}$ celkových prostředků kohezní politiky (Molle, 2007, s. 151).

2.2 Princip koncentrace

Myšlenkou tohoto principu je, že místo toho, aby docházelo k využívání financí Evropské unie na pokrytí široké oblasti témat neefektivně, je žádoucí zaměřit strukturální fondy na užší okruh témat (Desmond, 2010, s. 150).

Při základním cíli kohezní politiky, kterým je snižovat regionální disparity a zaostávání nejvíce zaostalých regionů ní základní myšlenka principu následovně - finanční podpora

Evropské unie, strukturálních fondů, by se měla zaměřit na podporu rozvoje nejvíce problémových regionů (Molle, 2007, s. 146).

V praxi byl tento princip implikován v prvním programovacím období 1989-1993, kdy většina financí, až 80% největšího strukturálního fondu ERDF, byla zaměřena na Cíl 1, jehož účelem bylo financovat rozvoj v zaostávajících regionech, jež nedosahují hranice 75% průměrného HDP na osobu průměru ES (Desmond, 2010, s. 150-151).

Takto bylo na základě principu koncentrace stanovených v období 1989-1993, 5 Cílů kohezní politiky. Cíl 2 byl zaměřený na podporu regionů postihnutých úpadkem průmyslu, kritéria pro zařazení regionu do tohoto cíle byla nezaměstnanost vyšší, než je průměr ES, vyšší zaměstnanost v průmyslu než je průměr ES od roku 1975 a výše, a významným poklesem zaměstnanosti v průmyslu. Cíl 3 byl zaměřen na boj s dlouhodobou nezaměstnaností, Cíl 4 na integraci mladých lidí do 25 let věku na trhu práce. Cíl 5 byl členěn ještě na cíl 5a, který byl zaměřen na výrobu, zpracování a marketing v zemědělství a lesnictví a 5b, který podporoval rozvoj venkovských oblastí. V programovém období 1994-1999 doznal princip koncentrace změn v podobě - Cíle 3 a 4, který byl v předešlém období financován z ESF, a nyní byl sloučen do Cíle 3 zaměřeného na boj s dlouhodobou nezaměstnaností a podporou integrace mladých lidí na trhu práce. Nový Cíl 4 byl úzce zaměřen na usnadnění adaptace pracovníků bez rozdílu pohlaví na změny ve výrobním systému ekonomik. I v tomto programovém období zůstali Cíle 3 a 4 financované z ESF. V reakci na vstup Švédska a Finska v roce 1995 byl přidán Cíl 6, jenž podporoval regiony s nízkou hustotou osídlení, tedy mnoho regionů těchto severovýchodních zemí. I v tomto programovém období zůstal Cíl 1 nejvíce financovaným cílem kohezní politiky.

V programovém období 2000-2006 došlo k výrazné změně aplikace principu koncentrace snížením celkového počtu Cílu na 3. Podmínka pro výběr regionů do Cíle 1 ve výši průměrného HDP na obyvatele regionu menší než je 75% průměru HDP na osobu EU zůstala zachována. Naopak počet oprávněných regionů byl zvýšen o phasing out regiony, což jsou bývalé regiony Cíle 1, které již dosáhli určitého ekonomického pokroku a pomalu přestávaly splňovat podmínky pro zařazení do Cíle 1. Do tohoto cíle byly také převedeny regiony, z minulého Cíle 6, tedy regiony s nízkou hustotou osídlení. Zaměření Cíle 2 se změnilo na podporu sociální a ekonomické konverze regionů na úrovni NUTS III (tedy v Česku a na Slovensku velikostně na úrovni dnešních samosprávných krajů), které byly postiženy strukturálními problémy a chybějící diverzifikací ekonomické základny. Byl definován strop ve

výši 18% obyvatel žijících v EU v těchto regionech. Cíl 3 byl určený pro všechny regiony, které nespádaly pod Cíl 1, oblast jeho zaměření spočívala v modernizaci systémů vzdělávání a zaměstnanosti. Financování Cílů z fondů EU probíhalo následovně, Cíl 1 byl financován z Evropského fondu regionálního rozvoje, Evropského sociálního fondu, Evropského zemědělského a záručního fondu (EAGGF) a Finančního nástroje pro orientaci rybolovu (FIFG). Cíl 2 byl financován z ERDF a ESF, Cíl 3 již pouze z ESF (Hájek a Novosák, 2010, s. 68-70).

V programovém období 2007-2013 zůstal počet Cílů kohezní politiky konstantní na úrovni 3. Cílů. Zaměření Cíle 1 s názvem Konvergence zůstalo podobné, se zaměřením na urychlení konvergence nejvíce zaostávajících regionů a členských států EU. Zachováno zůstalo i pravidlo „75%“. Nicméně vlivem rozšíření o 10 nových členských zemí v roce 2004 došlo ke snížení průměrné úrovně HDP na obyvatele, tedy „statistický efekt rozšíření“, a tím došlo k vyřazení mnoha regionů z Cíle 1. Do Cíle Konvergence tedy bylo zakomponováno pravidlo, že pokud se region pohyboval nad 75% průměru EU 25 a do 75% původního průměru EU 15, byl označen jako tzv. phasing out region a byla mu nadále poskytována podpora z Cíle 1, stejné pravidlo bylo použito i pro FS, jež financuje projekty na národní úrovni, pod podmínkou, že úroveň HDP členského státu je menší než 90% průměru EU. Cíl 2 Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, byl zaměřen na zvyšování konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. V tomto Cíly byly zařazeny všechny regiony, jež nespádali pod Cíl 1. Tematickým zaměřením v sobě spojoval druhý Cíl, zaměření Cíle 2 a 3 z programového období 2000-2006. Třetí Cíl s názvem Evropská územní spolupráce v sobě obsahoval aspekty podpory teritoriální koheze EU na bázi podpory mezinárodní, nadnárodní a příhraniční spolupráce. Podpora přeshraniční spolupráce se týkala regionů členských zemí na úrovni NUTS 3 ve vzdálenosti do 150 km od státní hranice. Následující tabulka ukazuje podrobnosti o finanční alokaci jednotlivých Cílů a jejich financování z fondů EU (Hájek a Novosák, 2010, s. 70-72).

Tabulka 1 Cíle kohezní politiky v období 2007-2013 (Hájek a Novosák, 2010, s. 72; Kolektiv autorů, 2008, s. 143-144).

Cíl kohezní politiky	Fond	mld. EUR	Podíl v %
Cíl Konvergence	ERDF, ESF, FS	251,16	81,54
Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	ERDF, ESF	49,13	15,95
Cíl Evropská územní spolupráce	ERDF	7,75	2,52

V pořadí již pátém programovacím období 2014-2020 došlo opět k několika změnám. Došlo ke změně názvu ze strukturálních fondů, nově se tyto fondy nazývají Evropské strukturální a investiční fondy (ESIF). Patří mezi ně ERDF, ESF, FS, EZFRV, ENRF. Byl snížen počet Cílů na 2: Investice pro růst a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce (MMR, 2013b).

2.3 Princip partnerství

Účelem tohoto principu je podporovat spolupráci aktérů na národní, regionální i místní úrovni s Evropskou komisí, při všech etapách tvorby, schvalování i realizace programových dokumentů. Základním požadavkem je, aby se na rozdělování finančních prostředků, podíleli i jeho příjemci, tedy obce, města, regiony a soukromé subjekty (Kolektiv autorů, 2008, s. 127; Wokoun et al, 2008, s. 332).

Princip partnerství lze tedy popsat, jako vzájemnou interakci, negociaci jednotlivých aktérů mezi sebou, ať již na národní, místní či evropské úrovni, nebo všech úrovní mezi sebou navzájem. Výhodou principu partnerství je zapojení a spolupráce všech aktérů sledujících dosažení a splnění jednoho cíle. Sdílení znalostí a informací jednotlivých aktérů mezi sebou navzájem zvyšuje schopnost kvalitně rozhodovat, disponují-li subjekty stejným rozsahem potřebných informací. Možnost jednotlivých partnerů vyjádřit požadavky na obsah programových dokumentů, umožňuje snadněji a rychleji dosáhnout všeobecně přijatelného konsenzu zúčastněných partnerů. Podobně je tomu i u dosažení konsenzu, týkajícího se implementace priorit a cílů do programových dokumentů.

Všeobecně dochází v průběhu vývoje principu partnerství k rozšiřování relevantního počtu partnerů pro oblast kohezní politiky. Takto byli v průběhu jednotlivých programovacích období od prvního až po současné programové období, přizváni sociální a ekonomičtí aktéři, aktéři v oblasti udržitelného rozvoje a poslední skupinu tvoří aktéři na úrovni městské správy. Problematické může být naplňování zásad tohoto principu v zemích střední a východní Evropy, kde docházelo v minulých dobách k potlačování snah místních aktérů na participaci v oblasti občanského sektoru. Možným zdrojem pochybností o úspěšnosti naplňování principu partnerství může být poznatek, že o zapojení místních a regionálních aktérů rozhoduje jejich politický vliv (Hájek a Novosák, 2010, s. 62-63).

2.4 Princip programování

Přínosem zavedení tohoto principu do implementace kohezní politiky je odklon od projektově řízené kohezní politiky směrem k programově orientované kohezní politice. Princip spočívá v tom, že finanční prostředky kohezní politiky již nejsou alokovány na základě jednotlivých projektů, ale podle vytvořených programových dokumentů. Programové dokumenty můžeme označit za víceleté plány obsahující finanční rámec přidělené podpory ze strukturálních fondů na jednotlivé roky programového období. Obsahují také definované základní cíle a priority. Jednotlivé projekty jsou uskutečňovány na základě těchto programových dokumentů, realizace individuálních projektů napomáhá dosáhnout cílů vytyčených v programových dokumentech (Wokoun et. al., 2008, s. 332).

Struktura, programové dokumenty i jejich náležitosti se v průběhu různých programovacích období měnily. Takto bylo v prvním programovacím období, uloženo jednotlivým členským zemím, aby zpracovali několikaleté národní rozvojové plány, ty byly poté předloženy Evropské komisi k posouzení a dalšímu projednání. Následně byly představy členských zemí zpracovány do tzv. Rámce podpory Společenství, které obsahovaly prioritní oblasti financování, indikativní finanční plány, způsoby implementace a evaluace programu. V další fázi jsou vytvořeny operační programy, odsouhlasené jednotlivými členskými zeměmi a Komisí, ty představují hlavní formu podpory kohezní politiky. Více podrobností o operačních programech jsem zmínil v kapitole 1.3. Dále došlo k zakomponování principu hodnocení a monitoringu do principu programování, jako důraz na sledování efektivity vynaložených finančních prostředků a dodržování principu adicionality. Ve druhém programovém období došlo k nárůstu požadavků na obsah národních rozvojových plánů ze strany Evropské komise. Kromě výše popsaného procesu mohli členské státy využít i rychlejší postup. Ten spočíval v předložení národního rozvojového plánu, který v sobě spojoval Rámec podpory Společenství a jednotlivé operační programy. Opět byl posílen význam hodnocení a monitoringu, tentokrát již na základě stanovených indikátorů. Byla také posílena role Komise jako zpracovatele ex-ante a ex-post hodnocení těchto programů (Hájek a Novosák, 2010, s. 73-76).

Ve třetím programovacím období Evropská komise vyjmenovala prioritní oblasti, na které se měla přednostně zaměřit kohezní politika - „*posilování ekonomického růstu a konkuren-*

ceschopnosti pro tvorbu pracovních míst, dopravní infrastrukturu, infrastrukturu životního prostředí, vědy a výzkumu, malé a střední podnikání“ atd (Hájek a Novosák, 2010 s. 76).

Princip programování prošel i v tomto programovém období mnoha dílčími změnami - již nebylo potřeba uvádět v OP popis financování dílčích aktivit, které byly popsány v dokumentech doplňujících OP na národní úrovni. Spolu s tímto přenesením odpovědnosti ze strany EK na členské státy došlo také k posílení významu hodnocení a monitoringu, za jejichž provádění nesly odpovědnost nově členské státy. Na členské státy tedy připadlo ex ante (předběžné hodnocení) a průběžné hodnocení, zatímco na Komisi zůstalo hodnocení ex-post. Mezi další požadavky Komise patřilo ustanovení pravidla n+2 a každoroční tvorba zpráv o realizaci OP.

Na závěr čtvrté programové období, které je nejvíce relevantní z hlediska tématu diplomové práce. Na unijní úrovni byl vytvořen Strategický rámec Společenství, který formuloval hlavní oblasti intervence kohezní politiky. Až na tomto základě mohly být vytvořeny strategické dokumenty na národní úrovni, tento krok měl zajistit lepší soulad národních a evropských priorit. Dokumentem, který nahradil Rámec podpory Společenství a Jednotný programový dokument, se stal NSRR - Národní strategický referenční rámec, který se stal pomyslným spojovacím bodem národních priorit a priorit na evropské úrovni. NSRR je základem pro tvorbu OP, obsahuje stručný výčet jednotlivých operačních programů členského státu. Podrobnosti o Národním strategickém referenčním rámci budou popsány v další kapitole. Dále došlo k posílení strategické pozice NSRR a OP, které se staly více strategickými dokumenty, podrobné podmínky ohledně financování jednotlivých projektů jsou uvedeny v doplňkových dokumentech ke každému operačnímu programu. Bylo zavedeno pravidlo jeden OP jeden fond, s výjimkou infrastrukturně zaměřených programů, a programu zaměřeného na životní prostředí, které mohou být financovány jak z ERDF, tak z FS až do výše 15% výdajů. Změna se dotkla i tzv. průběžného hodnocení, které bylo nově stanoveno jako dobrovolné, zároveň je ale, vyžadováno Evropskou komisí každoroční vypracování monitorovací zprávy o implementaci operačních programů. (Hájek a Novosák, 2010, s. 77-78).

2.5 Princip subsidiarity

Základní myšlenka principu subsidiarity spočívá v přesvědčení, řešit věci, cíle na nejnížší možné úrovni. Jinak řečeno, nepřenášet agendu, či jinou tematickou oblast na nadnárodní

úroveň pokud je ji možné nejefektivněji řešit na národní, či regionální úrovni (Wokoun et al., 2008, s. 333).

3 DOKUMENTY VZTAHUJÍCÍ SE K IMPLEMENTACI KOHEZNÍ POLITIKY

Prostor v rámci této kapitoly bych chtěl věnovat popisu koncepcí a strategií na úrovni Evropské unie, které ovlivňují směřování a implementaci kohezní politiky, stejně tak strategií a dokumentů na národní úrovni, konkrétně Slovenské republiky, jelikož zaměření této diplomové práce je implementace kohezní politiky na Slovensku. Protože tato DP popisuje implementaci kohezní politiky v období 2007-2013, bude kapitola popisovat dokumenty, jež byly platné a ovlivňovaly kohezní politiku v tomto období.

3.1 Dokumenty na nadnárodní úrovni

V souladu s principem programování a koncentrace musí mít Evropská unie vytvořeny strategie, koncepce, programové dokumenty definující základní cíle a priority intervencí, financování kohezní politiky na programové období 2007-2013. V této kapitole stručně popíši dokument Strategie Evropa 2020 a Strategické obecné zásady společenství.

3.1.1 Strategie Evropa 2020

Strategie Evropa 2020 sama sebe označuje jako „*agendu určenou pro všechny členské státy, která za účelem podpory růstu pro všechny zohledňuje různé potřeby, různé výchozí situace a národní zvláštnosti.*“ (EK, 2010, s. 11).

Jedná se o strategický dokument, který definuje vizi toho, čeho by měla jednotná Evropa (EU) dosáhnout. Obsahuje formulace priorit a cílů, Evropská unie se má do budoucna stát globálně konkurenceschopným společenstvím, s rozvinutou ekonomikou založenou na znalostech, environmentálně příznivým hospodářstvím nenáročným na vstupy a tudíž podporující dosahování trvale udržitelného rozvoje bez přílišného zatěžování přírodních zdrojů. Strategie Evropa 2020 definuje celou řadu oblastí, ve kterých chce Evropská unie dosáhnout pokroku, dynamického a trvale udržitelného rozvoje při podpoře ekonomické a sociální koheze jednotlivých členských států navzájem, při respektování environmentálních aspektů, horizontálních priorit trvale udržitelného rozvoje a rovných příležitostí (EK, 2010, s. 1-12).

Strategie popisuje, čeho můžeme dosáhnout, jako zdůvodnění potřebnosti uvádí popis současných problémů a výzev se kterými musí Evropská unie v současné době zápasit. Nižší

průměrná úroveň strukturálního růstu oproti jiným partnerům, stárnutí populace, celková nižší úroveň zaměstnanosti celkově, i starých lidí ve srovnání s jinými zeměmi jako je USA a Japonsko.

Strategie definuje tři na sobě navzájem závislé cíle, jež se vzájemně podporují - **Inteligentní růst** (založený na znalostech a inovacích), **udržitelný růst** (konkurenceschopnější a udržitelnější ekonomika) a **růst podporující začlenění** (vysoká zaměstnanost, vyznačovaná sociální a územní soudržností), (EK, 2010, s. 1-12).

Kromě obecných formulací je potřeba definovat konkrétní cíle, k jejichž naplnění má být směřováno úsilí Evropské unie i jednotlivých států. Evropská komise definuje těchto 5 následujících hlavních cílů, kterých chce dosáhnout do roku 2020:

- „75 % obyvatelstva ve věku od 20 do 64 let by mělo být zaměstnáno,
- 3 % HDP Evropské unie by měla být investována do výzkumu a vývoje,
- v oblasti klimatu a energie by mělo být dosaženo cílů „20-20-20“¹
- podíl dětí, které předčasně ukončí školní docházku, by měl být pod hranicí 10 % a nejméně 40 % mladší generace by mělo dosáhnout terciární úrovně vzdělání,
- počet osob ohrožených chudobou by měl klesnout o 20 milionů.“ (EK, 2010, s. 6).

Jak chce Evropská komise docílit dosažení těchto požadavků? Jednak návrhem na převedení těchto cílů EU do podoby vnitrostátních cílů, s tím, že každý stát tyto cíle přizpůsobí své konkrétní situaci. Na základě inteligentního, udržitelného růstu a růstu podporujícího začlenění Komise vytvořila 7 stěžejních iniciativ, jež pomohou dosáhnout tyto cíle. Stručně řečeno se jedná o iniciativy zaměřené na inovace, vzdělání a mládež, internet a digitální trh, zdroje, průmysl, pracovní trh a chudobu. Tyto iniciativy mají být závazné jak pro Evropskou unii, tak pro členské státy. Za účelem odstranění překážek v rozvoji a dosažení těchto cílů, mají být plně mobilizovány nástroje na úrovni EU jako je jednotný trh, finanční nástroje, a nástroje vnější politiky. Evropská komise bude vycházet z cílů a priorit defino-

---

¹ Snížení emise skleníkových plynů o 20% oproti úrovni z roku 1990, zvýšit podíl obnovitelných zdrojů v konečné spotřebě na 20% a zvýšit energetickou účinnost o 20% (EK, 2010, s. 12).

vaných v této Strategii a zároveň bude sledovat současný stav a pokrok jednotlivých členských zemí, ke kterým se bude vyjadřovat formou doporučení (EK, 2010, s. 1-12).

Ve Strategii Evropa 2020 je jasně formulováno, že hospodářská, sociální a územní soudržnost tvoří jádro Strategie Evropa 2020. Politika soudržnosti a strukturální fondy jsou klíčovými nástroji na cestě k dosažení inteligentního a udržitelného růstu. Strategie Evropa 2020 však neovlivňuje pouze 4. programovací období po roce 2010, ale její cíle, byly zakomponovány do programovacího období 2014-2020. Je zde uveden požadavek na jasnější definici priorit a užší zaměření finančních nástrojů Evropské unie, včetně strukturálních fondů, aby se odstranila rozdrobenost financování jednotlivých nástrojů EU (EK, 2010, s. 23).

3.1.2 Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost

Potřeba stanovit na nadnárodní úrovni Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost, je zmíněna v článku čl. 25 nařízení (ES) č. 1083/2006. Zmiňuje potřebu vytvořit společný finanční rámec pro orientaci podpory z Evropského fondu regionálního rozvoje, Evropského sociálního fondu a Kohezního fondu. Samotné Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost (SOZS) byly schváleny Radou Evropské unie dne 6. října 2006 pod označením (2006/702/ES). Tento dokument představuje pro členské státy orientační rámec pro tvorbu Národních strategických referenčních rámců a následně operačních programů. Obsahuje popis základních cílů a zásad pro politiku soudržnosti v letech 2007-2013, zmiňuje základní zásady, kterými jsou udržitelný rozvoj, rovnost příležitostí, zákaz diskriminace, kromě toho obsahuje popis celého souboru témat financovaných z prostředků kohezní politiky, s popisem na co je třeba se v rámci daného tématu zaměřit a čeho je třeba docílit (RADA EU, 2006b, s. 1-17).

V rámci snahy o efektivnější zaměření, koncentraci zdrojů evropské kohezní politiky jsou ve Strategických obecných zásadách Společenství uvedeny na roky 2007-2013 tyto tři priority financování:

- *„zvýšení přitažlivosti členských států, regionů a měst zlepšením jejich přístupnosti, zajištěním odpovídající kvality a úrovně služeb a ochranou životního prostředí,“*
- *„podporu inovace, podnikavosti a růstu hospodářství založeného na znalostech pomocí kapacit pro výzkum a inovace, včetně nových informačních a komunikačních technologií, a“*

- „*vytváření více a lepších pracovních míst pomocí zapojení více osob do zaměstnání nebo do podnikání, zlepšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků a zvýšení investic do lidského kapitálu.*“ (RADA EU, 2006b, s. 4).

SOZS se dále věnují popisu témat mezi která patří - dopravní infrastruktura, ochrana životního prostředí, zdroje energie, znalosti a inovace, výzkum a technologický rozvoj, inovace a podpora podnikání, informační společnost, pracovní místa, dostupnost financí, lidský kapitál, vzdělávání, veřejná správa atd. (RADA EU, 2006b, s. 1-17).

V popisu každé oblasti je uvedeno, čeho má být dosaženo, zdůvodnění potřeby rozvoje, podpory dané oblasti, dále specifické náležitosti dané oblasti, ke kterým je potřeba přihlídnout při strategickém plánování, tvorbě programových dokumentů a náležitosti ohledně zaměření podpory ze strukturálních fondů EU. Jako příklad bych uvedl oblast rozšíření a zlepšení dopravních infrastruktur. SOZS uvádí, že bezpečná a efektivní dopravní infrastruktura, samozřejmě nezatěžující životní prostředí, je nezbytným předpokladem hospodářského rozvoje. Jako další důvody jsou uvedeny zvýšení efektivity, mobility, a u projektů transevropských sítí jako nástroj větší integrace jednotlivých národních trhů v rámci unie. Popis pokračuje specifikací potřeb jednotlivých regionů na základě jejich rozvinutosti, příslušnosti pod Cíl Konvergence, či u projektů národního, evropského významu financovaných z FS. Je zde formulace základních zásad, cílů, principů a náležitostí, které mají jednotlivé členské státy vzít v potaz při vypracovávání národních, regionálních dokumentů a NSRR, aby bylo dosaženo souladu těchto dokumentů se SOZS (RADA EU, 2006b, s. 5-6).

Vzhledem k působnosti SOZS napříč členskými státy Evropské unie, obsahuje pouze popis obecně platných skutečností a vztahů. V žádném případě se nezabývají popisem tématu z hlediska jednotlivých členských států, to je až zodpovědností členských zemí implementovat SOZS do tvorby NSRR a programových dokumentů, až tato úroveň bude reflektovat jednotlivá národní specifika. V samém závěru SOZS je kapitola popisující územní rozměr politiky soudržnosti. Jsou zde shrnuty základní poznatky a požadavky na podporu územního aspektu kohezní politiky, dále je kladen důraz na součinnost strukturálních politik, politiky zaměstnanosti a programů podpory venkova v souvislosti s hospodářskou obnovou venkovských oblastí, při dodržování principu partnerství na všech územních úrovních v rámci státu, Evropské unie i mezi regiony a státy navzájem (RADA EU, 2006b, s. 18-22).

3.2 Dokumenty na národní úrovni

Následující podkapitola bude věnována popisu základních dokumentů důležitých pro realizaci regionální, kohezní politiky na Slovensku. Poněvadž SOZS popsané v předešlé podkapitole představují základní rámec kohezní politiky na evropské úrovni, začnu v této kapitole popisem Národní strategie regionálního rozvoje Slovenské republiky, jakožto dokumentu, který definuje priority na národní úrovni. Následně popíši Národní strategický referenční rámec Slovenské republiky, jakožto spojnicí národních a evropských priorit. Závěrem této podkapitoly věnuji prostor popisu dokumentu určujícímu systém finančního řízení strukturálních fondů na Slovensku.

3.2.1 Národní strategie regionálního rozvoje Slovenské republiky

Legislativní rámec pro tvorbu této strategie je stanoven v zákoně o podpoře regionálního rozvoje č. 539/2008 Sbirky zákonů. V § 5 jsou vyjmenovány základní dokumenty podpory regionálního rozvoje, přičemž na prvním místě je zde uvedena Národní strategie regionálního rozvoje Slovenské republiky. § č. 6 definuje Národní strategii jako „*východiskový strategický dokument*“ určující dlouhodobý přístup státu k oblasti regionálního rozvoje. Orgánem odpovědným za vypracování této strategie je podle zákona Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálního rozvoje Slovenskej republiky (MDVRR). V zákoně jsou také definovány základní oblasti, jež musí strategie obsahovat. Struktura strategie je navržena, aby tvořila komplexní strategický dokument. Z tohoto pohledu je součástí strategie analýza hospodářské situace, vize podpory regionálního rozvoje, priority a cíle rozvoje jednotlivých krajů. Na závěr dokumentu je popsáno institucionální zabezpečení realizace strategie, systém monitorování a hodnocení, finanční plán a časový harmonogram (MDVRR, 2008, s. 2-3; MDVRR, 2010).

Úřad vlády Slovenské republiky přijal dne 12. května 2010, formou usnesení vlády č. 296/2010 Národní strategii regionálního rozvoje Slovenské republiky. V samotné strategii je zmíněno, že až do přijetí zákona o podpoře regionálního rozvoje z roku 2008, který definoval potřebu vytvořit tento dokument na národní úrovni, a až do faktického přijetí tohoto dokumentu v roce 2010, chyběl na Slovensku podobně zaměřený dokument na národní úrovni, který by řešil regionální rozvoj z hlediska vlastních zdrojů, mimo fondů EU (MDVRR, 2010, s. 3; Úřad vlády SR, 2010).

Základní část dokumentu tvoří vize strategie regionálního rozvoje a část cíle strategie rozvoje krajů SR. Hlavní přínos dokumentu je spatřován v definici přístupu státu k regionálnímu rozvoji vůči krajům. Z tohoto hlediska dokument obsahuje u jednotlivých krajů (územních jednotek na úrovni NUTS 3) socioekonomický popis současného stavu, regionální disparity, specifika a identifikaci potencionálních konkurenčních výhod.

Strategie zmiňuje tři základní faktory rozvoje regionů důležité pro dosažení znalostní ekonomiky, jsou jimi **lidské zdroje, věda, výzkum a inovace** a vybudování kvalitní **infrastruktury a služeb**. V oblasti regionálních disparit zmiňuje strategie všeobecně vnitroregionální rozdíly napříč územím mezi městskými oblastmi a venkovem, rozdíly v ekonomické úrovni a rozvinutosti jednotlivých krajů, především mezi západem a východem Slovenska. Ekonomickým centrem SR je Bratislava a přilehlé kraje, zatímco nejhorší pozici v oblasti rozvoje a perspektivy patří Prešovskému kraji, jež je v rámci Slovenska charakteristický stagnující až upadající pozicí. V rámci zaostávání východu Slovenska je zmíněn i Banskobystrický kraj. Rozdíly panují i v rámci severu a jihu země. Jako hlavní příčiny vzniku disparit jsou zmíněny procesy jako útlum sektoru těžkého průmyslu, úpadek textilního a elektrotechnického průmyslu, rozvoj sektoru služeb, který se ale koncentruje ve větších městech a tedy přispívá k prohlubování disparit - město, venkov, jako další je jmenován například útlum zemědělského odvětví, nízká mobilita pracovních sil, nedokončená páteřní dopravní infrastruktura a další (MDVRR, 2010, 8-10).

Strategická část Národní strategie regionálního rozvoje zmiňuje jako hlavní úroveň realizace kraje, jakožto VÚC. Na úvod strategické části je definována dlouhodobá vize, jež má shrnout představu o dosaženém pokroku Slovenska na nejbližších 20 let. Stručně popsáno definuje vize Slovensko jako „*krajinu s vysokou kvalitou života ve všech regionech, Slovensko je sociálně, politicky a hospodářsky vysoce vyspělým státem.*“ (MDVRR, 2010, s. 39). Ke splnění dlouhodobé vize, je následně definován strategický cíl. Poněkud zkráceně řečeno - komplexním využitím vnitřního potenciálu regionů dojde k ekonomickému, sociálnímu rozvoji regionů při dodržení zásad udržitelného rozvoje. Základním pilířem realizace těchto vizí a strategických cílů je 5 priorit zaměřených na „*vědu, výzkum a inovace; lidské zdroje; zaměstnanost; konkurenceschopnost; životní prostředí.*“ (MDVRR, 2010, s. 39-41).

Co se týče institucionálního a organizačního zabezpečení strategie, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálního rozvoje kromě povinnosti vypracovat strategii, zodpovídá také,

za její aktualizaci, institucionální a organizační zabezpečení její realizace. Je povinno provádět monitorování a na základě toho každoroční vyhodnocování realizace. Jednou ročně musí předložit vládě zprávu o realizaci strategie. Kromě toho má také za úkol koordinaci různých aktérů zapojených do realizace strategie, mezi aktéry patří jiná ministerstva, VÚC, obce, města a orgány státní správy. Na základě zákona o podpoře regionálního rozvoje vypracovávají samosprávné kraje a obce program hospodářského a sociálního rozvoje (PHSR). PHSR obcí a krajů musí být v souladu s definovanými cíly a prioritami Národní strategie regionálního rozvoje SR. MDVRR je povinné provádět pravidelný monitoring a každoročně vyhodnocovat plnění strategie. Při získávání a vyhodnocování dat ministerstvo spolupracuje s VÚC a Statistickým úřadem Slovenské republiky. Proces monitorování zahrnuje vyhodnocování dvou typů indikátorů - první typ tvoří indikátory, jež jsou sledovány ve všech regionech a druhý indikátory stanovené na základě hlavních cílů a priorit pro jednotlivé územní celky na úrovni LAU 1. Zvláště probíhá vyhodnocování naplňování strategického cíle prostřednictvím ukazatelů, ze kterých jmenujme alespoň tyto - HDP na obyvatele, tempo růstu HDP, podíl čistých disponibilních důchodů domácností na obyvatele. Na základě výsledků naplňování strategických cílů na národní úrovni i na úrovni jednotlivých krajů, bude záviset případný návrh na aktualizaci strategie (MDVRR, 2010, s. 113-115).

Finanční plán strategie počítá s financováním podpory regionálního rozvoje z těchto zdrojů - státního rozpočtu, státních účelových fondů, rozpočtu samosprávných krajů, obcí, z prostředků fyzických a právnických osob a formou úvěrů, či dotací vyplývajících z uzavřených mezinárodních smluv (MDVRR, 2010, s. 116).

3.2.2 Národní strategický referenční rámec Slovenské republiky na rok 2007-2013

Národní strategický referenční rámec (NSRR) je dokumentem, na jehož základě může Slovenská republika čerpat pomocí operačních programů finanční prostředky ze strukturálních fondů EU. Dokument navazuje na strategické dokumenty Evropské unie a Slovenské republiky. Na nadnárodní úrovni souvisí se SOZS, které tvoří základní rámec pro soulad s prioritami EU, i se Strategií konkurenceschopnosti Slovenska do roku 2010. Z národních koncepcí a dokumentů uveďme alespoň některé, jako je Národní program reform SR, Koncepce územního rozvoje Slovenska do roku 2001 a Národní strategie trvale udržitelného rozvoje. NSRR je spojnicí, jež spojuje podstatné náležitosti těchto strategií za účelem

co největší efektivity při snaze dosáhnout definované vize a cíle strategie NSRR (MDVRR SR, 2007, s. 3-4).

Schvalovací proces dokumentu obsahoval konzultace, diskuze se zapojenými partnery na národní, regionální i místní úrovni. Za tímto účelem byl vytvořen první návrh NSRR. Druhá verze NSRR byla schválena usnesením vlády SR číslo 457 ze dne 17. května 2006. Dne 6. června 2006 byl návrh NSRR předložen EK. Následovala aktualizace NSRR, opětovné přijetí druhé verze NSRR vládou SR usnesením č. 1005 ze dne 6. prosince 2006. Návrh NSRR byl opětovně předložen EK. Po zapracování připomínek EK a opětovném předložení NSRR Evropské komisi, byl dne 17.8.2007 Evropskou komisí NSRR oficiálně přijat (MDVRR, 2007, s. 6; ÚRAD VLÁDY SR, 2008).

Co se týče základních částí dokumentu, NSRR obsahuje popis současné situace SR a socioekonomickou analýzu Slovenské republiky, která již dnes není aktuální, neboť mnoho použitých dat se vztahuje k rokům 2004 a 2005, tedy aktuálních ještě před vypuknutím hospodářské krize v roce 2008. Mezi další dvě hlavní části dokumentu, které nás budou zajímat, patří čtvrtá kapitola zaměřená na vizi a strategii hospodářského a sociálního rozvoje SR a kapitola 5 věnovaná operačním programům a jejich koordinaci. Strategická část obsahuje definovanou vizi a strategický cíl na období 2007-2013. Zatímco vize je dlouhodobá a její realizace je dlouhodobý proces s nejasným časovým obdobím než dojde k jejímu naplnění, z vize vychází strategický cíl, který má ve 4. programovém období napomoci přiblížit se cílům vize (MDVRR, 2007, s. 64-67).

Dlouhodobá vize SR byla formulovaná takto:

„Celková konvergence ekonomiky SR k průměru EU-15 formou trvale udržitelného rozvoje“ (MDVRR, 2007, s. 64).

Vize je formulována takto obecně vzhledem k dlouhodobému časovému horizontu, předpokládá se, že naplnění této vize může trvat i celou první polovinu 21. století. Strategie definovaná na období 2007-2013 představuje nástroj jak napomoci plnění cílů dlouhodobé vize. Strategie vychází z dostupných výstupů socioekonomické analýzy, s přihlédnutím ke strategickým dokumentům EU a SR a respektováním zásad kohezní politiky EU.

Formulace **strategického cíle na období 2007-2013** zní následovně:

„Výrazně zvýšit do roku 2013 konkurenceschopnost a výkonnost regionů, slovenské ekonomiky a zaměstnanost při respektování trvale udržitelného rozvoje.“ (MDVRR, 2007, s. 67).

Pro účely hodnocení naplňování strategického cíle, byl vytvořen soubor určitých ukazatelů s počátečními hodnotami a cílovými hodnotami, kterých je žádoucí dosáhnout. Ukazatele a jejich hodnoty uvádí tabulka č. 2:

Tabulka 2 Přehled ukazatelů ke strategickému cíli na období 2007-2013 (MDVRR, 2007, s. 67).

Měřitelné ukazatele strategického cíle SR:	Počáteční hodnota (rok 2005 ²)	Cílová hodnota (rok 2013)
Energetická náročnost ekonomiky	854,3 kgOE/1000 EUR	663,4 kgOE/1000 EUR
Souhrnný index inovací (EIS)	22 pořadí	18 pořadí
HDP na obyvatele v PPP ve vztahu k EU-15	53,7 % úrovně EU-15	více než 60% úrovně EU-15
Produktivita práce ve vztahu k EU-15	60,9 % úrovně EU-15	více než 70% úrovně EU-15
Míra zaměstnanosti ve vztahu k EU-15 ³	57.7 %	63.4 %

Rovněž naplňování strategického cíle NSRR na roky 2007-2013 je závislé na naplňování tří strategických priorit odvozených ze strategického cíle a platných pro celé území SR.

Konkrétně se jedná o tyto tři priority- 1. Infrastruktura a regionální dostupnost; 2. Vědomostní ekonomika; 3. Lidské zdroje. Každá tato strategická priorita má svůj strategický cíl. Každá strategická priorita je směrem dolů rozvinuta do podoby specifických priorit, jenž mají také své cíle a ukazatele. Zbytek kapitoly se věnuje jejich podrobnému popisu a souladu těchto strategických a specifických priorit se SOZS a Národního programu reforem (MDVRR, 2007, s. 74-93).

Kapitola č. 5 obsahuje indikativní přehled OP na období 2007-2013. V rámci tohoto období bude NSRR implementován formou 7 operačních programů spadajících pod Cíl 1 Kon-

² S výjimkou ukazatele „Energetická náročnost ekonomiky“, u něhož je počáteční hodnota z roku 2004

³ Ukazatel je zvýrazněný jelikož je považován za klíčový

vergence, 3 víceúčelových operačních programů spadajících pod Cíl Konvergence a Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a jednoho operačního programu spadajícího pod Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Třetí Cíl strukturální politiky na období 2007-2013 Evropská územní spolupráce není do NSRR zakomponován. Pod Cíl Konvergence spadá celé území Slovenské republiky s výjimkou NUTS 2 Bratislava, který spadá pod Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (MDVRR, 2007, s. 4-5). V rámci kapitoly je věnován prostor popisu aktivit a činností důležitých pro koordinaci operačních programů. Např. u oblasti administrativní kapacita jsou popisovány aktivity, jež byly přijaty na základě zkušeností ze zkráceného programového období 2004-2006. MDVRR zpracovalo dokument „*Analýza administrativních kapacit pro programové období 2007 – 2013*“ schválený vládou usnesením č. 407 dne 2.5.2007. Účelem je vyhnout se opakování chyb, jež nastaly v prvním programovém období, ve kterém se Slovensko zapojilo do čerpání prostředků evropských fondů. NSRR zmiňuje problém v oblasti nedostatku lidských zdrojů, spojených s velkou pracovní vyčerpávaností a nedostatečným finančním ohodnocením pracovníků, což vyústilo ve vysokou fluktuaci pracovníků v rozmezí 20 až 40%, různé u jednotlivých řídicích orgánů. Převážná část kapitoly je věnována popisu kompetencí a pravomocí jednotlivých orgánů na národní, krajské úrovni při zapojení do procesu implementace NSRR. Funkci „Centrálního koordinačního orgánu“, v oblasti řízení operačních programů vykonává Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálního rozvoje, povinnosti certifikačního orgánu a orgánu auditu plní Ministerstvo financí SR.

Z dalších oblastí zmiňme alespoň koordinaci v oblasti horizontálních priorit a propojení, koordinace financování aktivit křížovým financováním z ERDF a ESF.

Tabulka 3 Finanční alokace SR v PO 2007-2013 podle jednotlivých cílů kohezní politiky (MDVRR, 2007, s. 128).

Cíle kohezní politiky EU	Fondy EU	Finanční alokace pro Slovensko na daný cíl kohezní politiky EU v EUR	
		ve stálých cenách roku 2004	v běžných cenách
Konvergence	SF + KF	9 638 999 602	10 911 601 421
	SF	6 214 921 468	7 012 862 858
	KF	3 424 078 134	3 898 738 563
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	SF	398 057 758 (108 782 757 + transfer z cíle Konvergence na výzkum a vývoj 289 275 001)	449 018 529 (122 603 156 + transfer z cíle Konvergence na výzkum a vývoj 326 415 373)
Evropská územní spolupráce	SF	201 606 786	227 284 545
Dohromady	SF + KF	10 238 664 146	11 587 904 495

Konečně závěrečná kapitola se věnuje **oblasti financování NSRR**. Obsahuje závazné finanční plány prostředků kohezní, regionální politiky, jež byly přiděleny celkově Slovensku a jednotlivým operačním programům na PO 2007-2013. Podrobnosti alokace jednotlivých Cílů kohezní politiky ukazuje tabulka č. 3 na předešlé straně. Konkrétní finanční alokaci jednotlivých OP uvedu v praktické části této práce (MDVRR, 2007).

3.2.3 Systém finančního řízení strukturálních fondů a kohezního fondu na programové období 2007-2013

Účelem tohoto dokumentu je stanovit v rámci finančního řízení strukturálních fondů a kohezního fondu postup řízení a vymezit odpovědnost jednotlivých orgánů. Verze 1.0 tohoto dokumentu byla schválena usnesením vlády SR pod číslem 835/2006 dne 8.10.2006. Materiál upravuje podmínky finančního řízení pro operační programy spadající pod Cíle Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Účelem materiálu je zabezpečit efektivní systém finančního řízení ERDF, ESF a FS v souladu s legislativou EU a SR (MF, 2012a).

Struktura dokumentu odpovídá určité logické návaznosti, úvodní kapitola se zabývá legislativním vymezením dokumentu. Na úrovni EU se dokument odvolává zejména na Smlouvu o Evropské unii, Dohodu o přidružení uzavřenou mezi SR a EU a Smlouvu o přistoupení k EU, dále např. základní nařízení ohledně strukturálních fondů a Fondu soudržnosti Nařízení Rady č. 1083/2006. Na národní úrovni dokument vyjmenovává platné zákony v oblasti rozpočtu (zákon č. 523/2004 Sb., 583/2004 Sb.), finanční kontroly a auditu (zákon č. 502/2001 Sb.), zákona o podpoře regionálního rozvoje (č. 539/2008 Sb.) a zákona o pomoci a podpoře poskytované z fondů EU (č. 528/2008 Sb.). Po legislativním vymezení následuje kapitola věnovaná objasnění základních pojmů užitých v dokumentu. (MF SR, 2012b, s. 1-8).

Kapitola č. 3 popisuje subjekty zapojené do systému finančního řízení a jejich odpovědnost. „**Centrální koordinační orgán**“ jeho funkci pro všechny OP mimo Cíle 3 vykonávalo do 30.6.2010 MDVRR SR, od 1.7.2010 tuto funkci vykonává Úřad vlády SR. Zabezpečuje tvorbu NSRR, koordinaci přípravy OP a NSRR, vyjednávání s EK o NSRR, koordinaci implementace NSRR a operačních programů, spolu s řídicími orgány návrhy na realokaci finančních prostředků mezi OP, koordinaci vypracovávání podrobných zpráv o řízení v oblasti programování, monitorování a hodnocení pro řídicí orgány (MF SR, 2012b, s. 9).

Každý „**Řídící orgán**“ může pověřit vykonáváním některých povinností zprostředkovatelský orgán, ale celková odpovědnost za řízení a plnění OP zůstává na ŘO. Celkově je rozsah povinností řídicího orgánu příliš rozsáhlý, z toho důvodu zmíním pouze základní, jež spočívají ve vypracování programové dokumentace - operačního programu, programového manuálu k OP. Dále vytvoření a zavedení vhodného systému implementace, vytvoření vnitřního manuálu řídicího orgánu jako vnitřní směrnice organizace. O zřízení ŘO rozhoduje vláda SR v návaznosti na schválenou strukturu OP (MF SR, 2012b, s. 10-12).

Funkci „**Certifikačního orgánu**“ na základě usnesení vlády č. 832/2006 vykonává pro všechny operační programy Cíle 1 a 2 Ministerstvo financí SR. Výčet funkcí CO je značně rozsáhlý, proto se omezím pouze na vyjmenování základních z nich. CO plní funkci koordinátora systému finančního řízení a finančních toků, metodicky usměrňuje platební a řídicí orgány, certifikuje a ověřuje výdaje na všech úrovních realizace projektů. Dále zpracovává a zasílá žádosti o průběžné platby Evropské komisi pro všechny OP, certifikuje a předkládá EK výkazy o výdajích, převádí finanční prostředky z mimorozpočtových účtů MF na účty příslušných ministerstev ve funkci platebních jednotek a na závěr převádí příjemci prostřednictvím platební jednotky finanční prostředky ze strukturálních a kohezního fondu (MF SR, 2012b, s. 12-14).

Primární úloha „**Platebních jednotek**“ spočívá v převodu finančních prostředků EU a státního rozpočtu příjemci dotace. Mimo tuto činnost zajišťují předběžnou finanční kontrolu žádostí o platbu, sestavení a zasílání souhrnných žádostí o platbu CO, zajišťují rozpočtové plánování výdajů ve státním rozpočtu, určené ke spolufinancování projektů, vedou podrobné účetnictví pohledávek a závazků spojených s poskytováním finančních prostředků EU, certifikačnímu orgánu předkládají seznam vykonaných plateb, mají také povinnost vypracovat a předložit zprávu certifikačnímu orgánu zjistí-li nesrovnalosti (MF SR, 2012b, s. 14-15).

Řídící orgány zřizují „**Monitorovací výbory**“, z názvu je zřejmé, že jejich hlavní úloha spočívá v monitorování naplňování definovaných indikátorů operačního programu, monitorování výsledků realizace pomoci ze strukturálních fondů a KF, schvalování a změny hodnotících kritérií pro výběr projektů a schvalování výročních zpráv a závěrečné zprávy o realizaci operačního programu. Také je potřeba jejich souhlasu při návrhu na přesun finančních prostředků mezi prioritními osami a při návrzích o provedení změny v operačním programu (MF SR, 2012b, s. 15).

V Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 je v článku č. 59 odstavec 1 písmeno c, definována povinnost členské státy zřídit pro každý operační program, „**Auditní orgán**“, jež je nezávislý na CO a ŘO, za účelem ověření účinného fungování řídicích a kontrolních orgánů (RADA EU, 2006a, s. 43). Zajišťuje všeobecné požadavky, jež umožňují dosáhnout nezávislého a objektivního auditu - dohlíží na vykonávání vládního auditu na relevantním vzorku, na vypracování plánu vládních auditů, na zabezpečení kvalifikovaných zaměstnanců provádějících audit a jejich vzdělávání, monitoruje výsledky z auditů a spolupracuje s externími organizacemi (EK), zajišťuje vykonávání auditů v souladu s mezinárodními standardy. Má povinnost předkládat Evropské komisi strategii auditu, výroční kontrolní správu o operačním programu, stanovisko o účinnosti systému řízení a kontroly operačního programu a vyhlášení o ukončení operačního programu. V případě zjištění nesrovnalostí má povinnost vypracovat o takto zjištěných nesrovnalostech zprávu a informovat ŘO, PJ a CO a následně informovat o výsledcích auditu EK (MF SR, 2012b, s. 15-17).

Konečně hlavní kapitola dokumentu č. 4. Financování ze strukturálních fondů a kohezního fondu. Jedná se o rozsáhlou kapitolu, která obsahuje detailní popis pravidel, podmínek a omezení nutných pro úspěšné využívání fondů EU. Výčtově jde o komplexní souhrn podmínek a postupů vztahujících se k oblasti financování od omezení při využívání finančních prostředků, rozhodovací role Komise, popisu závazku EU k operačním programům, projektům, popisu systému plateb směrem od EU-SR, včetně popisu procesu přijetí platby SR a následném transferu finančních prostředků směrem ke konečnému příjemci dotace a popisu procesů v rámci subjektů zapojených do realizace programu. V rámci dokumentu jsou ošetřeny témata systému informačních a finančních toků na národní úrovni, certifikace výdajů, řešení nesrovnalostí, vedení účetnictví a monitoringu (MF SR, 2012b).

Z hlediska využití finančních prostředků dokument stanovuje omezení ve formě období, ve kterém jsou výdaje na projekt považované za oprávněné, to činí od 1.1.2007 do 31.12.2015. Dále je stanoveno, že jednotlivé operační programy mohou být financovány pouze z jednoho fondu, s výjimkou ERDF a KF a vzájemné financování ERDF a ESF standardně do výše 10%, u projektů sociální inkluze do 15%. EK musí vydat nové rozhodnutí v případě převodu finančních prostředků mezi prioritními osami OP, i v případě přesunu finančních prostředků mezi OP Cíle 1 a 2. V rámci závazků dokument popisuje proces přidělení financí Evropskou unií SR, výpočet alokace pro jednotlivé roky a ukládá ča-

sové pravidlo pro využití finančních prostředků $n+3$ v případě závazků v letech 2008-2010, a $n+2$ v případě závazků 2011-2013 (MF SR, 2012b, s. 18-20).

Následovně bych stručně popsal systém plateb. Prostředky strukturálních fondů a KF jsou EK převáděny na zvláštní mimorozpočtový účet MF. Platby od Evropské komise mají formu zálohových, průběžných a závěrečné platby. **Zálohová platba** od EK slouží k financování začátku administrace OP. EK ji posílá při schválení rozhodnutí o poskytnutí pomoci z fondů EU. **Průběžná platba** z EU je poslána za předpokladu, že certifikační orgán předloží Evropské komisi souhrn žádostí o platbu s certifikovanými (ověřenými, jež jsou uznávané jako způsobilé k proplacení) výdaji od platební jednotky. K provedení platby musí EK od řídicího orgánu obdržet nejnovější výroční zprávu o realizaci programu, současně za podmínky, že EK nerozhodla o pozastavení plateb. Princip průběžné platby spočívá ve zpětném proplacení vynaložených finančních prostředků realizovaných v rámci konkrétních projektů. **Závěrečnou platbu** provede EK opět při splnění podmínky zaslání ověřených skutečně vynaložených výdajů certifikačním orgánem, zároveň při dodání závěrečné zprávy o vykonávání OP a zprávy od orgánu auditu o ukončení pomoci. Za podmínky, že nebylo přijato rozhodnutí o pozastavení plateb z EU vůči konkrétnímu státu (MF SR, 2006b, s. 20-22).

Příjmy získané od Evropské unie se po přeoslání certifikačním orgánem ze zvláštního mimorozpočtového účtu na účet jednotlivých ministerstev jako platebních jednotek, stávají rozpočtovými příjmy státního rozpočtu. Platební jednotky proplácí tyto finanční prostředky jednotlivým příjemcům na základě podmínek uvedených ve smlouvě o poskytnutí nenávratného finančního prostředku. Příjemcům jsou propláceny finanční prostředky trojím způsobem - **refundací** na základě dohody řídicího orgánu s příjemcem, jedná se vlastně o uhrazení již uskutečněných výdajů; **předfinancováním**, které se používá pro projekty financované z ERDF a KF a systémem **zálohových plateb**, jenž se využívá pro projekty financované z ESF (MF SR, 2012b, s. 22-23).

4 LEGISLATIVNÍ ZDROJE VZTAHUJÍCÍ SE K IMPLEMENTACI KOHEZNÍ POLITIKY

V této kapitole bych rád stručně popsal, na jakých základech stojí a jaká legislativa ovlivňuje podobu realizace kohezní politiky na evropské úrovni i na úrovni Slovenské republiky.

4.1 Legislativa na úrovni Evropské unie

Na úrovni Evropské unie je v současnosti kohezní politika upravena pod termínem hospodářská, sociální a územní soudržnost v Konsolidovaném znění Smlouvy o fungování Evropské unie a Nařízení Rady č. 1083/2006 Sb. obsahujících obecná nařízení ohledně ERDF, ESF a FS. Nařízení je charakteristické dvěma hlavními znaky - komunitárním charakterem a přímou použitelností. Prvé znamená, že nařízení upravuje práva a povinnosti pro všechny členské státy stejně bez rozdílu a bez možnosti uskutečňovat pouze určité ustanovení. Pojem přímá použitelnost znamená, že všechny členské státy, jejich orgány a občané spadající pod působnost nařízení jsou i bez chybějící vnitrostátní úpravy povinni dodržovat stejná práva a povinnosti (Borchardt, 2011, s. 87-88).

4.1.1 Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie (článek 174 až 178)

Smlouva o fungování Evropské unie vymezuje základní meze, oblasti a způsob výkonu pravomocí Evropské unie. Smlouva o fungování Evropské unie a Smlouva o EU představují právní základ EU. Samotná problematika hospodářské, sociální a územní soudržnosti je upravena v hlavě č. 18 ve člancích číslo 174 až 178.

Takto jsou v článku č. 174 definovány základní cíle kohezní politiky a důvody realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Je zde vymezen i okruh regionů, na jejichž podporu se Evropská unie chce primárně zaměřit - od strukturálně, hospodářsky postižených regionů, až k regionům znevýhodněným geografickou polohou.

Ve článku 175 se uvádí, že členské státy provádějí své hospodářské politiky a koordinují je, aby pomohli naplnit cílů definovaných ve článku 174. Za tímto účelem vyjmenovává finanční nástroje EU ve formě ERDF, ESF, EIB a dalších nástrojů.

Základní rámec, z něhož vychází praktická orientace ERDF, je zakotven v článku 176. ERDF má napomoci odstranit rozdíly v zaostávajících regionech, pomocí podpory rozvoje

a strukturálních změn postižených regionů. Článek 177 se týká povinnosti Evropské rady a Evropského parlamentu vymezit základní cíle a fungování strukturálních fondů, současně je zde upravena působnost financování kohezního fondu na oblast životního prostředí a dopravní infrastruktury.

Článek 178 upravuje legislativní proces v případě prováděcích nařízení týkajících se ERDF (EK,2010, s. 81-82).

4.1.2 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o ERDF, ESF a FS

Účelem tohoto nařízení je vymezit základní podmínky, cíle, obecná pravidla fungování strukturálních fondů a FS. Nařízení je závazným shrnutím obecných podmínek fungování ERDF, ESF a FS pro všechny členské státy. Tyto pravidla, požadavky, jsou základem pro vypracování a realizaci dokumentů na národní úrovni, jakými jsou NSRR a hlavně jsou východiskem pro vypracování již dříve zmiňovaného Systému finančního řízení strukturálních fondů a kohezního fondu na programové období 2007-2013.

V jednotlivých kapitolách, hlavách a člancích jsou definovány hlavní aspekty kohezní politiky - cíle, poslání, územní způsobilost v podobě tří Cílů - Konvergence, Regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti, Evropské územní spolupráce, přechodná pomoc, zásady pomoci, jež popisují jednotlivé principy kohezní politiky popsané v kapitole č. 2., horizontální priority v podobě rovnosti žen a mužů, zákaz diskriminace a udržitelný rozvoj.

Kapitola č. 5 popisuje finanční rámec kohezní politiky. Je zde uvedena finanční alokace pro Cíl 1,2 a 3 tak jak jsem je uvedl v tabulce č. 1. Souhrnně disponuje kohezní politika na období 2007-2013 celkovými finančními zdroji ve výši 308,041 mld. EUR. Cíl 1 Konvergence ve výši 251,163 mld. EUR, z čehož bude 70,51 % použito na regiony NUTS 2 jež nedosahují 75% průměru HDP EU-25 na obyvatele; 23,22 % alokace pro Cíl 1 bude použito na financování kohezního fondu pro členské státy, jež nedosahují úrovně 90% hrubého národního důchodu EU-25. Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost s výdaji ve výši 49,127 mld. EUR z čehož bude 78,86% tvořit podpora pro regiony, na něž se nevztahuje Cíl 1 a 21,14% jako přechodná podpora pro regiony, jež v novém programovacím období přestaly vlivem rozšíření spadat pod Cíl 1. Na Cíl Evropská územní spolupráce je z celkových 7,750 mld. EUR vyčleněno 73,86% na podporu přeshraniční spolupráce a 20,95 % na podporu nadnárodní spolupráce (RADA EU, 2006a, s. 13-17).

Hlava II nařízení se zabývá strategickým přístupem k soudržnosti. Zmiňuje SOZS a NSRR, jejich obsah i přijetí. Hlava III s názvem Programování, v sobě obsahuje základní nařízení ohledně přípravy, schvalování operačních programů, tzv. velkých projektů, technické pomoci. V dalších částech dokumentu jsou upraveny zásady, vyjmenovány orgány, zodpovědné za řízení operačních programů, jejich hodnocení, monitoring, evaluaci, jsou zde zmíněny povinnosti jednotlivých členských zemí a Evropské komise (RADA EU, 2006a).

4.2 Legislativa Slovenské republiky

V této podkapitole budu popisovat zákon č. 539/2008 Z.z. o podpoře regionálního rozvoje, který nahradil zákon o podpoře regionálního rozvoje č. 503/2001 Z.z. ze dne 18. října 2001. Další zákon, o kterém se zmíním je zákon č. 528/2008 Z.z. o pomoci a podpoře poskytované z fondů EU.

4.2.1 Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpoře regionálního rozvoje

Zákon stanovuje základní cíle a podmínky regionálního rozvoje na Slovensku. Za tímto účelem definuje základní pojmy, jednotlivé aktéry v oblasti regionálního rozvoje, cíle regionálního rozvoje v podobě snižování nežádoucích rozdílů, zvyšování ekonomické výkonnosti a zaměstnanosti. Za základní dokumenty podpory regionálního rozvoje na Slovensku považuje Národní strategii regionálního rozvoje, kraje a obce vypracovávají Program hospodářského a sociálního rozvoje. Program hospodářského a sociálního rozvoje vyššího územního celku či obce, je považován za střednědobý dokument a zákon stanoví hlavní oblasti, jež musí dokument obsahovat (MDVRR SR, 2008b, s. 1-4).

Třetí část zákona obsahuje popis působnosti orgánů státní správy, krajů i obcí z hlediska podpory regionálního rozvoje. V tomto ohledu má nejvýraznější postavení na národní úrovni MDVRR⁴, mezi jehož kompetence patří vypracování, aktualizace, monitorování a hodnocení naplňování cílů a priorit definovaných ve strategii a spolupráce s relevantními socioekonomickými partnery a orgány EU při naplňování cílů strategie. Kompetence krajů

---

⁴ Zákon v § 9 zmiňuje obecně ministerstvo v oblasti regionálního rozvoje, v současnosti je tímto úkolem pověřeno Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálního rozvoje Slovenskej republiky.

a obcí co se týče vypracovávání jejich programů hospodářského a sociálního rozvoje jsou do jisté části podobné - analyzovat, hodnotit dotčené území, vypracování programu a jeho monitoring a hodnocení naplňování v souladu s dokumenty na národní úrovni, obec spolupracuje na vypracovávání programu kraje, na jehož území se nachází a kraje spolupracují s MDVRR SR na vypracovávání strategie. Zákon dále charakterizuje cíle a úlohy zapojení dalších subjektů do regionálního rozvoje na Slovensku v podobě euroregionů, jejímž hlavním cílem je podporovat přeshraniční spolupráci a Integrované sítě regionálních rozvojových agentur (RRA), mezi jejichž cíle patří poskytování informací, poradenství v oblasti regionálního rozvoje, podporování rozvojových aktivit a zapojení v přípravě strategických a programových dokumentů (MDVRR SR, 2008b, s. 4-6; MDVRR SR, 2013, s. 16-17).

4.2.2 Zákon č. 528/2008 Z.z. o pomoci a podpoře poskytované z fondů EU

Účelem zákona je upravit oblast řízení a kontroly prostředků poskytovaných z fondů EU a finančních prostředků určených k národnímu spolufinancování společných programů SR a EU. Zákon upravuje postavení, práva a povinnosti vlády, jednotlivých ministerstev a krajů. Zákon vymezuje práva a povinnosti subjektů účastnících se implementace jednotlivých projektů realizovaných přes operační programy. Konkrétně se jedná o subjekty - příjemce finančních prostředků, žadatele o nenávratnou finanční výpomoc, partnera projektu a jiné osoby. Část druhá tohoto zákona definuje působnost orgánů (CO, ŘO, CKO, zprostředkovatelského orgánu, AO). § 13 zákona ustanovuje náležitosti ohledně vyhlášení výzvy, jejího zveřejnění řídicím orgánem na internetové stránce ŘO, obsahovou stránku výzvy a procesní náležitosti související s vyhlášením (MDVRR, 2008a, s. 1-9).

Zákon upravuje postavení tzv. národních projektů, velkých projektů a velkých projektů realizovaných v rámci OP Životní prostředí. Zákon popisuje finanční vztahy mezi příjemcem a poskytovatelem, kontrolu projektu, včetně kontroly administrativní. V rámci ověřování výdajů obsahuje popis certifikace výdajů, monitoringu projektu, postup kontroly projektu, včetně postupu kontrolních orgánů při zjištění nesrovnalostí. Dále obsahuje podrobnosti ohledně vypořádání finančních vztahů mezi poskytovatelem, příjemcem a způsob vedení účetnictví (MDVRR, 2008a, s. 10-33).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA OPERAČNÍCH PROGRAMŮ SR

Tato kapitola bude věnována základní charakteristice architektury operačních programů na Slovensku spadajících pod Cíl 1 a 2 v programovém období 2007-2013. Kapitola obsahuje stručnou charakteristiku všech operačních programů, vyjma OP KaHR, kterému je věnován větší prostor, z důvodu zaměření této práce. Naplňování cílů a priorit kohezní politiky je na Slovensku uskutečňované pomocí 11 operačních programů Cíle 1 a 2.

6 OP spadá pod Cíl 1 Konvergence, jsou jimi - **OP Doprava, Informatizácia spoločnosti, Konkurencieschopnosť a hospodársky rast** (z hlediska zaměření práce popisují OP KaHR na samý závěr kapitoly), **Regionálny operačný program, Zdravotníctvo, Životné prostredie**. Cíl 2 Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je uskutečňován pomocí **OP Bratislavský kraj**. Společné operační programy pro Cíl 1 a 2 tvoří **OP Výskum a vývoj, Zamestnanosť a sociálna inklúzia a OP Vzdelávanie**. Jedenáctým programem je **OP Technická pomoc**.

Naplňování tří strategických priorit, zmíněných v kapitole 3.2.2 věnované NSRR, je dosaženo rozdělením OP mezi tyto priority. Architektura OP a jejich rozdělení pod jednotlivé specifické priority NSRR je znázorněna v příloze P I. Příloha P II zobrazuje indikativní finanční rámec jednotlivých operačních programů tak jak jsou uvedeny v NSRR 2007-2013, dále pak financování z jednotlivých strukturálních fondů, FS a rozdělení alokace na jednotlivé roky.

5.1 Operační programy SR Cíle Konvergence v období 2007-2013

V této podkapitole blíže rozepíšeme 5 OP spadajících pod Cíl Konvergence (šestý OP KaHR budu popisovat zvlášť na závěr této kapitoly).

5.1.1 Operační program Doprava

Hlavním účelem sektorového operačního programu Doprava, je podporovat budování a modernizaci dopravní infrastruktury a přispívat k rozvoji veřejné osobní dopravy. Pozornost je věnována především projektům majícím celostátní význam a projektům zaměřeným na budování a modernizaci úseků dopravní infrastruktury začleněných do sítě TEN-T. Realizace OP má přispět k dosažení bezpečné, flexibilní a efektivní dopravy, jenž bude mít v ekonomické rovině příznivý vliv na rozvojové možnosti, především díky usnadnění po-

hybu kapitálu a pracovní síly. Financování operačního programu zajišťuje FS a ERDF. 75% podmínku průměru HDP na osobu splňuje celé území Slovenské republiky, s výjimkou Bratislavského kraje, pro financování z fondu soudržnosti, splňuje Slovensko jako celek podmínku, menšího HND než je 90% průměru EU (MDVRR, 2012, s. 5-6).

Globální cíl OP je definován jako „*Podpora trvale udržitelné mobility prostřednictvím rozvoje dopravní infrastruktury a rozvoje veřejné osobní dopravy.*“ (MDVRR, 2012, s. 64).

Globální cíl je rozpracován ve formě specifických cílů, které budou realizované ve formě jednotlivých prioritních os. Fond soudržnosti zajišťuje financování čtyř prioritních os:

- PO 1 Železniční infrastruktura (782,7 mil. EUR)
- PO 2 Silniční infrastruktura (TEN-T), (1 019 mil. EUR)
- PO 3 Infrastruktura intermodální přepravy (102,6 mil. EUR)
- PO 4 Infrastruktura a dopravní prostředky integrovaných dopravních systémů (425 mil. EUR)

ERDF zajišťuje financování:

- PO 5 Silniční infrastruktura (Rychlostní silnice a silnice I. třídy), (694 mil. EUR).
- PO 6 Železniční veřejná osobní doprava (88,5 mil. EUR)
- PO 7 Technická pomoc (48,1 mil. EUR), (MDVRR, 2012, s. 108).

V závorce je uveden příspěvek EU. Finanční rámec OP Doprava činí 3,160 mld. EUR ve formě příspěvku EU a 630,3 mil. EUR představují národní zdroje. ŘO bylo Ministerstvo dopravy, pošt a telekomunikací, od 1.11.2010 je jím Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálního rozvoje (MDVRR, 2012, s. 108-110).

5.1.2 Operační program Informatizácia spoločnosti

Zaměření operačního programu Informatizácia spoločnosti spočívá ve financování projektů zaměřených na podporu digitalizace, rozvoje a přístupu k vysokorychlostnímu internetu a eGovernmentu. OP IS je zaměřený také na zpřístupnění a digitalizaci obsahu „*pamětových a fondových institucí*“ čímž jsou míněna muzea, knihovny, galerie, odborné ústavy, SAV, vysoké školy a další subjekty (ÚRAD VLÁDY SR, 2012, s. 4). Globální cíl OP zní

„Vytvoření inkluzivní informační společnosti jako prostředku pro rozvoj vysoce výkonné vědomostní ekonomiky“ (ÚRAD VLÁDY SR, 2012, s. 36).

Prioritní osy OP IS:

- PO 1 Elektronizace veřejné správy a rozvoj elektronických služeb (654,8 mil. EUR)
- PO 2 Rozvoj paměťových a fondových institucí a obnova národní infrastruktury (146,5 mil. EUR)
- PO 3 Zvýšení přístupnosti k širokopásmovému internetu (11,2 mil. EUR)
- PO 4 Technická pomoc (31,1 mil. EUR), (ÚRAD VLÁDY SR, 2012, s. 43-73).

Operační program je financován jedním fondem - ERDF. Naplňování cílů OP bude prováděno především PO 1 a 2. Během programovacího období došlo na základě usnesení vlády SR č. 191/2012 k relokaci finančních prostředků z OP IS do OP KaHR, ve výši 170 mil. EUR, z čehož přibližně 100 mil. EUR bylo převedeno z prioritní osy 3. U prioritních os je opět uveden příspěvek EU, spolu s národním příspěvkem ve výši téměř 148,9 mil. EUR tvoří celková alokace programu 992,465 mil. EUR (ÚRAD VLÁDY SR, 2012, s. 5, 43-73).

Funkci řídicího orgánu vykonává dle usnesení vlády SR č. 832 ze dne 8. října 2006 Úřad vlády SR. Pro prioritní osu 1 a 3 je ustanoven zprostředkovatelský orgán Ministerstvo financí SR. Pro prioritní osu 2 je zprostředkovatelským orgánem určeno Ministerstvo kultury SR (ÚRAD VLÁDY SR, 2012, s. 76-77).

5.1.3 Regionálny operačný program

Globálním cílem ROP je „zvýšit dostupnost a kvalitu občanské infrastruktury a vybavenosti území v regiónech“ (MPRV SR, 2012, s. 99).

Uvedeného cíle má být dosaženo naplňováním těchto prioritních os:

- PO 1 Infrastruktura vzdělávání (470 mil. EUR)
- PO 2 Infrastruktura sociálních služeb, sociálně-právní ochrany a sociální kurately (203,3 mil. EUR)
- PO 3 Posílení kulturního potenciálu regionů a infrastruktura cestovního ruchu (145,5 mil. EUR)

- PO 4 Regenerace sídel (485,7 mil. EUR)
- PO 5 Regionální komunikace zajišťující dopravní obslužnost regionů (147,5 mil. EUR)
- PO 6 Technická pomoc (45,2 mil. EUR)
- PO 7 Evropské hlavní město kultury - Košice 2013 (57,3 mil. EUR), (MPRV SR, 2012, s. 180).

Příspěvek Evropské unie tvoří 1 554,5 mil. EUR, spolu s národními zdroji tvoří celková finanční alokace programu 1 828,8 mil. EUR. Oprávněným územím pro čerpání finančních prostředků z programu je celé území SR vyjma Bratislavského kraje. Konkrétně 3 regiony na úrovni NUTS 2 - Západní Slovensko tvořené Trnavským, Trenčianským a Nitrianským krajem; Střední Slovensko sestávající z Žilinského a Banskobystrického kraje a NUTS 2 Východní Slovensko tvořené Prešovským a Košickým krajem. Od 1.7.2010 je ŘO Ministerstvo pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR. Od 1.11.2010 došlo ke změně názvu ministerstva na Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Oproti zkrácenému PO 2004-2006, byla posílena role regionů, roli zprostředkovatelských orgánů pod řídicím orgánem plní jednotlivé samosprávné kraje (MPRV SR, 2012, s. 5-6,180,188-190).

5.1.4 Operační program Zdravotnictví

Jedná se o programový dokument určený na podporu sektoru zdravotnictví na Slovensku. Globální cíl OP je formulován v tomto znění „*zlepšování podmínek ovlivňujících zdravotní stav obyvatelstva v produktivním, jako i v neproduktivním věku, prostřednictvím zvyšování kvality, efektivnosti a dostupnosti zdravotní péče a podpory zdraví, v rámci zdravotnické infrastruktury.*“ (MZ SR, 2013, s. 84).

Území způsobilé pro financování projektů z tohoto OP je celé území SR s výjimkou Bratislavského kraje. K dosažení stavu definovaného v globálním cíli jsou v OP vytvořeny tyto 3 prioritní osy:

- PO 1 Modernizace zdravotnického systému nemocnic (187,6 mil. EUR)
- PO 2 Podpora zdraví a předcházení zdravotním rizikům (54,6 mil. EUR)
- PO 3 Technická pomoc (7,825 mil. EUR), (MZ SR, 2013, s. 128).

Spolu s národním příspěvkem činí celková alokace programu 294,1 mil. EUR. Funkci ŘO vykonává pochopitelně Ministerstvo zdravotnictví SR (MZ SR, 2013, s. 132).

5.1.5 Operační program Životné prostredie

Globální cíl OP ŽP je definován v této podobě „*zlepšit stav životního prostředí a racionálního využívání zdrojů prostřednictvím dobudování a zkvalitnění environmentální infrastruktury SR ve smyslu předpisů EU a SR a posílení efektivnosti environmentální složky trvale udržitelného rozvoje.*“ (MŽP SR, 2013, s. 77).

OP obsahuje 7 prioritních os, jež mají napomoci dosáhnout naplnění globálního cíle. OP ŽP je financovaný ze dvou fondů ERDF a FS.

Mezi prioritní osy financované z kohezního fondu patří:

- PO 1 Ochrana a racionální využívání povodí (944,7 mil. EUR)
- PO 2 Ochrana před povodněmi (174,1 mil. EUR)
- PO 4 Odpadové hospodářství (401,9 mil. EUR)
- PO 6 Technická pomoc (48,6 mil. EUR)

Prioritní osy financované z ERDF:

- PO 3 Ochrana ovzduší a minimalizace nepříznivých vlivů změny klimatu (180 mil. EUR)
- PO 5 Ochrana a regenerace přírodního prostředí a krajiny (50,8 mil. EUR)
- PO 7 Budování povodňového varovného a předvídacího systému (20 mil. EUR)

Spolu s financováním z národních zdrojů ve výši 321,2 mil. EUR činí celková alokace programu 2 141,176 mil. EUR. Funkci řídicího orgánu pro OP ŽP vykonává Ministerstvo životního prostředí SR (MŽP SR, 2013, s. 146-150).

5.2 Operační programy SR Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost v období 2007-2013

V programovém období 2007-2013 je v SR realizován 1 OP spadající čistě pod Cíl 2. Je jím OP Bratislavský kraj.

5.2.1 Operační program Bratislavský kraj

Region NUTS 2 Bratislava jako jediný spadá pod 2. Cíl kohezní politiky Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. V roce 2003 činil HDP na obyvatele v paritě kupní síly v NUTS 2 Bratislava 119,7% průměru EU 25 (NUTS 2 Západní Slovensko - 48,8%, Střední Slovensko - 43,1% a Východní Slovensko pouze 38,8%), (MPRV SR, 2012, s. 24).

Globálním cílem OP BK je „posílit konkurenční schopnost regionu rozvojem vědomostní ekonomiky a budování regionu atraktivního pro život.“(MPRV SR, 2011, s. 83).

Operační program obsahuje tyto prioritní osy financované z ERDF:

- PO 1 Infrastruktura (54,14 mil. EUR)
- PO 2 Vědomostní ekonomika (37,59 mil. EUR)

a prioritní osa č. 3, jejímž účelem je podpora kvalitní implementace programu

- PO 3 Technická pomoc (3,48 mil. EUR),(MPRV SR, 2011, s. 149)

Celková finanční alokace programu včetně národních zdrojů činí 112,008 mil. EUR.

Od 1. listopadu 2010 došlo ke změně ŘO OPBK z MPŽPRR SR na MPRV SR. Výkonem funkce zprostředkovatelského orgánu pod ŘO je pověřen Bratislavský samosprávný kraj jako organizace na úrovni NUTS 3. Decentralizace povinností se vztahuje k podpoře vykonávání prioritní osy č. 1 (MPRV SR, 2011, s. 152-154).

5.3 Operační programy SR společné pro Cíl 1 a 2

V rámci této kapitoly budu věnovat prostor stručné charakteristice OP Výzkum a vývoj; Zaměstnanost a sociální inkluze; OP Vzdělávání.

5.3.1 Operační program Výzkum a vývoj

OP VaV je navržen k financování podpory VaV v regionech Cíle Konvergence i Cíle RKZ. Důvodem takového nastavení OP, je že Bratislava a její okolí představuje 50% výzkumného a vývojového potenciálu SR a zároveň je žádoucí podporovat výzkum a vývoj i v dalších částech SR. Globální cíl OP VaV si klade za úkol modernizovat systém podpory výzkumu a vývoje, aby přispíval ke zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky, snižová-

ní regionálních disparit, tvorbě nových inovativních podniků a pracovních míst (MŠVVŠ SR, 2011, s. 67).

Dosažení globálního cíle je plánováno realizací 7 prioritních os:

- PO 1 Infrastruktura výzkumu a vývoje (94,32 mil. EUR)
- PO 2 Podpora výzkumu a vývoje (524 mil. EUR)
- PO 3 Infrastruktura výzkumu a vývoje v Bratislavském kraji (21,67 mil. EUR)
- PO 4 Podpora výzkumu a vývoje v Bratislavském kraji (294,3 mil. EUR)
- PO 5 Infrastruktura vysokých škol (242,5 mil. EUR)
- PO 6 Technická pomoc pro cíl Konvergence (22,2 mil. EUR)
- PO 7 Technická pomoc pro cíl RKZ (10,45 mil. EUR),(MŠVVŠ SR, 2011, s. 140)

Všechny prioritní osy jsou financovány z ERDF. Příspěvek EU na Cíl Konvergence činí 883 mil. EUR a Cíl RKZ 326,415 mil. EUR. Celkový příspěvek EU na OP činí 1 209,415 mil. EUR, spolu s národními zdroji činí celková alokace programu 1 422,841 mil. EUR.

Funkci řídicího orgánu pro OP VaV plní sekce strukturálních fondů EU Ministerstva školství, vědy, výzkumu a sportu SR. Jako zprostředkovatelský orgán pod ŘO je ustanovena Agentura MŠVVŠ SR pro strukturální fondy EU (MŠVVŠ SR, 2011, s. 146-147).

5.3.2 Operační program Vzdelávanie

OPV tvoří dokument, na jehož základě bude uskutečňována podpora lidských zdrojů z národních a evropských prostředků. Důvodem proč je OP navržen jako víceúčelový je, že problematiku vzdělávání není možno rozdělit na Cíl Konvergence a Cíl RKZ, poněvadž výzvy a problémy slovenského vzdělávání jsou do značné míry pro oba cíle stejné (MŠVVŠ SR, 2012, s. 6-8). Globální cíl pro OPV je definován takto: „*Zabezpečení dlouhodobé konkurenceschopnosti SR, prostřednictvím přizpůsobení vzdělávacího systému potřebám vědomostní společnosti*“ (MŠVVŠ SR, 2012, s. 80).

OPV obsahuje 5 prioritních os, z nichž všechny jsou financovány z ESF. Následující 4 PO spadají pod Cíl Konvergence:

- PO 1 Reforma systému vzdělávání a odborné přípravy (314 mil. EUR)

- PO 2 Další vzdělávání jako nástroj rozvoje lidských zdrojů (141,5 mil. EUR)
- PO 3 Podpora vzdělávání osob se specifickými vzdělávacími potřebami (63,385 mil. EUR)
- PO 5 Technická pomoc pro Cíl Konvergence (21,62 mil. EUR)

Příspěvek EU na Cíl Konvergence činí 540,5 mil. EUR, spolu s národním příspěvkem je celková alokace 635,882 mil. EUR.

Pod Cíl RKZ spadá:

- PO 4 Moderní vzdělávání pro vědomostní společnost pro Bratislavský kraj (17,801 mil. EUR)

taktéž financovaná z ESF. Spolu s národním příspěvkem je celková alokace 20,943 mil. EUR (MŠVVŠ SR, 2012, s. 135-136).

ŘO OPV je MŠVVŠ SR, konkrétně sekce strukturálních fondů EU. Funkci zprostředkovatelského orgánu pro prioritní osu 1-4 plní Agentura MŠVVŠ SR pro strukturální fondy EU a pro prioritní osu 2 (oblast podpory 2.2 Podpora dalšího vzdělávání ve zdravotnictví) Ministerstvo zdravotnictví SR (MŠVVŠ SR, 2012, s. 144-145).

5.3.3 Operační program Zamestnanosť a sociálna inklúzia

OPZaSI si klade za cíl co nejvíce se přiblížit přirozené míře nezaměstnanosti, tedy k rovnováze na trhu práce. Znění globálního cíle je reflektováním nejvýraznějších problémů SR v oblasti trhu práce a sociálního začleňování. Znění globálního cíle je následující „*Růst zaměstnanosti, pokles nezaměstnanosti, sociální inkluze a budování kapacit*“ (MPSVR SR, 2013, s. 113).

Za účelem efektivní implementace národní politiky zaměstnanosti je do operačního programu zahrnuto celé území SR, regionů Konvergence, včetně území spadajícího pod RKZ.

Priority OP jsou realizovány pomocí 5 prioritních os financovaných z ESF:

- PO 1 Podpora růstu zaměstnanosti (654,9 mil. EUR)
- PO 2 Podpora sociální inkluze (174,2 mil. EUR)
- PO 3 Podpora zaměstnanosti, sociální inkluze a budování kapacit v BSK (17,801 mil. EUR)

- PO 4 Budování kapacit a zlepšení kvality veřejné správy (57,47 mil. EUR)
- PO 5 Technická pomoc (36,94 mil. EUR),(MPSVR SR, 2013, s. 183)

Celková alokace včetně národního příspěvku u Cíle Konvergence činí 1086,47 mil. EUR a u Cíle RKZ 20,943 mil. EUR. Funkci ŘO vykonává Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR. Za zprostředkovatelské orgány pod řídicím orgánem byla ustanovena Sociální implementační agentura a Fond sociálního rozvoje SR (MPSVR SR, 2013, s. 183-189).

5.4 Operační program Technická pomoc

Jedná se o tzv. „podpurný operační program“. Globálním cílem tohoto OP je *„zabezpečit efektivní, účinné a správné řízení, implementaci, finanční řízení, kontrolu a audit strukturálních fondů a kohezního fondu v letech 2007-2013 na Slovensku“*(MDVRR,2012, s. 27), tak aby došlo ke splnění strategického cíle SR.

OP obsahuje 2 prioritní osy financované z ERDF:

- PO 1 Příprava, řízení, monitorování, hodnocení, informování a posilování administrativních kapacit v těchto oblastech (53,68 mil. EUR)
- PO 2 Finanční řízení, kontrola, audit a posilování administrativních kapacit v těchto oblastech (43,92 mil. EUR), (MDVRR SR, 2012, s. 64)

Celková alokace programu včetně národních zdrojů činí 114,825 mil. EUR. Funkci řídicího orgánu zastává od 1.1.2011 MDVRR SR (MDVRR SR, 2012, s. 64-68).

5.5 Operační program Konkurencieschopnost' a hospodársky rast

OP KaHR spadá do skupiny OP Cíle Konvergence, avšak s ohledem na zaměření této diplomové práce popisují tento OP až v závěru této kapitoly. OP KaHR představuje základní dokument, jenž určuje na národní úrovni směřování evropské finanční podpory určené k rozvoji inovací v podnikání, podpory průmyslu a cestovního ruchu.

Co se týče propojenosti OP KaHR a NSRR druhá strategická priorita NSRR Vědomostní ekonomika se člení na 4 specifické priority NSRR zaměřené na zabezpečení trvale udržitelného hospodářského růstu a zaměstnanosti, infrastrukturu vysokých škol, výzkum a vývoj a informatizaci společnosti. OP KaHR spadá pod první zmíněnou specifickou prioritu, v rámci hierarchie znázorněné v příloze P III, specifickou prioritu NSRR s číslem 2.4,

kteřá je jak je zřejmé ze schématu zároveň globálním cílem OP KaHR! (MDVRR SR, 2007, s. 97; MH SR, 2013a, s. 57).

Globálním cílem OP KaHR je „*Zabezpečení trvale udržitelného hospodářského růstu a zaměstnanosti.*“ (MH SR, 2013a, s. 58). Nutno podotknout, že globální cíl OP KaHR je zároveň i specifickým cílem priority NSRR 2.4. Vzájemné propojení OP KaHR a NSRR je zřetelně vyjádřeno v příloze č. P III.

Uvedeného globálního cíle chce OP KaHR dosáhnout prostřednictvím podpory inovačního potenciálu podniků, lepším provázáním výsledků výzkumu a uplatnitelnosti těchto výsledků ve výrobě, dále zvýšit energetickou efektivnost průmyslu, snížit její energetickou náročnost, energetické ztráty a přiblížit technicko-inovační úroveň SR k EU 15 (MH SR, 2013a, s. 58).

V analytické části jsou shrnuty základní problémy, s nimiž se slovenské hospodářství, ekonomika dlouhodobě potýká. Jako příklad bych zmínil zastarávající technickou infrastrukturu negativně ovlivňující míru podnikatelských aktivit, vysoký podíl energeticky a materiálově náročné výroby, přičemž je zde zmíněna více než čtyřnásobná úroveň energetické náročnosti než je průměr EU 15, mezi další problémy patří nižší vybavenost podnikového vývoje a výzkumu financemi, kapitálem, lidskými zdroji a propojení VaV s požadavky výroby.⁵

Architektura prioritních os, oblastí podpory a specifických cílů oblastí podpory je znázorněna v příloze č. P III. Co se týče finančního zajištění OP, je financování jednotlivých prioritních os následující:

- PO 1 Inovace a růst konkurenceschopnosti (567,8 mil. EUR)
- PO 2 Energetika (180,9 mil. EUR)
- PO 3 Cestovní ruch (189,2 mil. EUR)
- PO 4 Technická pomoc (30,3 mil. EUR), (MH SR, 2013a, s. 143)

---

⁵ Analytická část vychází z dat dostupných v období, kdy byl OP KaHR přijat (konec roku 2006).

Všechny prioritní osy jsou financovány z ERDF. Celková výše evropských zdrojů pro OP činí 968,25 mil. EUR a národních zdrojů ve výši 170,867 mil. EUR. Dohromady celková alokace OP činí 1 139,118 mil. EUR. Uvedená finanční alokace je platná k poslední verzi OP KaHR 4.0 z června 2013. Na základě usnesení vlády SR č. 832/2006 je výkonem funkce ŘO pověřeno Ministerstvo hospodářství SR. Na základě stejného usnesení vlády plní funkci CKO pro operační programy NSRR tudíž i OP KaHR Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálního rozvoje SR. Úlohu zprostředkovatelského orgánu pod řídicím orgánem plní Slovenská inovační a energetická agentura a Slovenská agentura pro cestovní ruch (MH SR, 2013a, s. 143-149).

Tabulka 4 Indikativní přehled opatření, jejich financování a oprávněných žadatelů (vlastní zpracování na základě dat z MH SR, 2013b)

Opatření	Příjemci, omezení právní formy žadatele	Celková alokace v EUR
1.1 Inovace a technologické transfery	Soukromý sektor - Velké, střední, malé a mikro podniky	488 192 754
1.2 Podpora společných služeb pro podnikatele	Veřejný sektor (VÚC, obec, státní organizace, obchodní společnost založená MH SR)	73 529 733
1.3 Podpora inovačních aktivit v podnicích	Soukromý sektor - Velké, střední a malé podniky	106 297 953
2.1 Zvyšování energetické efektivity na straně výroby i spotřeby a zavádění progresivních technologií v energetice	Soukromý sektor - Velké, střední, malé a mikro podniky	145 244 480
2.2 Budování a modernizace veřejného osvětlení pro města a obce a poskytování poradenství v oblasti energetiky	Veřejný sektor (Obec, město)	67 633 639
3.1 Podpora podnikatelských aktivit v cestovním ruchu	Soukromý sektor - Velké, střední, malé a mikro podniky	195 317 627
3.2. Rozvoj informačních služeb cestovního ruchu, prezentace regionů a Slovenska	Slovenská agentúra pre cestovný ruch (SACR)	27 247 079
4.1 Technická pomoc	MH SR (ŘO), státní příspěvkové organizace (SORO pro OP KaHR), jiné subjekty veřejné správy	35 654 383

Výše uvedená tabulka ukazuje propojení jednotlivých opatření s finanční alokací a právní formou subjektů, jež jsou oprávněny žádat o podporu. Nutno podotknout, že u všech opatření je míra spolufinancování EU 85%.

6 ANALÝZA IMPLEMENTACE OP KONKURENCIESCHOPNOST A HOSPODÁRSKY RAST

Hlavní zaměření této kapitoly spočívá v analýze stavu implementace OP KaHR. V rámci implementačního procesu bude věnována pozornost vyhlášeným výzvám, místům realizace schválených žádostí o NFP, měřitelným ukazatelům realizace programu tzv. indikátorů a nalezení případných slabých, či problémových míst v procesu implementace.

Předem je důležité upozornit, že hodnocení implementačního procesu je možné až s určitým časovým odstupem. Vzhledem k tomu, že byl OP KaHR schválen 28.11.2007 nedošlo v roce 2007 k započetí žádné fyzické realizace projektů, závěr roku 2007 byl tedy věnován přípravě dokumentace k vyhlášení výzev.

Tabulka 5 Stav smluvně vázaných projektů k 30.6.2013 v EUR (vlastní zpracování na základě dat z MH SR)

Priorita/Opatření	Smluvně vázané projekty v EUR			Poměr smluvně vázaných projektů k alokaci
	EU	SR	Dohromady	
Prioritní osa 1	370 815 628,75	61 075 470,22	431 891 098,97	64,65%
Opatření 1.1	233 358 838,90	41 181 212,72	274 540 051,62	56,24%
Opatření 1.2	72 944 036,31	8 509 653,92	81 453 690,23	110,78%
Opatření 1.3	64 512 753,54	11 384 603,58	75 897 357,12	71,40%
Prioritní osa 2	155 526 220,18	24 472 745,20	179 998 965,38	84,55%
Opatření 2.1	98 477 334,23	17 378 292,45	115 855 626,68	79,77%
Opatření 2.2	57 048 885,95	7 094 452,75	64 143 338,70	94,84%
Prioritní osa 3	140 460 964,86	24 789 214,37	165 250 179,23	74,25%
Opatření 3.1	117 300 948,56	20 702 152,67	138 003 101,23	70,66%
Opatření 3.2	23 160 016,30	4 087 061,70	27 247 078,00	100,00%
Prioritní osa 4	24 492 327,46	4 306 943,80	28 799 271,26	80,77%
Opatření 4.1	24 492 327,46	4 306 943,80	28 799 271,26	80,77%
Celkem	691 295 141,25	114 644 373,59	805 939 514,84	70,75%

V roce 2008 došlo k vyhlášení prvních výzev, avšak k podpisu smluv o NFP a k čerpání finančních prostředků došlo pouze u prioritní osy Technická pomoc (MH SR, 2008, s. 16; MH SR, 2009, s. 8).

V roce 2009 v souvislosti s ukončováním výzev, hodnocením a schvalováním projektů došlo ke schválení 261 žádostí o NFP v celkové výši 205,4 mil. EUR, smluvně vázaných bylo 330 žádostí o nenávratný finanční příspěvek souhrnně ve výši 328,63 mil. EUR (MH SR, 2010b, s. 11).

Dosažený finanční pokrok v oblasti implementace OP KaHR přehledně znázorňuje tabulka č. 5. Z tabulky je zřejmé, že celkové smluvně vázané finanční prostředky k 30.6.2013 činily 805,94 mil. EUR, což odpovídá 70,75% z celkové finanční alokace OP KaHR ve výši 1 139 mil. EUR. Nutno podotknout, celkovou úroveň čerpání OP KaHR ovlivnily významné realokace finančních prostředků. S přihlédnutím k absorpční schopnosti jednotlivých operačních programů schválila vláda SR dne 16.5.2012 realokaci finančních prostředků v celkové výši 225 mil. EUR z OP IS a OP Doprava do OP KaHR. Před zvýšením finanční alokace bylo vyčerpaných 421,98 mil. EUR, což odpovídalo 47,38% alokace, důsledkem zvýšení alokace tento poměr klesl na úroveň 39,01 % alokace (MH SR, 2013d, s.11-12).

Tabulka 6 Stav implementace OP KaHR k 30.6.2013 (vlastní zpracování na základě dat z MH SR)

Priorita/Opatření	Celkové čerpání v EUR			Poměr čerpání k alokaci
	ES	SR	Čerpání celkem	
Prioritní osa 1	228 882 749,12	38 211 223,67	267 093 972,79	39,98%
Opatření 1.1	160 028 037,20	28 240 502,86	188 268 540,06	38,56%
Opatření 1.2	36 253 999,85	4 217 653,40	40 471 653,25	55,04%
Opatření 1.3	32 600 712,07	5 753 067,41	38 353 779,48	36,08%
Prioritní osa 2	77 235 662,07	12 611 017,28	89 846 679,35	42,21%
Opatření 2.1	57 781 389,04	10 196 665,05	67 978 054,09	46,80%
Opatření 2.2	19 454 273,03	2 414 352,23	21 868 625,26	32,33%
Prioritní osa 3	103 151 383,85	18 203 785,37	121 355 169,22	54,53%
Opatření 3.1	88 186 991,53	15 563 009,51	103 750 001,04	53,12%
Opatření 3.2	14 964 392,32	2 640 775,86	17 605 168,18	64,61%
Prioritní osa 4	13 414 700,08	2 358 946,99	15 773 647,07	44,24%
Opatření 4.1	13 414 700,08	2 358 946,99	15 773 647,07	44,24%
Celkem	422 684 495,12	71 384 973,31	494 069 468,43	43,37%

Z tabulky č. 6 je možno vyvodit, že největšího pokroku v oblasti čerpání prostředků OP KaHR je dosaženo v prioritní ose 3 Cestovní ruch. Fakticky je nejnižší procentuální hodno-

ta z hlediska čerpání u prioritní osy 1 způsobena, že z výše zmíněné realokace 225 mil. EUR bylo 170 mil. EUR realokováno právě do prioritní osy č.1. Pro znázornění pokroku v implementaci OP KaHR v období od 30.6.2012 do 30.6.2013 uvádím v příloze P IV a P V stav smluvně vázaných projektů a stav čerpání finančních prostředků.

Výše uvedeným srovnáním zjišťujeme, že za uvedené období 1 roku došlo k růstu smluvně vázaných prostředků o 10,05% na úroveň 70,75%. Kromě opatření 3.2, které je již ze 100% naplněno, a opatření 2.1 ve kterém vlivem zvýšení alokace došlo k poklesu zastoupení procentuálně smluvně vázaných projektů, vykazují všechny prioritní osy a opatření zvyšování procenta smluvně vázaných prostředků. Největší pokrok byl zaznamenán v rámci opatření 2.2 Budování a modernizace veřejného osvětlení pro města a obce, ve kterém došlo ke zvýšení o 49,2 % na úroveň téměř 95%. Souhrnně bylo k 30.6.2013 smluvně vázáno 1152 projektů v celkové výši 805,94 mil. EUR.

Naplňování cílů OP KaHR je sledováno pomocí 11 kontextových ukazatelů a 15 měřitelných ukazatelů na úrovni OP. Jejich přehled a vývoj je znázorněn v příloze č. VI a VII. Z uvedeného je zřejmý vliv hospodářské krize na naplňování mnoha především ekonomických ukazatelů. V roce 2009 řada kontextových ekonomických ukazatelů, jako reálný růst HDP, průměrný růst zaměstnanosti, tvorba hrubého fixního kapitálu dosahovala záporné změny hodnot. Jiné kontextové ukazatele, kupříkladu celkový počet turistů, saldo zahraničního cestovního ruchu zaznamenali snížení jejich hodnoty oproti stavu z roku 2008.

Situaci v oblasti naplňování měřitelných ukazatelů ovlivnilo množství událostí. Revize nastavení měřitelných ukazatelů z druhé poloviny roku 2009 měla za důsledek následující změny:

- rozšíření počtu sledovaných hlavních ukazatelů, v rámci zajištění kompatibility s doporučeními EK
- došlo ke změnám charakteristik hlavních ukazatelů
- přestaly se sledovat určité hlavní ukazatele na úrovni operačního programu, prioritních os, jsou sledovány pouze na úrovni opatření, či jednotlivých projektů (ukazatel zaměřený na hodnotu zateplené plochy, počet podpořených průmyslových parků)
- odstranění matematických chyb (ukazatel nově vytvořená pracovní místa)

Dále u ukazatelů počet vytvořených nových pracovních míst, nárůst přidané hodnoty, nárůst tržeb bylo zjištěno, že byly uváděny v některých vyhlašovaných výzvách jako ukazatele dopadu, zatímco v jiných byly uváděny jako ukazatele výsledku, rozdíl mezi uvedenými dvěma ukazateli spočívá v tom, že ukazatele výsledku se uvádí jako výsledek realizace projektu, zatímco ukazatele dopadu se hodnotí z delšího časového horizontu měsíců, až roků po skončení realizace projektu (MH SR, 2010b, s. 6-7).

Trvale udržitelný hospodářský růst je sledovaný na úrovni operačního programu 7 měřitelnými ukazateli. Ve strategickém hodnocení OP KaHR je na základě hodnot dostupných o naplňování ukazatelů vysloven předpoklad, že se zejména u ukazatelů počet podpořených projektů a počet podpořených projektů na pomoc malým a středním podnikům nepodaří dosáhnout stanovených hodnot cílů. U prvně jmenovaného dosáhla hodnota tohoto ukazatele k 31.12.2012 jak je patrné z výroční zprávy o vykonávání OP KaHR za rok 2012 hodnotu 43,246%, tedy za 6 měsíců nárůst pouze o 4,136%, u druhého ukazatele nedošlo za půl roku prakticky k žádnému nárůstu. Ukazatel soukromé investice do realizovaných projektů bude pravděpodobně vysoce překročený, poněvadž již na konci roku 2012 je hodnota, ke které se příjemci smluvně zavázali na úrovni 134%! Ukazatele nárůst tržeb a nárůst přidané hodnoty podniku, se vyvíjejí každý rok, v souvislosti s měnícími se externími podmínkami, jež působí na podnik, nesouvisí tedy přímo s počtem ukončených projektů (MH SR, 2013c, s. 15; MH SR, 2013d, s. 18-21).

Zbýlých 8 ukazatelů se vztahuje k monitorování naplňování cíle podpory zaměstnanosti. Základním je v tomto ohledu ukazatel počet nově vytvořených pracovních míst, u něhož se předpokládá na základě uzavřených smluv jeho naplnění na 49,04%. Důležitou se v oblasti naplňování ukazatelů zaměřených na podporu zaměstnanosti ukázala realokace 225 mil. EUR, jež souvisela s iniciativou předsedy EK J.M. Barosa na snížení nezaměstnanosti zejména mladých lidí a dlouhodobě nezaměstnaných. Mezi ukazatele které již jsou naplněné, a pravděpodobně budou ještě více překročené, patří ukazatel počet vytvořených pracovních míst pro znevýhodněné skupiny, u něhož se předpokládá na základě uzavřených smluv naplnění na úrovni 107,78%. Co se týče ukazatelů zaměřených na hodnocení rodové rovnosti z hlediska obsazovaných pracovních míst muži a ženami, příjemci se snaží dodržovat princip rovnosti, avšak prioritou je zaměstnat nejlepšího uchazeče. Tuto podmínku z hlediska konkurenceschopnosti podniků musíme mít neustále na zřeteli. Strategické hod-

nocení OP KaHR konstatuje, že i přes ambiciózně nastavené hodnoty ukazatelů zaměřených na tvorbu pracovních míst, je možné je správným nastavením podmínek splnit.

U ukazatelů vykazovaných na úrovni prioritních os patří mezi časté důvody relativního poklesu ukazatelů změna ve způsobu vyčíslování ukazatelů, konkrétně se jedná například o tyto ukazatele soukromé investice do realizovaných projektů a úspory energie získané realizací podpořených projektů. Pokles ukazatelů je mnohdy způsoben nečekaným ukončením projektů, ať již ze strany SORA anebo příjemce. Konkrétně se jednalo o pokles ukazatelů počet podpořených projektů na podporu výzkumu, vývoje a inovací, úspory energie získané realizací podpořených projektů a počet podpořených projektů na pomoc malým a středním podnikům (MH SR, 2013c, s. 15-16; MH SR, 2013d, s. 11).

Počet mimořádně ukončených projektů dosahoval průběžného růstu, kdy v roce 2009 bylo mimořádně ukončeno 7 projektů, v roce 2010 to již bylo 27 projektů, v roce 2011 60 projektů a v roce 2012 souhrnně 80 projektů. Tedy z celkového počtu 826 smluvně vázaných projektů bylo ze strany žadatele či SORO předčasně ukončeno 9,68% projektů (MH SR, 2010b, s. 15; MH SR, 2011, s. 15; MH SR, 2012, s. 12; MH SR, 2013d, s. 15).

Nutno podotknout, že převážná většina finanční alokace OP KaHR je zaměřena na podporu soukromého sektoru, tedy oprávněnými příjemci nenávratné finanční pomoci a realizátory projektů jsou fyzické a právnické osoby provozující podnikatelskou činnost na území SR. Nepočítáme-li opatření 3.2 kde je příjemcem SACR a 4.1. Technická pomoc, je u všech ostatních opatření příjemcem soukromý sektor. Veřejný sektor je oprávněným příjemcem pouze u opatření č. 1.2 Podpora společných služeb pro podnikatele a 2.2 Zlepšení technického stavu veřejného osvětlení a zvýšení informovanosti o efektivním využívání energie s celkovou alokací 141,16 mil. EUR. Vzhledem na zaměření OP KaHR hlavně na soukromý podnikatelský sektor, působí na žadatele, příjemce pomoci z ERDF řada externích faktorů, jež na veřejný sektor už z povahy jeho struktury nemohou působit vůbec, nebo působí v omezené míře. Mezi faktory působící na žadatele a ovlivňující jeho schopnost realizovat projekt může patřit např. konkurence dalších firem, vývoj ceny vstupů, hospodářská krize, inflace, změny přístupu bank k poptávaným úvěrům atd.

Nejčastější příčinou **mimořádného ukončení projektů** byla v roce 2009 nedostatečná likvidita žadatelů způsobená odstoupením banky od spolufinancování projektu. Dalšími důvody vedoucími k mimořádnému ukončení projektu, či odstoupení od smlouvy o NFP

patřily důsledky hospodářské krize, mimořádné okolnosti jako snížení objednávek na výrobky od žadatele případně změna identifikačního čísla organizace. K ukončení projektu vedly také okolnosti jako zjištění, že žadatel nebude schopen naplnit plánovanou hodnotu měřitelných ukazatelů, či pokud se rozhodl provést investiční záměr jiným způsobem, případně pokud neprovedl veřejnou obchodní soutěž, k níž se zavázal ve smlouvě o poskytnutí NFP. Z celkových 80 mimořádně ukončených projektů bylo 51 z opatření 1.1 Inovace a technologické transfery, 8 z opatření 1.3 Podpora inovačních aktivit v podnicích, 5 v rámci opatření 2.1 Zvyšování energetické efektivity na straně výroby i spotřeby, a 16 projektů v rámci opatření 3.1 Podpora podnikatelských aktivit v cestovním ruchu (MH SR, 2010b, s. 15; MH SR, 2011, s. 15; MH SR, 2013d, s. 15, 59-73).

Na základě výše jmenovaných opatření, je možné konstatovat, že oprávněnými příjemci byly pouze subjekty soukromého sektoru, a tudíž je zřejmé, že všech 80 mimořádně ukončených projektů bylo realizováno soukromými subjekty, jejichž implementaci projektů ovlivňují externí faktory více než implementaci projektů prováděné subjekty z veřejného sektoru.

Účelem **prioritní osy Technická pomoc** je „zabezpečení kvality všech procesů ovlivňujících realizaci strukturálních fondů a poskytování potřebné podpory hlavním aktérům vstupujícím do této realizace“ (MH SR, 2013a, s. 114). Funkci prioritní osy TP můžeme tedy shrnout jako podpůrná prioritní osa pro implementaci ostatních 3 prioritních os. Pokrok v oblasti této podpory je na úrovni PO a opatření 4.1 Technická pomoc sledován 3 ukazateli. Jeden je zaměřený na počet administrovaných žádostí, druhý na počet vydaných publikací, za problematický je považován ukazatel sledující počet zaměstnanců, jejichž platy jsou hrazené z prostředků technické pomoci. Cílová hodnota pro rok 2015 byla stanovena na úrovni 200 zaměstnanců. Cílové hodnoty bylo dosaženo již v roce 2009, kdy byla z prostředků technické pomoci hrazena mzda 214 zaměstnanců. Od roku 2010 však dochází k neustálému poklesu, a k 30.6.2012 byla hodnota ukazatele na úrovni 147 zaměstnanců jímž jsou hrazeny mzdy z TP. Implementační struktura prochází také určitým vývojem, zatímco v roce 2007 tvořily SORO 3 agentury - SIEA, SACR a SARIO, v roce 2008 k nim přibyl i NARMSP. Nutno podotknout, že hodnotit vývoj naplněnosti, nenaplněnosti administrativní kapacity je komplikované, už vzhledem k tomu, že pracovníci vykonávali kromě implementace OP KaHR i činnosti spojené s realizací SOP PS z období 2004-2006. Navíc došlo v roce 2011 rozhodnutím ministra hospodářství SR ke sloučení SORO pod

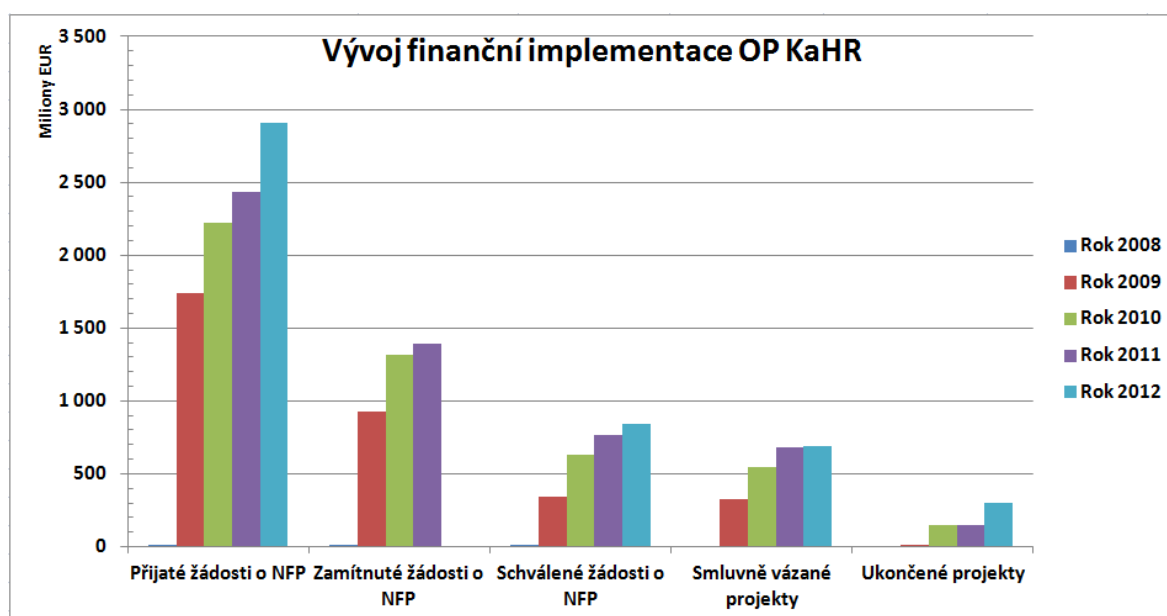
SIEA. Kromě SACR byly sloučeny části SARIO, NARMSP, SIEA. Od reorganizace SORO se však očekává flexibilnější implementace OP KaHR. Co se týče fluktuace zaměstnanců, mohu podotknout, s výjimkou roku 2009 kdy převažoval počet přijatých zaměstnanců nad odešlými, v období 2008 - 2012 převažoval počet odchozích zaměstnanců nad příchozími. Také mohu podotknout, že ani v jednom sledovaném roce se nepodařilo naplnit plánovaný stav pracovníků. Výroční zprávy zmiňují jako hlavní důvod fluktuace zaměstnanců směrem ze státní správy do soukromého sektoru nízké finanční ohodnocení, v soukromé sféře orientované na tvorbu projektů ze SF mají zaměstnanci šanci na vyšší finanční ohodnocení. Tento problém souvisí s nedostatečným využíváním prostředků technické pomoci k zajištění dostatečného odměňování pracovníků podílejících se na implementaci OP KaHR. Mezi další uváděné důvody patří stálý tlak na redukci počtu pracovníků státní správy, v roce 2011 nebyli vlivem sloučení SORO přijímáni noví pracovníci. Klesající tendence ukazatele platy zaměstnanců hrazené z prostředků TP může ohrozit plynulost a bezproblémovost implementace OP KaHR. Strategické hodnocení OP KaHR z února 2013 udává na závěr kapitoly zabývající se měřitelnými ukazateli, že i přes výše uvedené okolnosti, jež ovlivňují dosahování cílů jednotlivých ukazatelů, se daří na uspokojivé úrovni naplňovat globální cíl OP KaHR. Vyjma ukazatelů zaměřených na počet podpořených projektů, u nichž se pravděpodobně nepodaří dosáhnout stanovené cílové hodnoty, ostatní měřitelné ukazatele by měli být dosaženy a některé i překročeny (MH SR, 2010b, s. 31-33; MH SR, 2011, s. 42-44; MH SR, 2012, s. 52-55; MH SR, 2013c, s.13-18; MH SR, 2013d, s. 55-56).

Nyní se ale zaměříme na důvody, proč je přínosné realizovat OP Konkurencieschopnost a hospodársky rast. V každoročně zveřejňované zprávě Světové Banky Doing business je sestaven žebříček určitého počtu států, které jsou zkoumány a hodnoceny z mnoha kritérií, jež se vztahují k myšlence jak snadné/náročné je v dané zemi založit a úspěšně provozovat podnikání. Srovnáme-li vývoj SR v žebříčku Doing business, tak ve zprávě zveřejněné v roce 2007 obsadilo 36 pozici z celkových 175. Ve zprávě z roku 2011 to byla 41 pozice z celkových 183. Ke zhoršení došlo v Doing business 2012, ve kterém Slovensko kleslo na 48 pozici ze 183 států. V uvedeném roce se zhoršila pozice SR u 7 z celkem 9 sledovaných ukazatelů (WB, 2006, s. 146; WB, 2010, s. 201; WB, 2011, s. 133).

„V oblasti konkurenceschopnosti ekonomiky je dle žebříčku IMD z roku 2012 SR na 47. místě z celkových 59 hodnocených zemí“ (NBS, 2012, s. 19).

Výše uvedené skutečnosti potvrzují, že je potřebné na Slovensku realizovat program, konkrétně OP KaHR, jenž je primárně zaměřený na zvyšování konkurenceschopnosti a podporu inovací, tak aby dále nedocházelo ke zhoršování stavu konkurenceschopnosti SR.

Ve strategickém hodnocení OP KaHR ke dni 30.6.2012 je provedeno hodnocení vlivu realizace projektů z OP KaHR na vývoj ukazatelů v oblasti zaměstnanosti, průměrné mzdy a cestovního ruchu v rámci jednotlivých krajů. V rámci ukazatelů je sledována zaměstnanost, průměrná mzda, tržby za vlastní výkony v průmyslu, spotřeba elektřiny, počet ubytovacích zařízení, vývoj počtu návštěvníků a lůžek v ubytovacích zařízeních. Jsou identifikovány 3 kraje, jež jsou nejúspěšnější z hlediska implementace projektů OP KaHR - Nitrianský, Banskobystrický a Prešovský kraj a kraj, jež je nejméně úspěšný - Trnavský. Hodnocení ukazatelů je prováděno od roku 2009, kdy je možné začít hodnotit implementaci OP KaHR. Banskobystrický kraj dosahuje růstu u 3 ukazatelů, kolísavý trend u 2 ukazatelů a klesající trend u 2 ukazatelů. Nitrianský kraj dosahuje růstu u 1 ukazatele, kolísavý trend u 5 ukazatelů a klesající u 1 ukazatele. Prešovský kraj vykazuje růst u 3 ukazatelů, kolísavý trend u 1 ukazatele a klesající trend u 3 ukazatelů. Trnavský kraj vykazuje 1 růstový ukazatel, 1 kolísavý, a 5 klesajících. Na základě uvedeného srovnání je konstatováno, že implementace projektů z OP KaHR v krajích má pozitivní vliv na vývoj sledovaných ukazatelů (MH SR, 2013c, s. 26-28).

Graf 1 Přehled vývoje finanční implementace OP KaHR za roky 2008-2012 (zpracováno na základě výročních zpráv o vykonávání OP KaHR za roky 2008-2012)

Graf č. 1 zobrazuje finanční implementaci v období 2007-2012, vzhledem k tomu, že v roce 2007 dosahovaly všechny kategorie v grafu nulových hodnot, nezařadil jsem rok 2007 do grafu. Také údaj zamítnuté žádosti za rok 2012 nebyl k dispozici. Grafem č. 1 jsem chtěl znázornit poměr mezi nabídkou a poptávkou po finančních prostředcích OP KaHR. Celková poptávaná výše nenávratného finančního příspěvku již na konci roku 2012 představovala 255% celkové alokace operačního programu. Snahou ŘO a SORO má být vybírání a schvalování nejkvalitnějších projektů, jejichž realizace přispěje největším přínosem k dosažení cílů OP KaHR, potažmo NSRR. Přijaté žádosti o NFP jsou nejdříve podrobeny kontrole formální správnosti, odkud jsou úspěšné žádosti postoupeny do odborné kontroly. V případě zisku alespoň minimálního počtu bodů je žádost postoupena na zasedání výběrové komise, před kterým proběhne ověření splnění podmínek pro přidělení pomoci, v případě splnění i této podmínky, rozhodne o přijetí žádosti výběrová komise.

Na první pohled se může zdát, že je převis ze strany zájemců o NFP dostatečný, ale na základě mnou provedené analýzy vyhlášených a ukončených výzev mám k dispozici data, která ukazují rozpětí, ve kterém se pohybuje počet schválených žádostí k počtu původně přijatých žádostí. Toto rozpětí se pohybuje od nejnižší míry 6,33%, po nejvyšší míru 68,29% schválených žádostí o NFP k celkovému počtu přijatých žádostí. Zde je vidět, že v nejoptimističtějším případě je v průběhu celého procesu vyřazeno 31,71 % žádostí, zatímco v druhém krajním případě je vyřazeno až 93,67% žádostí. Největší problém z tohoto hlediska vnímám v prvním stupni - formální kontrole. Nejvyšší míru zamítnutých projektů již na prvním stupni - formální kontrole má prioritní osa č. 3, kde průměrná míra žádostí o NFP, jež nesplní náležitosti formální kontroly, činí 67,78% z celkového počtu žádostí.

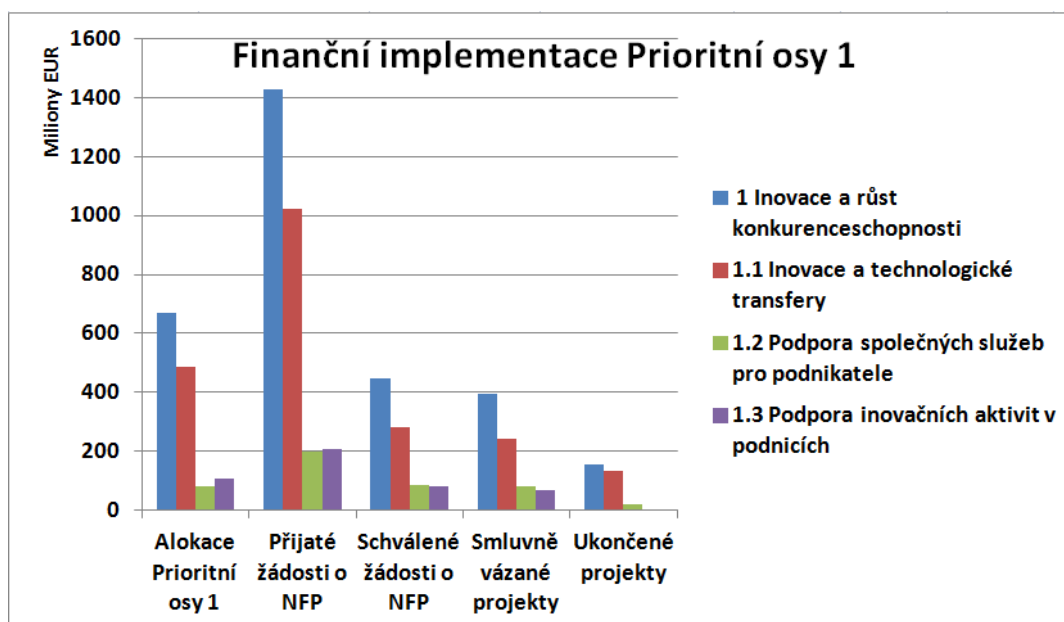
Jako negativa relativně vysokého stavu žádostí, jež nesplní podmínky formálního hodnocení vnímám jednak náklady na vypracování projektu, žádosti o NFP, jednak že se mnohdy jedná vcelku o zbytečné chyby, kterých se je možno vyvarovat. Přitom samotný projekt může být velice přínosný, jehož realizace by přinesla mnohá pozitiva, ale na základě formálních nedostatků je projekt vyřazen a do odborného hodnocení není vůbec připuštěn. Vysoký počet zamítnutých žádostí rovněž snižuje soubor, množinu celkového počtu možných kvalitních projektů, ze kterého by mohly být vybírány projekty určené k realizaci.

Mezi časté formální nedostatky přijatých žádostí patří, žádosti o NFP jež nebyly importovány z veřejného portálu ITMS, žádosti u kterých je v rozporu tištěná verze s verzí nahranou v ITMS, dále chybějící doklady potvrzující vlastnická práva k nemovitostem, účetní

uzávěrky, chybějící povinné přílohy. Dále celý soubor nedostatků v důsledku chybějících a špatně vyplněných údajů jako jsou podpisy statutárních zástupců, místa realizace, měřitelné ukazatele, identifikační čísla DPH, data realizace aktivit atd. Z hlediska odborného hodnocení jsou nedostatky spatřovány především v nízké úrovni zpracovaných projektů, nereálně stanovených ukazatelů, časového plánu realizovaných aktivit, neschopnosti dostatečně objasnit a zabezpečit realizaci a celkovou udržitelnost projektu, či nepřesný rozpočet projektu (MH SR, 2010b, s. 12; MH SR, 2011, s. 12-13; MH SR, 2013d, s. 16-17).

6.1 Prioritní osa 1 Inovace a růst konkurenceschopnosti

S finanční alokací ve výši 668 mil. EUR se jedná o hlavní prioritní osu OP KaHR. Z celkového počtu 25 vyhlášených a ukončených výzev, jich bylo 15 vyhlášených a ukončených v rámci prioritní osy 1. 2 výzvy vyhlášené v PO 1 v rámci Iniciativy JEREMIE do celkového počtu vyhlášených výzev nezapočítávám. Z hlediska soukromých subjektů byli nejčastějšími žadateli o NFP v prioritní ose 1 společnosti s ručením omezeným 68,56% podaných žádostí, následované akciovými společnostmi 18,74% a podnikateli - fyzickými osobami s 11,76%.

Graf 2 Stav finanční implementace Prioritní osy 1 ke dni 31.12.2012

(MH SR, 2013d, s. 59)

Z grafu č. 2 je patrné, že se převážný zájem žadatelů o NFP soustředil na opatření 1.1 Inovace a technologické transfery. V rámci opatření 1.1, jež se dělí na 3 podopatření bylo vy-

hlášeno celkem 10 výzev. Žádaný NFP v rámci opatření 1.1 převyšoval alokaci o 209,57%, na jedné straně je možné identifikovat výzvy u kterých zájem žadatelů o NFP výrazně převyšoval jejich alokaci, 7 z 10 výzev bylo ze strany žadaného NFP naplněno na více než 100% jejich alokace, výzvy KaHR-111SP-0801, KaHR-111SP-1001, KaHR-111SP/LSKxP-1101 byly naplněny dokonce na 502,18%, 334,88%, respektive 294,43%. U těchto 7 výzev se i díky zájmu ze strany žadatelů podařilo, i přes relativně vysoké procento projektů vyřazených na základě formální kontroly (nejvyšší 79,22% u výzvy KaHR-111SP-0801), udržet vcelku přijatelnou míru schváleného NFP na celkové alokaci výzvy v rozmezí 62,8 až 99,49%. U dvou výzev v rámci podopatření 1.1.3 zaměřených na účast slovenských výrobců na veletrzích a výstavách se podařilo naplnit zájem žadatelů o NFP na celkové alokaci výzvy pouze ze 45,18% a 63,72%. Po absolvování všech kontrol a hodnocení se poměr schváleného NFP k alokaci výzvy snížil na 27,96% a 23,71%. Výzva KaHR-111DM-0801, i když byla vyhlášena v žadateli oblíbeném podopatření 1.1.1. dosáhla ze strany žadaného NFP k alokaci hodnotu 81,33%, v konečném důsledku 35,81% co se týče hodnoty schváleného NFP k alokaci výzvy. I tato výzva byla jako její úspěšnější kolegové vyhlášena na podporu zavádění inovativních a vyspělých technologií v průmyslu a službách, co ji však odlišuje, že bylo použito schéma podpory de minimis. To znamená, že maximální výše NFP o kterou mohli žadatelé žádat, nesměla překročit 200 000 EUR souhrnně za období 3 let. V důsledku hospodářské krize byla hranice pomoci de minimis přechodně zvýšena na 500 000 EUR. 15 června 2009 byla vyhlášena výzva KaHR-111DM-0901 s identickým zaměřením podpory, oprávněnými žadateli, s maximální pomocí de minimis ve výši 500 000 EUR a zájem žadatelů o NFP se oproti předchozí výzvě zvýšil o 103,32%! Poměr schváleného NFP k alokaci výzvy stoupl také z předchozí úrovně 35,81% na 98,5%. Zvýšení zájmu žadatelů po uplatnění zvýšení pomoci de minimis, souvisí pravděpodobně s tím, že žadatelé v době kdy byla maximální pomoc 200 000 EUR již dosáhli tohoto limitu, avšak po uplatnění zvýšení mohli znovu žádat o NFP. Výzva byla totiž vyhlášena v žadatelsky atraktivním podopatření 1.1.1, ve kterém dosahují ostatní výzvy vysokých hodnot žadaného NFP (MH SR, 2010a, s. 27).

V rámci opatření 1.2 byly vyhlášeny 2 výzvy, jejichž oprávněným příjemcem byl veřejný sektor - obce a vyšší územní celky. Podpora výzev byla směřována na budování hnědých, u druhé výzvy hnědých a zelených průmyslových parků. Atraktivnost z hlediska požadovaného NFP k alokaci dosahovala 135,42%, u druhé 268,67%. Nutno podotknout, že se jed-

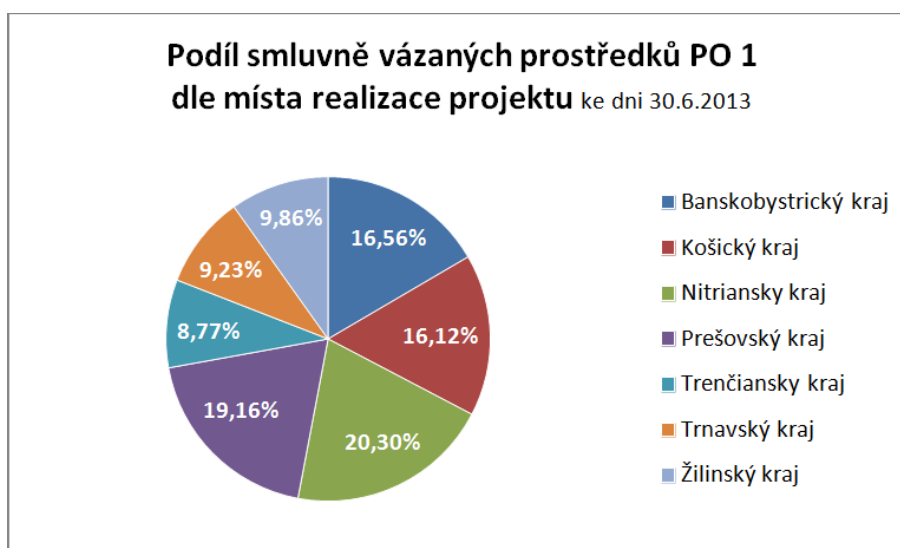

nalo o „velké“ projekty s možným NFP až 10 000 000 EUR na projekt. V rámci první a druhé žádosti bylo podáno 9 a 19 žádostí a schváleno bylo 5 a 6 projektů v celkové výši NFP 37,04 a 47,93 mil. EUR.

V rámci opatření 1.3 Podpora inovačních aktivit v podnicích, byly vyhlášeny 3 výzvy. Dne 19.12.2008 výzva KaHR–13SP-0801 s alokací téměř 83 mil. EUR zaměřená na podporu inovací prostřednictvím projektů průmyslového výzkumu a experimentálního vývoje, výzva KaHR–13DM-0901 dne 3.9.2009 s alokací 15 mil. EUR zaměřená na podporu inovací, zavádění systémů managementu kvality, ochrany průmyslových práv a zavádění technických norem do výrobní praxe a výzva KaHR-13SP-1001 vyhlášená dne 26.4.2010 s alokací 51,226 mil. EUR. Zájem ze strany žadatelů o NFP dosáhl u první výzvy úrovně 51,28%, u druhé dokonce pouze 24,3% z celkové alokace 15 mil. EUR, zatímco první měla alokaci 83 mil. EUR. Po zasedání výběrové komise, bylo schváleno financování projektů s NFP k celkové alokaci výzev ve výši 21,88% a u druhé dokonce pouze 7,13% alokace. Nutno podotknout, že u výzvy KaHR–13DM- 0901 splnilo podmínky formální kontroly pouze 5 projektů z 12. U třetí výzvy KaHR-13SP-1001 byla poptávka po NFP k alokaci na úrovni 243,81%. Důvodů může být několik, zaměření výzvy KaHR-13SP-1001 je stejné jako zaměření první vyhlášené výzvy, od jejíhož ukončení uplynul rok, než byla vyhlášena tato výzva. Doba vyhlášených výzev v žadatelsky oblíbeném podopatření 1.1.1 se pohybovala mezi 3 až 5 měsíci, kdežto v rámci této výzvy byly přijímány žádosti od 26.4.2010 do 26.9.2011. Nicméně v rámci formální a odborné kontroly bylo vyřazeno 93 projektů z celkových 149. Po zasedání výběrové komise bylo doporučeno ke schválení 41 žádostí o NFP, takže celková výše schváleného NFP k alokaci činí 56,1%.

Pravidelné hodnocení OP KaHR z roku 2010 poukazuje na neochotu podniků podílet se na čerpání finančních prostředků z tohoto opatření. Dále zmiňuje fakt, že projekty zaměřené na financování podpory aplikovaného výzkumu jsou dalece nejnáročnější, co se týče řízení lidských zdrojů, administrace projektu a očekávání splnění určitých výstupů a cílů. Důsledkem vysoké náročnosti na přípravu takových projektů spolu s financováním projektů z OP KaHR, které je mnohdy nižší než 50%, je neatraktivnost takovýchto projektů pro průmysl (MH SR, 2010a, s. 28).

Graf č. 3 znázorňuje podíl jednotlivých krajů SR z hlediska místa realizace smluvně vázaných projektů.

Graf 3 Přehled smluvně vázaných prostředků PO 1 dle kraje realizace projektu ke dni 30.6.2013 (vlastní zpracování dat podle MH SR)

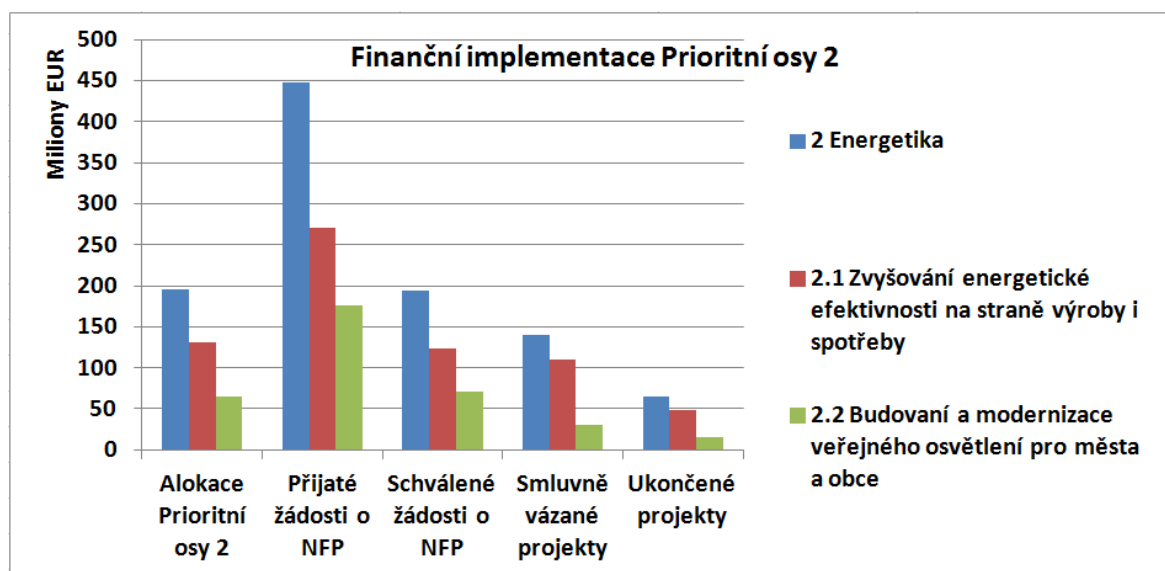
Z hlediska regionů NUTS 2 je rozdělení následující. Region NUTS 2 Východní Slovensko, tvořený Prešovským a Košickým krajem, je místem realizace projektů s celkovou finanční alokací více než 35% smluvně vázaného NFP prioritní osy 1. Region NUTS 2 Střední Slovensko, tvořený Žilinským a Banskobystrickým krajem je místem realizace 26,42% smluvně vázané alokace PO1 a NUTS 2 Západní Slovensko ze 38,33%. Region NUTS 2 Západní Slovensko je však jako jediný tvořen 3 kraji - Nitrianským, Trenčianským a Trnavským krajem.

6.2 Prioritní osa 2 Energetika

V rámci prioritní osy 2 je alokováno 195 mil. EUR. Téměř 131 mil. EUR v rámci opatření 2.1 zaměřeného na podporu zavádění energeticky méně náročných technologií v průmyslu, a 64 mil. v rámci opatření 2.2. na podporu budování veřejného osvětlení v městech a obcích. Z hlediska právní formy soukromých subjektů byla nejčastější formou žadatele společnost s ručním omezením 64,2% žádostí, akciová společnost 28,02% a fyzické osoby jakožto podnikatelé 7%. Nutno podotknout, že u všech prioritních os jsem z uvedené statistiky vyloučil opatření, u kterých byly příjemcem subjekty veřejného sektoru.

Z grafu je zřejmé, že žádaný NFP více než dvojnásobně převyšoval celkovou alokaci prioritní osy č. 2. V rámci prioritní osy bylo vyhlášeno 6 výzev a 1 výzva na předložení národního projektu. Dvě výzvy byly z hlediska žadatelů vyhlášeny v tematicky atraktivní oblasti

pomoci zaměřené na zvyšování energetické efektivity na straně výroby i spotřeby, u nichž žádaný NFP dosáhl úrovně 177,92% a 200,55% alokace výzvy. U první výzvy se jednalo o alokaci téměř 83 mil. EUR a u druhé 57 mil. EUR. Kromě mikro, malých a středních podnikatelů, byli oprávněnými příjemci u těchto dvou výzev i velcí podnikatelé.

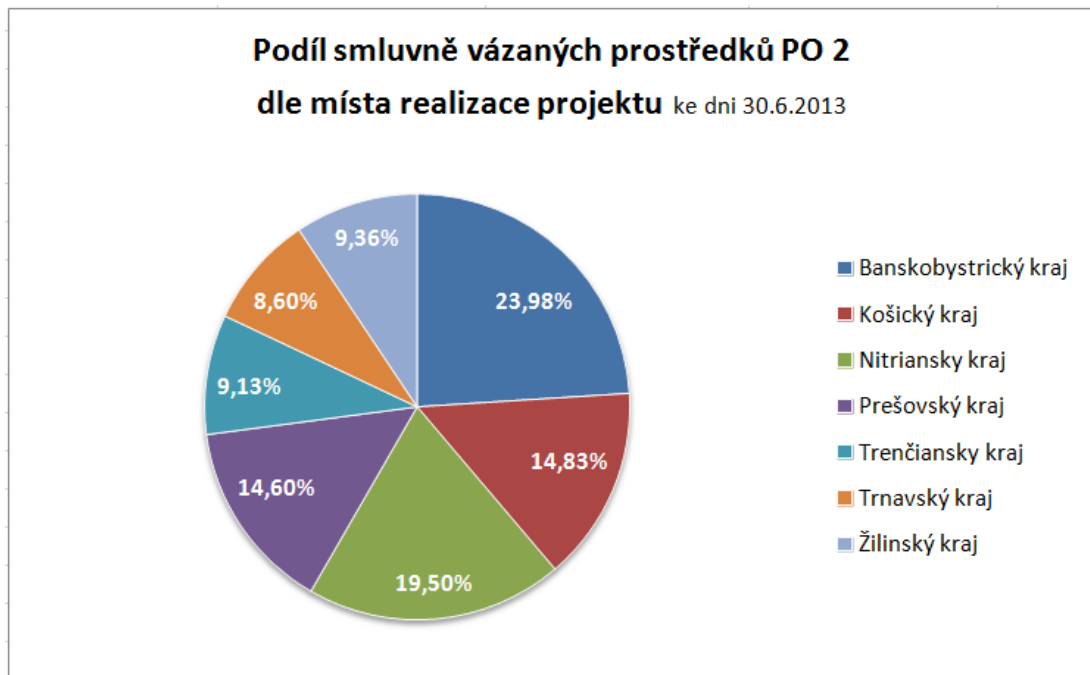

Graf 4 Stav finanční implementace Prioritní osy 2 ke dni 31.12.2012 (MH SR, 2013d, s. 66)

Po formální stránce neuspělo 44,83% a 26,97% žádostí. Nakonec dosáhla úroveň schváleného NFP k alokaci výzvy výše 84,19% a 88,81%. Naproti tomu u výzev KaHR–21DM-0801, KaHR–21DM-0901 zaměřených na podporu trvale udržitelného rozvoje v podnicích, dosáhl zájem ze strany žadatelů úrovně pouze 18,89% a 31,35% alokace. Důležité je v tomto ohledu uvést k jaké velikosti alokace se daný údaj vztahuje - 23,235 mil. EUR a 15 mil. EUR. Na úrovni formálního hodnocení bylo vyřazeno 66,67% a 33,33% žádostí. Celková naplněnost těchto výzev v poměru k alokaci dosáhla velice nízké úrovně pouze 5,88% a 12,98%. U obou dvou těchto výzev bylo použito schéma pomoci de minimis.

V rámci podopatření 1.2 byly vyhlášeny dvě výzvy KaHR–22VS-0801 s alokací 23,235 mil. EUR a KaHR–22VS-1001 s alokací 36,4 mil. EUR, první zaměřená na budování a modernizaci veřejného osvětlení v obci, druhá na rekonstrukci a modernizaci veřejného osvětlení. Z hlediska zájmu obcí o NFP, je možné hodnotit tyto dvě výzvy jako mimořádně úspěšné. Zájem ze strany obcí dosahoval 271,23% a 281,35% celkové alokace výzvy! Sítem formální kontroly neprošlo 38,5% a 36,1% žádostí. Na úrovni odborného hodnocení dosáhlo minimálního počtu bodů 78,86% a 85,51% v této fázi hodnocených žádostí.

Z důvodu omezené finanční alokace bylo ze všech žádostí, jež dosáhly minimálního počtu bodů, potřeba vybrat omezený počet nejpřínosnějších projektů. Ze všech žádostí počínaje formálním hodnocením a konče schválením projektu bylo z celkového počtu 400 a 554 žádostí nakonec schváleno 117 a 201 žádostí. I tak se celková naplněnost výzev pohybovala na úrovni 99,33% a 99,68%!

Graf 5 Přehled smluvně vázaných prostředků PO 2 dle kraje realizace projektu ke dni 30.6.2013 (vlastní zpracování dat podle MH SR)

Na základě grafu č. 5 můžeme vidět, že situace v oblasti rozdělení finanční alokace mezi kraje je do značné míry podobná jako u prioritní osy 1. Nejmenší procentuální podíl mají opět Trenčiansky, Trnavský a Žilinský kraj. Podíl Nitrianského kraje zůstal téměř totožný, kdežto podíl Prešovského kraje se ve srovnání se stavem v prioritní ose 1 snížil ve prospěch zvýšení podílu Banskobystrického kraje.

6.3 Prioritní osa 3 Cestovní ruch

V rámci prioritní osy č.3 Cestovní ruch, je určeno k implementaci směrem k širší podnikatelské veřejnosti opatření 3.1 Podpora podnikatelských aktivit v cestovním ruchu. Opatření 3.2 Rozvoj informačních služeb cestovního ruchu, prezentace regionů a Slovenska je navrženo pouze pro účel realizace národního projektu zaměřeného na Podporu propagace Slovenska jako destinace cestovního ruchu. Opatření 3.2 disponuje alokací ve výši 27,247 mil.

EUR shodné s žádaným NFP v rámci národního projektu. Jediným oprávněným žadatelem u opatření 3.2 je SACR. Co se týče právní formy žadatelů, opět převažovaly společnosti s ručením omezeným 67,41%, avšak zde je rozdíl oproti předchozím dvěma prioritním osám, druhým nejčastějším žadatelem byly fyzické osoby jakožto podnikatelé 18,28%, následovaní akciovými společnostmi s podílem 14,14% podaných žádostí.

Celková alokace prioritní osy 3 činí 222,56 mil. EUR, alokace opatření 3.1 činí 195,31 mil. EUR. U opatření 3.2 je výše žadaného, schváleného NFP a smluvně vázaných prostředků shodná ve výši 27,247 mil. EUR. Opatření 3.1 je charakteristické v rámci některých výzev až enormním zájmem žadatelů o nenávratný finanční příspěvek. Celkový žádaný NFP u opatření 3.1 činí 983,975 mil. EUR a v poměru k alokaci 195,317 mil. EUR dosahuje hodnoty 503,78%! Opatření 3.1 je populární pravděpodobně díky svému zaměření na podporu budování komplexních služeb v rámci cestovního ruchu s celoročním využitím např. geotermálních a minerálních pramenů, budování rekreačních zón s možností pořádat kulturně poznávací zájezdy s podporou prodeje místních výrobků. Výška schváleného příspěvku činí 144,331 mil. EUR, smluvně vázaného příspěvku 106,968 mil. EUR a výše realizovaných projektů činí 73,201 mil. EUR (MH SR, 2013d, s. 73).

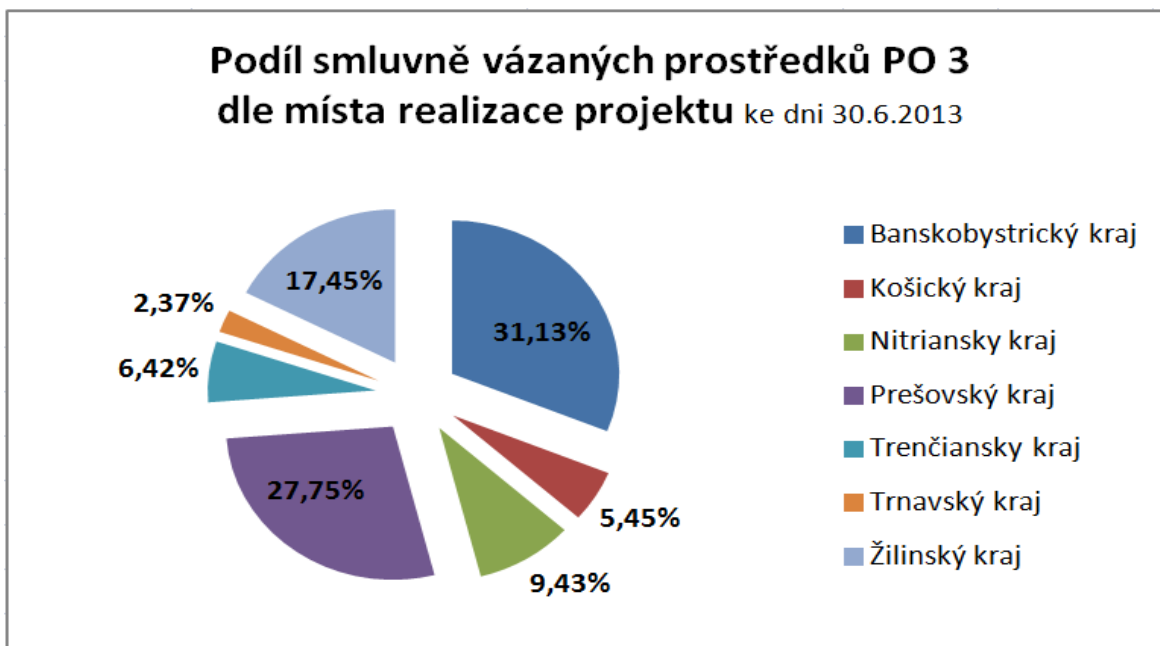
V rámci prioritní osy 3 Cestovní ruch byly kromě národní výzvy vyhlášeny a uzavřeny 4 další výzvy. 3 byly vyhlášeny v roce 2008 a jedna v roce 2009. Výzvy KaHR–31SP-0801, KaHR–31SP-0802 byly vyhlášené v rámci podpory formování podnikatelských aktivit v oblasti cestovního ruchu do ucelených produktů cestovního ruchu s celoročním využitím a možným maximálním příspěvkem až ve výši 6 000 000 EUR. Poptávka po NFP dosáhla úrovně 450,58% a dokonce 901,68% alokace výzev ve výši téměř 83 mil. EUR a 40,219 mil. EUR. Oprávněnými žadateli u všech výzev v rámci opatření 3.1 byli fyzické a právnické osoby oprávněné k podnikání, mikro, malé a střední podniky. Problémovou se u všech vyhlášených výzev ukázala formální stránka žádostí. U výzev KaHR–31SP-0801, KaHR–31SP-0802 bylo v rámci formální kontroly vyřazeno téměř shodně 73,55% a 73,42% žádostí, tedy téměř $\frac{3}{4}$ všech žádostí. Ze zbylé čtvrtiny žádostí bylo v rámci odborného hodnocení vyřazeno dalších cca 28,5% až 29,3% žádostí. Nicméně díky vysokému zájmu žadatelů se tyto výzvy podařilo naplnit z hlediska schválené alokace na 99,99% a 95,39%.

Zbylé dvě výzvy byly vyhlášeny v rámci podpory podnikatelských aktivit v cestovním ruchu, za uplatnění schématu pomoci de minimis. Výzva KaHR–31DM-0801 byla vyhlášena

9.6.2008 a uzavřena byla v září 2008. Rozpětí minimální a maximální výše žádaného NFP se pohybovalo od 20 000 do 200 000 EUR. Celková alokace výzvy činila cca 16,6 mil. EUR. Žádaný NFP dosáhl úrovně pouze 59,37%. Z hlediska formální kontroly bylo vyřazeno 59,68% projektů, nicméně všechny zbývající žádosti splnily podmínky odborného hodnocení a stejný počet jich byl schválen k financování na zasedání výběrové komise. Díky této skutečnosti bylo dosaženo poměru schváleného NFP k alokaci výzvy ve výši 27,27%.

Výzva KaHR–31DM-0902 je v mnoha ohledech podobná, co ji však odlišuje od její předchůdkyně KaHR–31DM-0801, je její alokace ve výši téměř 30 mil. EUR, a použité schéma financování podpory de minimis zvýšené z maximální hranice 200 000 EUR na úroveň 500 000 EUR v souladu s podmínkami pro mimořádnou pomoc v dobách hospodářské krize. V důsledku čehož dosáhl žádaný NFP úrovně 251,57%, avšak v rámci formální a odborné stránky bylo vyřazeno 76,47% žádostí. Díky čemuž v konečném důsledku celková úroveň schváleného NFP k alokaci výzvy dosáhla hodnoty 61,57%, ve srovnání s původně žádanou hodnotou 251,57%.

Prioritní osa č. 3 je charakteristická jednak vysokým zájmem ze strany žadatelů o NFP, avšak také vysokým počtem vyřazených žádostí na základě formální a odborné kontroly.

Graf 6 Přehled smluvně vázaných prostředků PO 3 dle kraje realizace projektu ke dni 30.6.2013 (vlastní zpracování dat podle MH SR)

V rámci rozdělení finančních prostředků dle místa realizace došlo k diverzifikaci krajů na dvě skupiny. Podíl první skupiny tvořené třemi kraji s nejvyšším podílem na smluvně vázaných prostředcích, činí více než $\frac{3}{4}$ všech smluvně vázaných prostředků, konkrétně 76,33%! Banskobystrický, Prešovský a Žilinský kraj byl k 30.6.2013 smluvním místem realizace u 67 projektů. Převážná část finančních prostředků směřovala k rekonstrukcím, dostavbě, modernizaci a budování hotelových komplexů, relax centra Hodruša, středisek cestovního ruchu jako Chopok Západ, snow parků jako Snow Park Vysoké Tatry, přestavbě, revitalizaci termálního koupaliště či zámku Viglaš.

V Košickém, Nitrianském, Trenčianském a Trnavském kraji bylo k 30.6.2013 smluvně vázáno 32 projektů, z toho nejnížší počet v Trnavském kraji, kde byly smluvně vázané 3 projekty ve výši 3 148 tis. EUR.

6.4 Souhrnná SWOT analýza

V rámci SWOT analýzy jsou zpracovány zjištěné poznatky týkající se OP KaHR.

Silné stránky:

- Výše čerpání finančních prostředků
- Zvyšující se úroveň řízení OP KaHR
- U nedostatků zjištěných v rámci auditů přijímání nápravných opatření a jejich plnění ve stanovených lhůtách

Slabé stránky:

- Klesající ukazatel platů zaměstnanců podílejících se na implementaci OP KaHR, jejichž platy jsou hrazeny z prostředků TP
- Fluktuace zaměstnanců
- Vysoká pracovní vyčíženost pracovníků podílejících se na implementaci OP KaHR

Příležitosti

- Dlouhodobý tlak na zvyšování výdajů na výzkum a vývoj
- Enormní zájem žadatelů o nenávratný finanční příspěvek v rámci opatření Podpora podnikatelských aktivit v cestovním ruchu
- Převis poptávky po finančních prostředcích OP KaHR nad alokací

Ohrožení

- Mimořádně ukončené projekty
- Vliv negativních externích faktorů na příjemce a jejich schopnost realizovat projekt
- Formální úroveň přijatých žádostí o nenávratný finanční příspěvek
- Neochota žadatelů o financování v rámci opatření Podpora inovačních aktivit v podnicích

7 NÁVRHY PRO EFEKTIVNĚJŠÍ IMPLEMENTACI KOHEZNÍ POLITIKY V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2014-2020

V současnosti, na začátku programového období 2014-2020, probíhá ze strany SR intenzivní proces vyjednávání se zástupci EK, jenž má ze strany Evropské komise vyústit v budoucí schválení dokumentu Partnerská dohoda SR na roky 2014-2020, jenž plní roli nástupce Národního strategického referenčního rámce na nové programové období. Dne 12.2.2014 byl usnesením vlády SR č. 65 přijat Návrh partnerské dohody SR na roky 2014-2020.

Účelem kapitoly je tedy navrhnout soubor opatření, jejichž správnou implementací je možno docílit odstranění, či minimalizaci identifikovaných problémových oblastí, jež se týkaly implementace operačního programu Konkurencieschopnost' a hospodářsky rast. Provedená identifikace problémových oblastí a návrhy opatření uvedené v rámci této kapitoly mají význam zejména v implementaci těchto opatření v programovém období 2014-2020. Účelem je zamezit opakování některých nedostatků implementace OP KaHR v novém programovacím období. Vzhledem k tomu, že ze strany EK není ještě schváleno konečné znění partnerské dohody s SR, nemohlo dojít ke schválení operačních programů, a v konečném důsledku ani dokumentace pro vyhlásování výzev a předkládání žádostí o NFP. Z tohoto důvodu mají mnou uvedené připomínky formu pouze obecných doporučení v rámci nového programovacího období.

V programovém období 2014-2020 bude hlavním programem zaměřeným na podporu podniků z hlediska podpory jejich výzkumně-vývojového a inovačního potenciálu, včetně podpory jejich konkurenceschopnosti OP Výzkum a inovace. V důsledku integrace oblasti podpory MSP do OP Výzkum a inovace, došlo k významnému navýšení finanční alokace. U OP Výzkum a vývoj 2007-2013 byl součet alokace evropských zdrojů a národních veřejných zdrojů 1 422 mil. EUR. U OP Výzkum a inovace 2014-2020 činí 2 479 mil. EUR!

V rámci PO1 - investiční priority 1.2 bude podporováno investování podniků do výzkumu a inovací, včetně vytváření propojení a synergií mezi podniky, centry výzkumu a vývoje. Zaměření investiční priority 2.2 je podobné jako investiční priority 1.2, avšak se zaměřením na Bratislavský kraj. Zaměření PO3 je posílení konkurenceschopnosti a růstu MSP, PO4 Rozvoj konkurenceschopných MSP v Bratislavském kraji. Podpora podnikání bude realizována například také přes IROP 2014-2020, v rámci PO3 - Konkurenceschopné

a atraktivní regiony pro podnikání a zaměstnanost (MŠVVŠ SR, 2014; MPRV SR, 2013 s. 4). Operační programy související s podporou podnikání zde uvádím pro získání přehledu o uplatnitelnosti mnou navrhovaných opatření v rámci jednotlivých operačních programů v programovacím období 2014-2020.

7.1 Formální kontrola žádostí

První problémovou oblastí, již bych se chtěl v rámci návrhové části věnovat je formální a odborná stránka předkládaných žádostí o nenávratný finanční příspěvek. Dlouhodobým problémem v rámci vyhlašovaných výzev je vysoké procento žádostí vyřazených již na základě formální kontroly. Zde bych navrhoval následující opatření.

Vydání **praktické příručky** s identifikací a popisem nejčastěji se objevujících formálních chyb u předkládaných žádostí o nenávratný finanční příspěvek. Tento návrh zčásti také souvisí s deklarovaným záměrem v programovém období 2014-2020 co nejvíce snížit administrativní zátěž příjemců pomocí sjednocení formy a obsahu vyhlašovaných výzev, nebo v případě splnění podmínky na maximální možnou standardizaci dokumentů týkajících se poskytnutí finanční pomoci ze zdrojů EU (CKO, 2014, s. 230-231).

V případě co nejvyšší možné míry jednotné standardizace dokumentů pro předkládání žádostí u všech OP, by mohlo dojít k vydání příručky „*Nejčastěji se objevující formální pochybení při předložení žádosti o NFP*“ na úrovni jež by mapovala nedostatky pravidelně se objevující v žádostech o NFP, jež jsou společné pro většinu operačních programů a které mají v konečném důsledku za příčinu vyřazení žádosti. V druhém případě, který je podle mě pravděpodobnější, by tuto příručku, měl vydat řídicí orgán, popřípadě orgán s kompetencí SORA na úrovni společné pro operační program, popřípadě prioritní osy. V rámci příručky by měl být kladen důraz na dodržení zásady jasnosti, názornosti, zřetelnosti, srozumitelnosti a stručnosti. V rámci příručky by měli být obsaženy hlavně obrazové materiály pro zvýšení názornosti. V případě identifikace formálních pochybení programového období 2007-2013, u kterých by hrozilo opakování ze strany příjemců i v novém programovacím období, může být obsah příručky zaměřen na nejčastější formální pochybení i z minulého programovacího období. Míru určité kontinuity z hlediska požadavků na implementaci jednotlivých projektů, projektové dokumentace bude možno hodnotit až s jejím vytvořením a uplatňováním v praxi. V případě výrazných změn požadavků na implementaci projektů ve srovnání s předchozím programovým obdobím, doporučuji vytvořit příručku

na základě formálních pochybení identifikovaných po uplynutí určitého období například 6 až 12 měsíců implementace projektů v programovém období 2014-2020. Poněvadž formální nedostatky mají tendenci se v rámci programového období neustále opakovat.

Dalším doporučením je snížit nároky kladené na formální stránku žádosti a zaměřit se více na odbornou stránku hodnocení žádostí. V případě formálních pochybení, jež neovlivňují zásadně úroveň zpracování celého projektu a u kterých je v rámci krátkého časového horizontu možné uvést opatření k jejich nápravě **bych navrhoval vytvoření lhůty** v určitém intervalu, jejíž délku si řídicí orgán sám určí, tedy např. dvou až čtyřech pracovních dní, v rámci kterých by žadatelé mohli učinit **nápravná opatření** a poté projekt opětovně předložit řídicímu orgánu. Fungování v praxi by bylo následující, mezi žádostmi o NFP vyřazenými v rámci formální kontroly by byly identifikovány žádosti, jež splňují podmínku formálních nedostatků, jež neovlivňují kvalitu projektu zásadním způsobem a u nichž je možné z hlediska opravy provést nápravu v řádu několika dní. U takto vybraných žádostí by pracovníci podílející se na vyhodnocování žádostí z hlediska formální kontroly, kontaktovaly žadatele s požadavky na doplnění, nápravu žádosti o NFP v určité stanovené lhůtě a s požadavkem na její opětovné předložení.

K realizaci tohoto opatření **navrhuji** v případě potřeby **úpravu zákona č. 528/2008** o pomoci a podpoře poskytované z fondů Evropské unie. V §12 odstavec 2 se uvádí - na poskytnutí pomoci a podpory není právní nárok. V případě potřeby bych navrhnul do §14 zabývající se konáním o žádost doplnit, identickou formulaci, že na provedení výběru žádostí o NFP, u kterých bude dán prostor žadateli k odstranění formálních nedostatků, není právní nárok, současně s formulací, že podání žádosti o přezkoumání rozhodnutí o neschválení žádosti podle odstavce 6, §14 není tímto ustanovením zákona nijak dotčeno. Procesní náležitosti spjaté s novelizací zákona, zde nebudu popisovat, neboť nejsou primárním zaměřením mé diplomové práce. Dále bych k realizaci mnou uvedeného opatření, navrhl upravit jednací řád výběrové komise, a zplnomocnění ŘO, tak, aby z něj bylo patrné, že výběr projektů, kterým bude takto dána „druhá šance“ je čistě v kompetenci uvážení orgánu a pracovníků vykonávajících hodnocení přijatých žádostí.

Příklad formálních nedostatků, kterých by se mohlo týkat rozhodnutí o vrácení žádosti k vykonání opravných opatření:

- předložení žádosti neimportované přes portál ITMS

- nesoulad vytištěné verze žádosti a verze žádosti v ITMS
- chybějící identifikační údaj (identifikátor) na základním obale přijaté žádosti
- nesprávně vyplněné pole umístění, realizace projektu
- chybějící podpisy statutárních zástupců, případně jejich nekompletní uvedení
- chybějící doklad potvrzující nabytí vlastnických práv k nemovitostem (MH SR, 2010b, s. 12; MH SR, 2011, s. 12; MH SR, 2012, s. 14).

Možnost a výši využití, nebo naopak případného nevyužití opatření „druhé šance“ u přijatých žádostí v rámci jednotlivých výzev bych nechal také zcela na uvážení řídicího orgánu a pracovníků zajišťujících administrativní kapacitu programu. Proces uvážení ŘO, by dovolil flexibilně reagovat na rozdílné faktory ovlivňující implementační proces. V případě působení více faktorů, například v podobě když by žádaný NFP převyšoval alokaci výzvy v řádu desítek a stovek procent, související s vysokým počtem přijatých žádostí o NFP a vysokou administrativní vytižeností z hlediska hodnocení jednotlivých žádostí, v tomto případě by mohlo na základě uvážení ŘO být využito pravidlo druhé šance v minimální možné míře, nebo by nemuselo být využito vůbec. Naopak ve druhém případě, zde bych použil jako příklad opatření 1.3 Podpora inovačních aktivit v podnicích. Oblast podpory inovačních aktivit v podnicích je z hlediska dlouhodobého rozvoje, rozvoje podnikání, konkurenceschopnosti, budování ekonomiky založené na znalostech klíčovou aktivitou, jíž je žádoucí podporovat. Zde využiji zjištění z analytické části této práce. Popíšme si působení opět několika faktorů. U opatření je v rámci vyhlášených výzev nízký zájem ze strany žadatelů o nabízené finanční prostředky, současně s vysokým počtem projektů vyřazených na základě formální kontroly správnosti. Uvedená kombinace obou faktorů ve svém konečném důsledku znamená nízkou velikost schváleného NFP k celkové alokaci výzvy (reálný stav u opatření 1.3, naplněnost jednotlivých výzev z hlediska schválených finančních prostředků k alokovaným prostředkům výzvy 21,88%; 7,13% a 56,1%). Avšak v tomto případě má ŘO možnost již při provádění formální kontroly reagovat a zavést maximální možné uplatnění „recyklace“ žádostí, tedy v rámci vybraných vyřazených žádostí je dána možnost žadatelům na provedení korekce identifikovaných nedostatků a takto opravené žádosti v rámci určené lhůty, poté opět zařadit do hodnotícího procesu přijatých žádostí. Realizace tohoto opatření/návrhu by mohla celoplošně, avšak nejvíce u problémo-

vých opatření jako 1.3, přispět k zefektivnění procesu implementace a celkově se podílet na snížení počtu žádostí vyřazených v procesu formální kontroly žádostí!

7.2 Režim pomoci de minimis

Další opatření uvádím v souvislosti s relativně nízkým zájmem žadatelů o výzvy předkládané v režimu pomoci de minimis. Výzvy, u kterých bylo v rámci OP KaHR použito schéma financování pomoci de minimis, dosahovaly nižšího podílu žádaného NFP na alokaci výzvy ve srovnání s výzvami, u nichž nebylo použito schéma financování podpory de minimis. Po dočasném zvýšení maximální hranice pomoci z 200 000 na 500 000 EUR jakožto reakce na hospodářskou krizi, došlo ke zvýšení zájmu žadatelů o nabízenou finanční pomoc v rámci vyhlášených výzev. Navrhuji upravit podmínky udělování pomoci de minimis, aby bylo možné v případě zájmu žadatelů zajistit trvalé poskytování pomoci de minimis na úrovni maximálního příspěvku ve výši 500 000 EUR, tedy navrhuji zrušit mimořádný, dočasný charakter těchto opatření přijatých v roce 2009 a učinit maximální výši pomoci 500 000 EUR standardní součástí režimu pomoci de minimis zaměřené na podporu podnikání, inovací, trvale udržitelného rozvoje a podnikání v oblasti cestovního ruchu.

7.3 Nízký zájem o opatření 1.3 Podpora inovačních aktivit v podnicích

Za jeden z nejzávažnějších ekonomických problémů ohrožujících snahu Slovenska o dosažení dlouhodobého růstu a konkurenceschopnosti ekonomiky, považuji nízkou ochotu, až nezájem ze strany podniků využívat nabízené finance v rámci OP KaHR opatření 1.3 Podpora inovačních aktivit v podnicích a podílet se na aplikovaném výzkumu a vývoji. Celkově je oblast VaV na Slovensku charakteristická nízkou úrovní výdajů na VaV, od roku 2007 do roku 2012, vzrostly celkové výdaje na VaV z 0,46% HDP na 0,82% HDP, oproti průměrným výdajům EU 28 ve výši 2,06% HDP. Jako hlavní důvod tohoto stavu, je uváděn nízký podíl soukromých výdajů (podnikatelské sféry) na výdajích na VaV (CKO, 2014, s. 6; ŠÚ SR, 2014). Z tohoto důvodu budou následující opatření zaměřená na co nejvyšší zvýšení zájmu, respektive odstranění nezájmu ze strany podnikatelské sféry na realizaci projektů zaměřených na financování výzkumu a vývoje.

Nejprve bych navrhl úpravu formální stránky a podmínek pro poskytnutí nenávratného finančního příspěvku. Pravidelné hodnocení OP KaHR z roku 2010 obsahuje ohledně problematiky opatření 1.3 následující návrhy, jež z velké části korelují s některými mými ná-

vrhy. Ke zvýšení zájmu a atraktivity opatření 1.3 pro podnikatele by se měla uskutečnit podle pravidelného hodnocení zejména následující opatření:

- Zvýšit míru intenzity pomoci při zachování současných podmínek poskytnutí pomoci
- Náklady na zpracování studie proveditelnosti uznávat jako oprávněné i v případě vzniku před datem realizace projektu (MH SR, 2010a, s. 29-30).

U míry intenzity pomoci by mělo dojít ke zvýšení úrovně poskytované pomoci na takovou finanční úroveň, jež zajistí motivaci firem k účasti na projektech orientovaných na výzkum a vývoj v podnicích. Například u projektů zaměřených na experimentální vývoj, bych navrhol zvýšit míru maximální intenzity pomoci z 25%, 35% a 45% u velkých, středních a malých podniků, minimálně na úroveň 35%, 50% a alespoň 60% v případě malých podniků. Realizace experimentálního výzkumu je pro podnik v mnoha ohledech rizikovou investicí. Náročná především na správné organizační, personální, kapitálové a časové zajištění projektu, v případě realizace projektu na udržení požadovaného průběhu implementace. V případě výskytu nenadálých událostí a pochybení může vyústit až v požadavek na vrácení přijatého NFP. Rozhodnutí zapojit se do výzkumu a vývoje v případě neúspěchu může zejména u malých, ale i středních podniků, ohrozit jejich existenci. Zvýšení maximální úrovně pomoci považuji za prostředek, v jehož rámci dojde ke snížení kapitálové i finanční náročnosti realizace investice v oblasti experimentálního vývoje. Tato změna se také projeví v rámci hodnocení manažerů z hlediska zvažování potřebných vstupů, rizik a očekávaných přínosů v případě realizace investice.

Další opatření, jehož zavedení by mělo mít pozitivní vliv na zvýšení zájmu žadatelů, je zahrnout studie proveditelnosti, i když byly provedeny před datem zahájení projektu, do celkově uznatelných výdajů projektu. V případě managementu firmy je studie proveditelnosti důležitým dokumentem, na jehož základě, je rozhodováno o využití/nevyužití finančních prostředků k financování výzkumného a vývojového projektu. Zajímavá finanční nabídka z evropských zdrojů, také může být oním prvním impulzem, jež spustí úvahy managementu firmy o možné realizaci výzkumného a vývojového záměru. Avšak zde se dostáváme do logického rozporu. V současné době musí firma vypracovat detailní, komplexní a na přípravu náročný projekt orientovaný na výzkum a vývoj. Pokud bychom chtěli při současných podmínkách provést studii proveditelnosti, tak aby byla zařazena jako uznatel-

ný výdaj, musíme nejdříve vytvořit komplexní projekt, počkat na jeho schválení, a až v tuto chvíli realizovat studii proveditelnosti, jež nám poskytne informace o přínosech a rizicích realizace projektu. Tedy nejdříve musíme mít detailně vytvořený projekt, včetně finančního zajištění projektu, časového harmonogramu a až se začátkem projektu můžeme provést studii proveditelnosti, zdali má projekt vůbec smysl realizovat! Zařazení studie proveditelnosti uskutečněné před datem zahájení projektu do uznatelných výdajů projektu, napomůže odstranit tento nelogický stav. Realizace navrženého opatření může napomoci dílčí měrou ke zvýšení zájmu žadatelů o předkládání projektů s tematickým zaměřením jako opatření Podpora inovačních aktivit v podnicích. Dále také navrhuji, aby došlo ke zvýšení maximální míry pomoci u provádění studie technické proveditelnosti pro experimentální vývoj na úroveň 35%, 50% a alespoň 60% u velkých, středních a malých podniků.

Dále navrhuji realizovat ve spolupráci s ministerstvem hospodářství SR, nebo v případě ministerstva školství, vědy, výzkumu a sportu SR jako řídicího orgánu OP Výzkum a inovace na roky 2014-2020, provedení průzkumu zaměřeného na odhalení příčin dlouhodobě nízkého zájmu soukromých subjektů o prostředky určené na podporu inovačních aktivit v podnicích. Uvedený průzkum může být realizován formou dotazníkového šetření, avšak zde je třeba zmínit odbornou náročnost na vypracování dotazníku a znění otázek, tak aby respondentům poskytly dostatečně široký prostor pro objektivní vyjádření svého názoru. Cílovou skupinou dotazníkového šetření by mohly být soukromé subjekty, jež se v programovém období nezúčastnily předkládání žádostí o NFP v rámci OP KaHR. Účelem dotazníku by bylo zjistit, proč se subjekty nezapojily do předkládání projektů, včetně snahy o zjištění příčiny tohoto stavu. Poslední část dotazníku by byla zaměřená na zjištění názoru managementu firmy ohledně role inovací v jejich společnostech, názoru co se týče podpory inovací, dlouhodobého udržení konkurenceschopnosti, případně zda uvažovaly o zapojení v PO 2007-2013, nebo jestli zvažují zapojení v PO 2014-2020. Na závěr dotazníkového šetření, by bylo dáno společnosti na výběr, zda si přejí být v budoucnu kontaktovány ze strany řídicího orgánu a zdali si přejí dostávat formou newsletteru cíleného na emailovou adresu novinky ohledně vyhlášených výzev zaměřených na podporu inovací, včetně brožurek a publikací určených k podnícení zájmu podniků o oblast inovací. Oblast cíleného podněcování zájmu podniků o inovace bude rozpracována v rámci závěrečných návrhů.

Dále navrhuji uspořádat setkání zástupců společností a podnikatelů, kteří se v programovém období 2007-2013 účastnily předkládání žádostí o NFP v rámci opatření Podpora inovačních aktivit v podnicích. Účelem setkání by bylo získat od žadatelů relevantní informace, názory, zkušenosti spojené s tvorbou a realizací projektů orientovaných na inovace v podnicích. Dohromady se jedná celkem o 213 žádostí o NFP. Z čehož bylo 66 žádostí schválených a 143 zamítnutých⁶. Z celkového počtu 143 zamítnutých žádostí bylo 82 žádostí vyřazeno na základě formálního hodnocení, 48 žádostí nedosáhlo minimálního počtu bodů na základě odborného hodnocení a 13 žádostí nebylo schváleno na základě zasedání výběrové komise. Z důvodu vysokého počtu zamítnutých žádostí navrhuji pořádat oddělená setkání pro neúspěšné žadatele, a pro žadatele s úspěšně schváleným a realizovaným projektem. Oblast relevantních informací, které mohu získat od neúspěšných žadatelů o NFP je omezena na aktivity spojené s vypracováním žádosti, projektu, zatímco tato oblast poskytnutých informací končí zamítnutím žádosti, oblast relevantních informací, jež mohu získat od úspěšných žadatelů je logicky širší o zkušenosti s aktivitami souvisejícími s implementací projektu. Z uvedeného plyne, že výstupem první skupiny bude získání, a sdílení poznatků s ŘO ohledně rizikových a problematických oblastí tvorby projektů, výstup druhé skupiny bude rozšířen o oblast zkušeností s realizací projektů. Získané výstupy poslouží jako podklady pro tvorbu následných opatření. Na základě počtu zájemců, kteří by byli ochotni se takového setkání zúčastnit, bych navrhoval realizovat setkání v rozmezí jednoho místa, kterým by bylo město Banská Bystrica, díky své téměř středové poloze v rámci SR, případně až ve 3 městech - Nitra, Banská Bystrica a Košice, případně místo Košic v Prešově.

Jako poslední ze souboru opatření navržených na zvýšení zájmu podnikatelské veřejnosti o oblast podpory inovačních aktivit v podnicích navrhuji realizovat aktivity zaměřené na propagaci přínosů realizace výzkumných, vývojových a inovačních aktivit v podnicích, se zaměřením na propagaci ESIF jako zdrojů spolufinancování v programovém období 2014-2020. V rámci doporučení navrhuji provést s určitým časovým odstupem od ukončení realizace projektů, průzkum, či studii na téma, jak přínosná byla realizace projektů v rámci podpory inovačních aktivit v podnicích, z hlediska zvýšení jejich konkurence-

---

⁶ Na žádost žadatelů došlo během procesů hodnocení ke stažení 4 žádostí o NFP

schopnosti. Z hlediska hodnocených kritérií by se mohlo jednat například o vývoj finanční stability podniku, obratu, dosažených zisků, případně dosažených úspor nákladů, vývoje počtu zaměstnanců, splatnosti závazků, vývoje tržního podílu podniku, hodnocení úspěšnosti vstupu podniku na nové trhy a jejich udržení. Další eventuální varianta studie by mohla mít formu srovnání společností, které realizovaly projekty zaměřené na inovace se společnostmi, které se do implementace inovačních projektů v programovém období 2007-2013 nezapojily.

V případě pozitivních zjištění, zveřejnit a prezentovat závěry uvedených studií směrem k podnikatelské veřejnosti, jakožto dílčí součástí opatření na propagaci výhod plynoucích z realizace výzkumných, vývojových a inovačních aktivit v podnicích. Účelem provedení mnoha navrhovaných studií je zajistit kvantitativně měřitelná data a závěry. Výsledky odborných studií poslouží na základě profesionálního hlediska jako první fáze propagace zaměřené na přesvědčení podnikatelů, manažerů o možných přínosech úspěšně implementovaných inovačních projektů. Závěry studie navrhuji zpracovat do formy newsletteru, jenž bude rozeslán přihlášeným odběratelům na emailovou adresu, samozřejmostí je zveřejnění na webových stránkách příslušného ministerstva jako ŘO, popřípadě na webových stránkách operačního programu.

V rámci zajištění realizace druhé fáze navrhuji identifikovat společnosti, u kterých se realizace projektu na podporu inovací ukázala být mimořádně přínosnou z hlediska rozvoje společnosti. Na základě takto identifikovaných společností vytvořit elektronickou publikaci, ve které by byly identifikované společnosti a projekty, použity jako příklady dobré praxe. V publikaci by byly použity stručné charakteristiky o projektech a společnostech, ve kterých byl projekt realizován, včetně informací o zaměření projektu a přínosů, jež realizace projektu znamenala pro rozvoj a konkurenceschopnost firmy. Účel druhé fáze je, vyvolat u žadatelů pozitivní dojem, vyvolaný na základě uvedení konkrétních příkladů, v souladu s heslem „příklady táhnou“. První fáze měla tedy za úkol cílit na propagaci přínosů na základě odborného, objektivního hlediska, druhá fáze cílí na pocitovou, emoční stránku rozhodování. Pro eliminaci situace, že by některý potenciální žadatel, společnost soukromého sektoru, shlédl pouze publikaci zaměřenou na příklady dobré praxe, bude v publikaci uvedena zmínka a odkazový řádek na závěry realizovaných studií.

Realizace opatření navržených v rámci této kapitoly, by měla přispět k celkovému zlepšení implementačních aktivit projektů ESIF souvisejících s podporou podnikání na Slovensku.

7.4 Závěrečné shrnutí problémových oblastí a navržených opatření

Účel této podkapitoly spočívá ve stručném shrnutí identifikovaných problémových oblastí a prezentace navržených opatření.

Tabulka 7 Přehled problémových oblastí OP KaHR a navržených opatření

<u>Problémová oblast</u>	<u>Navržená opatření</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Úroveň formální stránky přijatých žádostí 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vydání praktické příručky s nejčastěji se vyskytujícími nedostatky ➤ Zavedení lhůty na opravu formálních nedostatků
<ul style="list-style-type: none"> • Relativně nízký zájem žadatelů o výzvy vyhlášené v režimu pomoci de minimis 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Trvalé zavedení maximální úrovně pomoci ve výši 500 000 EUR
<ul style="list-style-type: none"> • Nízký zájem ze strany žadatelů o opatření 1.3 Podpora inovačních aktivit v podnicích 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zvýšení míry intenzity pomoci ➤ Zařadit náklady na provedení studie proveditelnosti do uznatelných nákladů i v případě realizace před zahájením projektu ➤ Provedení průzkumu zaměřeného na odhalení příčin nízkého zájmu ze strany žadatelů ➤ Uspořádat setkání s úspěšnými a neúspěšnými žadateli ➤ Realizovat aktivity zaměřené na propagaci přínosů realizace výzkumných, vývojových a inovačních aktivit v podnicích

ZÁVĚR

Celkově lze považovat realizaci OP KaHR z hlediska rozvoje podnikatelského prostředí na Slovensku jako přínosnou. Schopnost soukromého sektoru absorbovat finanční prostředky alokované v rámci OP KaHR je u většiny opatření dostatečná. Jako důkaz potřeby programového nástroje orientovaného na financování rozvoje podniků můžeme považovat všeobecnou úroveň poptávky po finančních prostředcích alokovaných v rámci OP KaHR. Celková poptávka po finančních prostředcích již na konci roku 2012 představovala úroveň 255% finanční alokace operačního programu. Avšak mezi jednotlivými prioritními osami a opatřeními existují diference z hlediska atraktivity pro příjemce. Celkově se rozptyl hodnot žádaného NFP k celkové finanční alokaci výzvy pohyboval v rozmezí od 18,89% u opatření 2.1 výzvy zaměřené na podporu trvale udržitelného rozvoje, až k enormním hodnotám 450,58% a 901,68% v rámci výzev zaměřených na podporu podnikatelských aktivit v cestovním ruchu. Z údajů uvedených v analytické části lze konstatovat, že atraktivnost výzvy pro předkládání žádostí o NFP ovlivňuje tematické zaměření podpory, včetně konkrétního nastavení podmínek výzvy, takto lze konstatovat například všeobecně nižší zájem o výzvy vyhlášené v rámci schématu podpory de minimis. Až po dočasném zvýšení maximální úrovně pomoci na 500 000 EUR došlo k růstu zájmu žadatelů o předkládání projektů.

Mezi dlouhodobější problémy s potencionálním negativním dopadem na implementaci operačního programu OP KaHR patří problematika ohledně fluktuace zaměstnanců podílejících se na implementaci operačního programu a nenaplněnost administrativních kapacit technické pomoci. Příčinu uvedeného stavu lze spatřovat v administrativní náročnosti práce, pramenící z formální a časové náročnosti prováděných administrativních činností z hlediska řízení, implementace, hodnocení a monitorování OP KaHR v kombinaci s nižším finančním ohodnocením ve srovnání se mzdami v soukromém sektoru. Dalším dlouhodobým problémem vyskytujícím se v průběhu celého programovacího období v rámci všech prioritních os (vyjma technické pomoci) je formální a odborná stránka předkládaných žádostí o nenávratný finanční příspěvek, vedoucí v konečném důsledku ve vysoké procento žádostí vyřazených v rámci formální kontroly. Z celkového počtu 25 vyhlášených a uzavřených výzev, bylo u 6 výzev na základě formální kontroly vyřazeno 60-80% žádostí. Nejvyšší míra žádostí vyřazených na základě formální kontroly byla u prioritní osy 3 na

průměrné úrovni ve výši 67,71%. Zde je však potřeba uvést, že i přes uvedené problémy, byly k 30.6.2013 smluvně vázány prostředky ve výši 70,75% celkové alokace programu.

Dosažení uvedeného stavu je možno připisovat zaměstnancům ŘO, SORA a jejich snaze zajistit plynulou a bezproblémovou implementaci OP KaHR, současně s působením faktoru převisu poptávky po finančních prostředcích ze strany žadatelů. Za nejproblematictější oblast signalizující nízkou inovační aktivitu slovenských podniků s negativním vlivem na dosahování dlouhodobé konkurenceschopnosti patří nízký zájem ze strany žadatelů o finanční prostředky nabízené v rámci opatření 1.3 Podpora inovačních aktivit v podnicích. Poměr schválených finančních prostředků žádostí k celkové alokaci výzev, dosahoval u tohoto opatření úrovně pouze 21,88%, 7,13% a 56,1% alokace výzvy. Nízký zájem ze strany žadatelů je způsobený náročností tvorby projektů orientovaných na financování výzkumu, včetně rizikovosti ohledně splnitelného nastavení cílů projektu a samotné realizace projektu.

Nutno podotknout, že i přes všechny výše uvedené skutečnosti je implementace operačního programu Konkurencieschopnost' a hospodársky rast považovaná za dostatečnou. V porovnání s ostatními operačními programy je OP KaHR považován za jeden z „úspěšnějších operačních programů“, co se týče počtu schválených a smluvně vázaných žádostí a na základě tempa čerpání finančních prostředků. Výše uvedené charakteristiky potvrzuje realokace finančních prostředků z OP IS a OP Doprava ve výši 225 mil. EUR.

Na základě zjištění formulovaných v analytické části práce lze konstatovat přínosnost realizace Operačního programu Konkurencieschopnost' a hospodársky rast z hlediska podpory rozvoje regionů, včetně podpory podnikatelských a inovačních aktivit ve Slovenské republice.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

BACHE, Ian a Stephen GEORGE, 2006. *Politics in the European Union*. 2. vyd. New York: Oxford University Press, 624 s. ISBN 978-0-19-927658-5

BORCHARDT, Klaus Dieter, 2011. *ABC práva Evropské unie* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, [cit. 2014-02-12]. ISBN 978-92-78-40726-1. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/cs/editorial/abc.pdf>

CIHELKOVÁ, Eva a Jaroslav JAKŠ, 2004. *Evropská integrace - Evropská unie*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 396 s. ISBN 80-245-0854-0

DESMOND, Dinan, 2010. *Ever Closer Union: An Introduction to European Integration*. 4. vyd. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 617 s. ISBN 978-0230-27261-3

HÁJEK, Oldřich a Jiří NOVOSÁK, 2010. *Kohezní politika v širších souvislostech*. Žilina: Georg, 216 s. ISBN 978-80-89401-19-2

Kolektiv autorů, 2008. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. rozšířené vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4

MATES, Pavel a René WOKOUN, 2006. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde Praha, 351 s., ISBN 80-7201-608-3

MOLLE, Willem, 2007. *European Cohesion Policy*. 1. vyd. Oxon: Routledge, 347 s. ISBN 978-0-415-43811-7

WOKOUN, René et al, 2008. *Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde Praha, 475 s. ISBN 978-80-7201699-0

Internetové zdroje:

CKO, únor 2014. *Partnerská dohoda SR na roky 2014-2020* [online] 259 s. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:

<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23256>

EK, 2010-03-03. Sdělení komise: *EVROPA 2020 Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Eur - lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Konečné znění. Brusel, [cit. 2014-02-05]. Dostupné z:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:CS:PDF>

EU, 30.3.2010. *KONSOLIDOVANÉ ZNĚNÍ SMLOUVY O FUNGOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE* [online]. 154 s. [cit. 2014-02-12]. Dostupné z:

<http://eur->

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:cs:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:cs:PDF)

MDVRR SR, 27. červen 2007. *Národní strategický referenční rámec 2007-2013* [online]. Bratislava, 136 s. [cit. 2014-02-07]. Dostupné z:

<http://www.nsrr.sk/dokumenty/zakladne-dokumenty/>

MDVRR SR, 4. listopad 2008a. *Zákon č. 528/2008 Z.z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskej unie* [online]., 46 s. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z:

<http://www.nsrr.sk/dokumenty/legislativa/>

MDVRR SR, 4. listopad 2008b. *Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.* [online]., 13 s. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z:

<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=93059>

MDVRR, 2010. *Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.* [online]. 122 s. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z:

<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=93254>

MDVRR, prosinec 2011. *Operačný program Technická pomoc na roky 2007 - 2013 prvá revidovaná verzia* [online]. Bratislava, 106 s. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z:

<http://www.nsrr.sk/operacne-programy/technicka-pomoc/>

MDVRR, prosinec 2012. *Operačný program Doprava 2007-2013, verzia 3.0* [online]. Bratislava, 127 s. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z:

<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=17111>

MDVRR, 26. červen ©2013. *Štatút Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky* [online]. 21 s. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z:

<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=1711>

MF SR, 6. červen 2012a. *Systém finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 - Predkladacia správa, verzia 6.1* [online]. Bratislava, [cit. 2014-02-10]. Dostupné z:

<http://www.nsrr.sk/dokumenty/zakladne-dokumenty/>

MF SR, 6. červen 2012b. *Systém finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 - Vlastný materiál, verzia 6.1* [online]. Bratislava, 57 s. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z:

<http://www.nsrr.sk/dokumenty/zakladne-dokumenty/>

MH SR, květen 2008. *Výročná správa o vykonávaní Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast za rok 2007* [online] Bratislava, 33 s. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.mhsr.sk/monitorovacie-spravy-6942/128627s>

MH SR, říjen 2009. *Výročná správa o vykonávaní Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast za rok 2008* [online] Bratislava, 65 s. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.mhsr.sk/monitorovacie-spravy-6942/128627s>

MH SR, únor 2010a. *Pravidelné hodnotenie celého Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast* [online] 50 s. [cit. 2014-03-30].

Dostupné z: <http://www.mhsr.sk/hodnotenie-/128656s>

MH SR, květen 2010b. *Výročná správa o vykonávaní Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast za rok 2009* [online] Bratislava, 85 s. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.mhsr.sk/monitorovacie-spravy-6942/128627s>

MH SR, červen 2011. *Výročná správa o vykonávaní Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast za rok 2010* [online] Bratislava, 120 s. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.mhsr.sk/monitorovacie-spravy-6942/128627s>

MH SR, červen 2012. *Výročná správa o vykonávaní Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast za rok 2011* [online] Bratislava, 154 s. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.mhsr.sk/monitorovacie-spravy-6942/128627s>

MH SR, červen 2013a. *Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, verze 4.0* [online] Bratislava, 178 s. [cit. 2014-01-30]. Dostupné z: <http://www.mhsr.sk/operacny-program-6352/128037s>

MH SR, listopad 2013b. *Programový manuál k Operačnému programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, verzia 4.0.0* [online] Bratislava, s. 68 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.economy.gov.sk/programovy-manual-6353/128038s>

MH SR, únor 2013c. *Strategické hodnotenie Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast* [online] Bratislava, s. 51 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.mhsr.sk/hodnotenie-/128656s>

MH SR, červen 2013d. *Výročná správa o vykonávaní Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast za rok 2012* [online] Bratislava, 158 s. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.mhsr.sk/monitorovacie-spravy-6942/128627s>

MMR, 2009. *Slovník pojmů – Operační program*. [online] [cit. 2014-01-30]. Dostupné z: <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/Glosar/O/Operacni-program>

MMR, listopad 2013a. *Metodický pokyn pro přípravu programových dokumentů pro programové období 2014–2020, verze 3.0* [online] 184 s., [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/805e2228-83f7-4b9d-bec5-ca791aa061fd/MP-pripravy-PD_v3_final.pdf

MMR, 2013b. *Příprava období 2014-2020* [online] [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU>

MPRV SR, červen 2011. *Operačný program Bratislavský kraj (revízia)* [online] Bratislava, 175 s. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.opbk.sk/operacny-program/>

MPRV SR, červen 2012. *Regionálny operačný program, verzia 4* [online] 208 s. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.ropka.sk/dokumenty-na-stiahnutie/>

MPRV SR, červenec 2013. *Integrovaný regionálny operačný program - Oznámenie o strategickom dokumente* [online] 10 s. [cit. 2014-04-14]. Dostupné z:

<http://www.enviroportal.sk/eia/dokument/180775>

MPSVR SR, září 2013. *Operačný program zamestnanosť a sociálna inklúzia, verzia 4* [online] 223 s. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z:

http://www.esf.gov.sk/documents/2014/OP_ZaSI_revizia_4.pdf

MŠVVŠ SR, srpen 2011. *Operačný program Výskum a vývoj (podpora výskumu, vývoja a infraštruktúry vysokých škôl)* [online] Bratislava, 160 s. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z:

<http://www.minedu.sk/1642-sk/programove-dokumenty/>

MŠVVŠ SR, září 2012. *Operačný program Vzdelávanie* [online] Bratislava, 173 s. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.minedu.sk/1492-sk/programove-dokumenty/>

MŠVVŠ SR, březen 2014. *Operačný program Výzkum a inovácie (Draft)* [online] 153 s. [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <https://www.minedu.sk/data/att/6139.pdf>

MZ SR, duben 2013. *Operačný program zdravotníctvo* [online] Bratislava, 152 s. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z:

<http://opz.health-sf.sk/zakladne-dokumenty/operacny-program-zdravotnictvo-zd/revizia-operacneho-programu-zdravotnictvo-schvalena>

MŽP SR, 17.12.2013. *Operačný program Životné prostredie, verzia 4.0* [online] 165 s. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z:

http://www.opzp.sk/wp-content/uploads/OPZP_verzia_4_0.pdf

NBS, červenec 2012. *Analýza konvergencie slovenskej ekonomiky* [online] 36 s. [cit. 2014-02-28]. ISSN 1337-5830. Dostupné z:

http://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/Lalinsky-Analyza_konvergencie_slovenskej_ekonomiky_2012.pdf

RADA EU, 2006a-07-11. *Nariadení Rady (ES) 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti* [online] [cit. 2014-02-10]. Dostupné z:

<http://new.eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:02006R1083-20060801&qid=1392045841059&from=EN>

RADA EU, 2006b-10-06. *Rozhodnutí rady: O strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost* [online] [cit. 2014-02-05]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/l_29120061021cs00110032.pdf

RADA EU, 20. prosinec 2013. *Nářízení Rady (EU, EURATOM) č.1311/2013, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2014-2020.* [online] 8 s., [cit. 2014-02-02]. Dostupné z:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0884:0891:CS:PDF>

ŠÚ SR, březen 2014. *Veda, technika a inovácie* [online], [cit. 2014-04-15]. Dostupné z:

<http://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/multi/science/about/>

ÚRAD VLÁDY SR, ©2008. *Viac z histórie NSRR...* [online] [cit. 2014-02-07].

Dostupné z:

<http://www.nsrr.sk/narodny-strategicky-referencny-ramec-2007-2013/viac-z-historie-nsrr---/>

ÚRAD VLÁDY SR, 2010. *Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 296 z 12. mája 2010* [online] [cit. 2014-02-06]. Dostupné z:

http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Uznesenie-10697?listName=Uznesenia&prefixFile=m_

ÚRAD VLÁDY SR, září 2012. *Operačný program Informatizácia spoločnosti, verzia 4.0* [online] Bratislava, 113 s. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z:

http://www.opis.gov.sk/data/files/3119_opis-4-0-schvaleny-12-9-2012-ek.pdf

WB, 2006. *Doing business 2007 How to reform* [online] Washington, 194 s. [cit. 2014-04-02]. E-ISBN: 0-8213-6489-8. Dostupné z:

<http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB07-FullReport.pdf>

WB, 2010. *Doing business 2011 Making a Difference for Entrepreneurs* [online] Washington, 267 s. [cit. 2014-04-02]. E-ISBN: 978-0-8213-8630-9. Dostupné z:

<http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB11-FullReport.pdf>

WB, 2011. *Doing business 2012 Doing business in a more transparent world* [online] Washington, 212 s. [cit. 2014-04-02]. E-ISBN: 978-0-8213-8834-1 Dostupné z:

<http://www.doingbusiness.org/~media/FPDKM/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB12-FullReport.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AO	Auditní orgán
CKO	Centrální koordinační orgán
CO	Certifikační orgán
DP	Diplomová práce
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGGF	Evropský zemědělský a záruční fond
ECSC	Evropské společenství uhlí a oceli
EEC	Evropské hospodářské společenství
EIB	Evropská investiční banka
EK	Evropská komise
EMFF	Evropský námořní a rybářský fond
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EUROATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FIFG	Finanční nástroj na podporu rybolovu
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
HND	Hrubý národní důchod
IMD	Institute for management development (Institut pro rozvoj managementu)

LAU	Local administrative units (Místní správní jednotka)
MDVRR SR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálního rozvoje Slovenské republiky
MF SR	Ministerstvo financí Slovenské republiky
MH SR	Ministerstvo hospodářství Slovenské republiky
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPRV SR	Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova Slovenské republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky
MPŽPRR SR	Ministerstvo zemědělství, životního prostředí a regionálního rozvoje Slovenské republiky
MSP	Malé a střední podniky
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu Slovenské republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotnictví Slovenské republiky
MŽP SR	Ministerstvo životního prostředí Slovenské republiky
NARMSP	Národní agentura pro rozvoj malého a středního podnikání
NBS	Národní banka Slovenska
NFP	Nenávratný finanční příspěvek
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics (Územní statistická jednotka)
OP BK	Operační program Bratislavský kraj
OP IS	Operační program Informatizace společnosti
OP KaHR	Operační program Konkurenceschopnost a hospodářský růst
OP TP	Operační program Technická pomoc
OPV	Operační program Vzdělávání
OP VaV	Operační program Výzkum a vývoj

OP ZaSI	Operační program Zaměstnanost a sociální inkluze
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
PHSR	Program hospodářského a sociálního rozvoje
PJ	Platební jednotka
PO	Programové období
PO	Prioritní osa
RKZ	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
ROP	Regionální operační program
RRA	Regionální rozvojová agentura
ŘO	Řídící orgán
SACR	Slovenská agentura pro cestovní ruch
SARIO	Slovenská agentura pro rozvoj investic a obchodu
SEA	Single European Act (Jednotný evropský akt)
SF	Strukturální fondy
SIEA	Slovenská inovační a energetická agentura
SOP PS	Sektorový operační program Průmysl a služby
SORO	Zprostředkovatelský orgán pod řídicím orgánem
SOZS	Strategické obecné zásady Společenství
ŠÚ SR	Statistický úřad Slovenské republiky
TEN-T	Trans-European Transport Networks (Transevropská dopravní síť)
VaV	Výzkum a vývoj
VÚC	Vyšší územně správní celek
WB	World Bank (Světová banka)

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Schéma spolufinancování projektů (Molle, 2007, s. 150).....	25
Obrázek 2 Propojení strategických a specifických priorit s operačními programy Cíle Konvergence (MDVRR SR, 2007, s. 97).....	107
Obrázek 3 Propojení strategických a specifických priorit s operačními programy Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (MDVRR SR, 2007, s. 104).....	108
Obrázek 4 Vztah cílů OP KaHR a propojení s NSRR (MH SR, 2013, s. 59).	110

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Cíle kohezní politiky v období 2007-2013 (Hájek a Novosák,2010, s. 72; Kolektiv autorů, 2008, s. 143-144).....	27
Tabulka 2 Přehled ukazatelů ke strategickému cíly na období 2007-2013 (MDVRR, 2007, s. 67).	40
Tabulka 3 Finanční alokace SR v PO 2007-2013 podle jednotlivých cílů kohezní politiky (MDVRR, 2007, s. 128).....	41
Tabulka 4 Indikativní přehled opatření, jejich financování a oprávněných žadatelů (vlastní zpracování na základě dat z MH SR, 2013b)	61
Tabulka 5 Stav smluvně vázaných projektů k 30.6.2013 v EUR (vlastní zpracování na základě dat z MH SR).....	62
Tabulka 6 Stav implementace OP KaHR k 30.6.2013 (vlastní zpracování na základě dat z MH SR).....	63
Tabulka 7 Přehled problémových oblastí OP KaHR a navržených opatření	90
Tabulka 8 Finanční alokace operačních programů financovaných ze SF a KF 2007-2013 (MDVRR, 2007, s. 129)	109
Tabulka 9 Stav smluvně vázaných projektů OP KaHR ke dni 30.6.2012 (MH SR, 2013c, s. 5).	111
Tabulka 10 Přehled čerpání prostředků OP KaHR k 30.6.2012 po realokaci (MH SR, 2013c, s. 6).	112
Tabulka 11 Plnění ukazatelů k OP KaHR k 31.12.2012 (MH SR, 2013d, s. 18-19).....	113
Tabulka 12 Cílové hodnoty ukazatelů stanovené na základě uzavřených smluv (MH SR, 2013d, s. 21)	116

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Přehled vývoje finanční implementace OP KaHR za roky 2008-2012 (zpracováno na základě výročních zpráv o vykonávání OP KaHR za roky 2008-2012).....	69
Graf 2 Stav finanční implementace Prioritní osy 1 ke dni 31.12.2012.....	71
Graf 3 Přehled smluvně vázaných prostředků PO 1 dle kraje realizace projektu ke dni 30.6.2013 (vlastní zpracování dat podle MH SR)	74
Graf 4 Stav finanční implementace Prioritní osy 2 ke dni 31.12.2012 (MH SR, 2013d, s. 66)	75
Graf 5 Přehled smluvně vázaných prostředků PO 2 dle kraje realizace projektu ke dni 30.6.2013 (vlastní zpracování dat podle MH SR)	76
Graf 6 Přehled smluvně vázaných prostředků PO 3 dle kraje realizace projektu ke dni	78

SEZNAM PŘÍLOH

P I Vize, strategické a specifické priority NSRR a operační programy

P II Finanční alokace operačních programů 2007-2013 SF a KF

P III Cíle OP KaHR a propojení s NSRR

P IV Smluvně vázané projekty OP KaHR k 30.6.2012

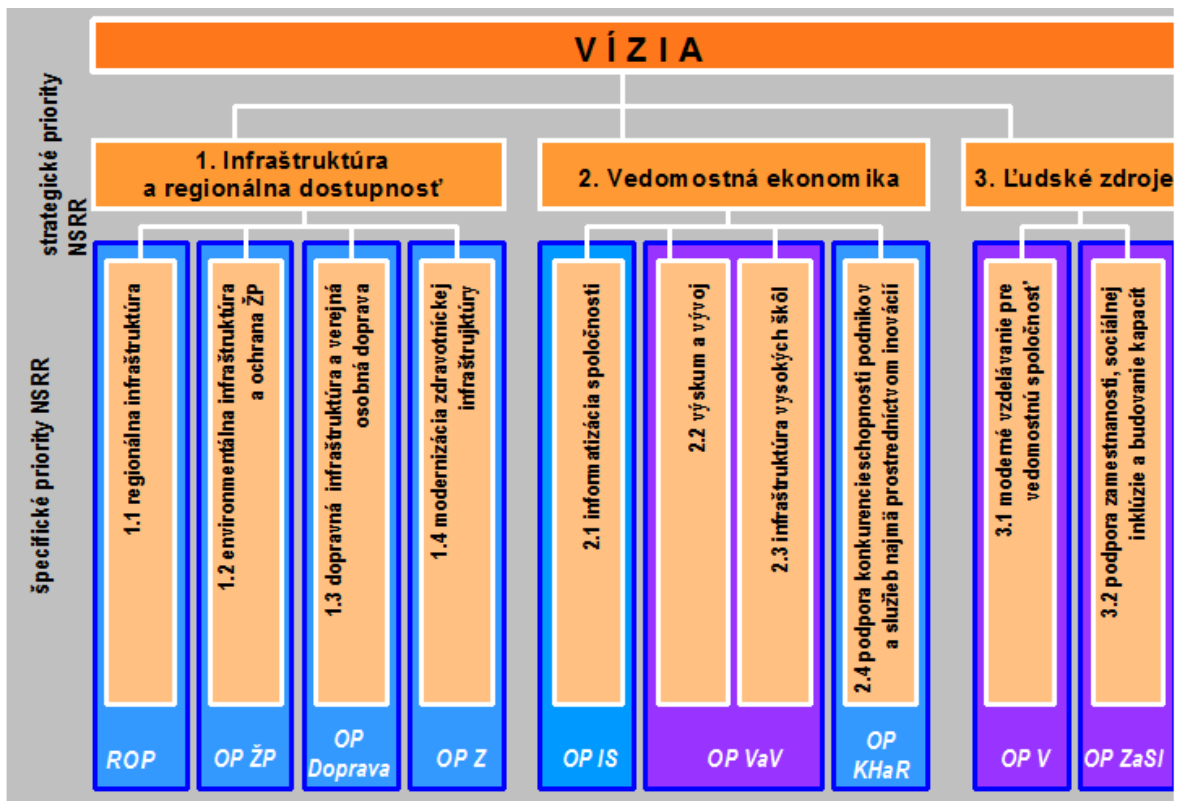
P V Čerpání prostředků OP KaHR k 30.6.2012

P VI Plnění ukazatelů na úrovni OP KaHR k 31.12.2012

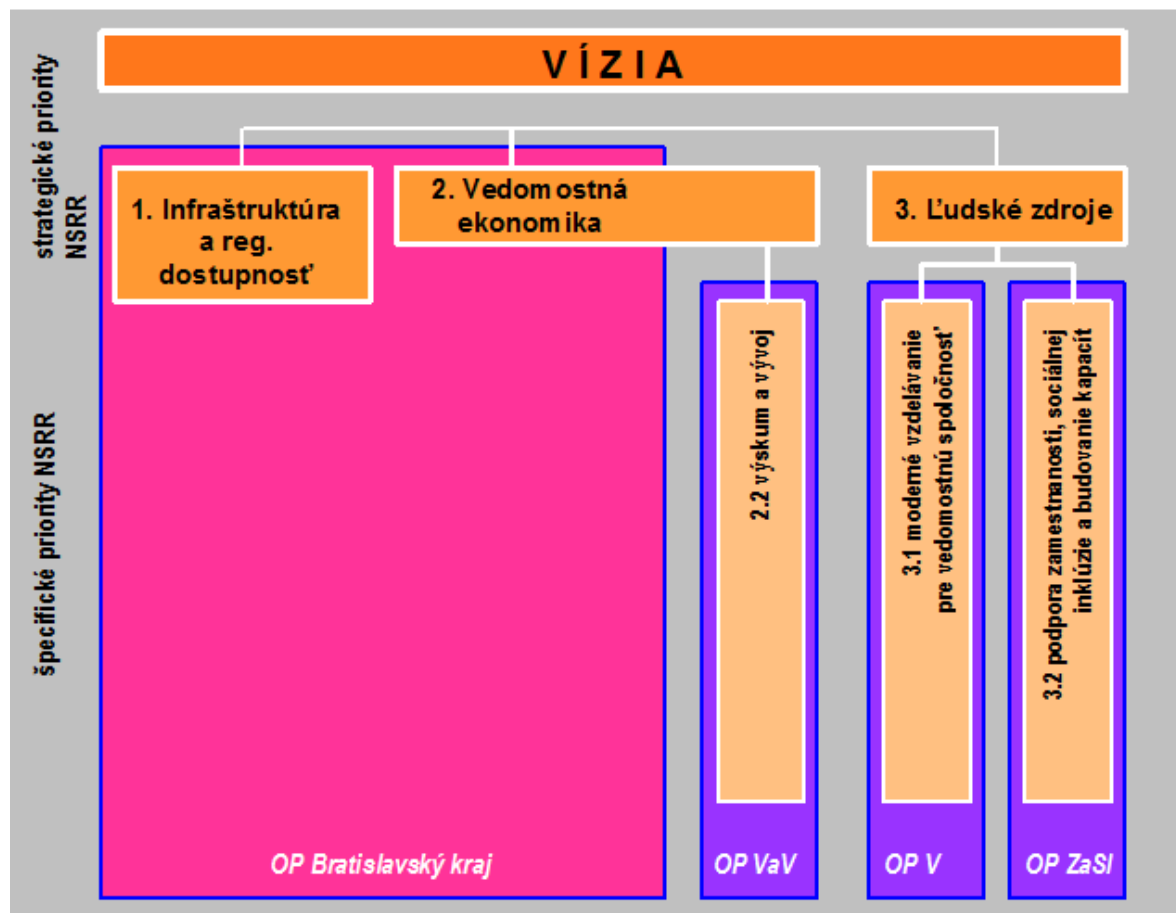
P VII Cílové hodnoty ukazatelů na základě uzavřených smluv na úrovni OP KaHR k 31.12.2012

PŘÍLOHA P I: VIZE, STRATEGICKÉ A SPECIFICKÉ PRIORITY NSRR A OPERAČNÍ PROGRAMY

Obrázek 2 Propojení strategických a specifických priorit s operačními programy Cíle Konvergence (MDVRR SR, 2007, s. 97).

Obrázek 3 Propojení strategických a specifických priorit s operačními programy Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (MDVRR SR, 2007, s. 104).

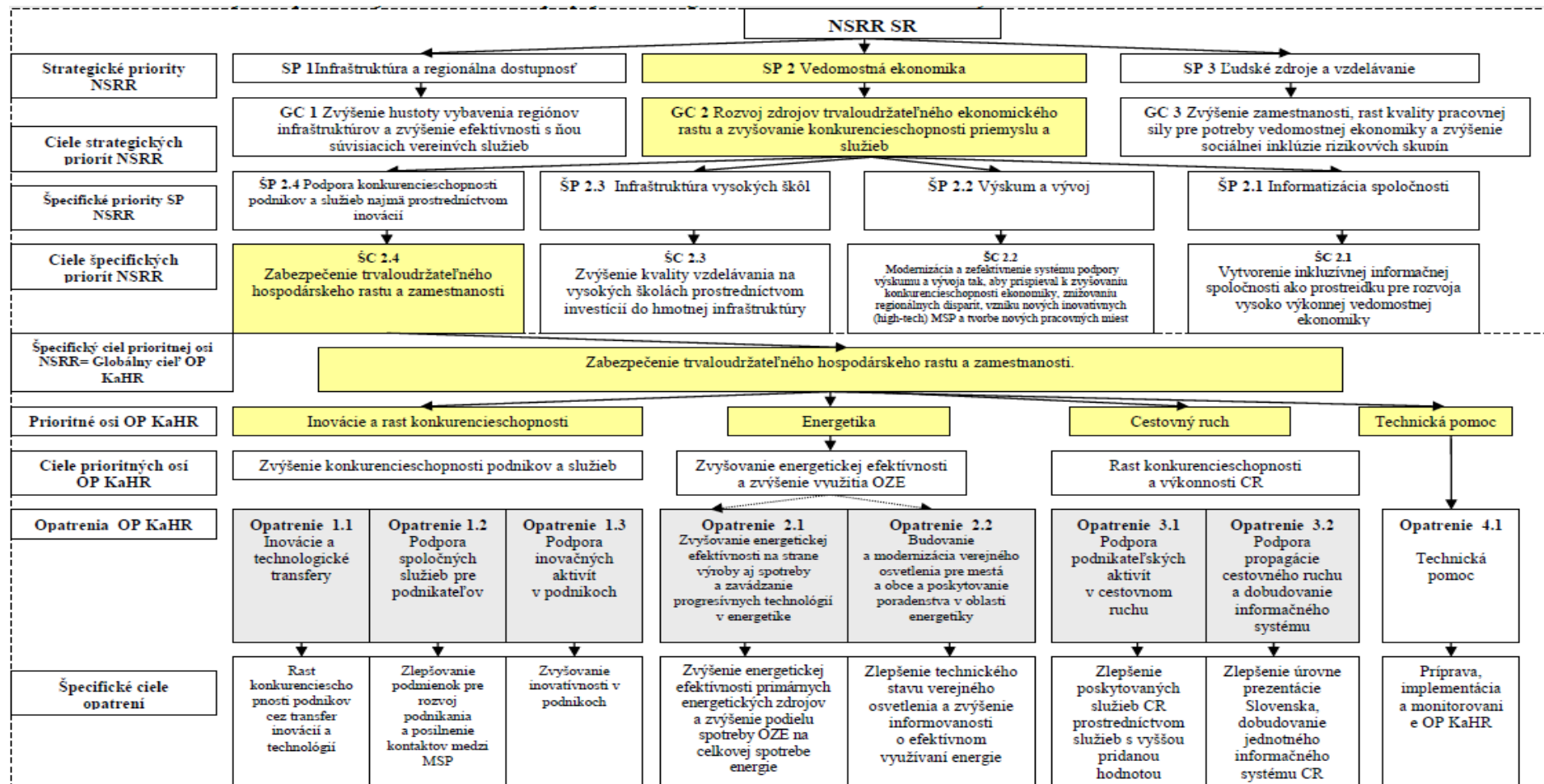
PŘÍLOHA P II: FINANČNÍ ALOKACE OPERAČNÍCH PROGRAMŮ 2007-2013 SF A KF

Tabulka 8 Finanční alokace operačních programů financovaných ze SF a KF 2007-2013 (MDVRR, 2007, s. 129)

NSRR		Příspěvek ES (v EUR, v běžných cenách)							
Operační program	Fond	Celkom	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ERDF a KF									
Regionální OP	ERDF	1 445 000 000	205 515 550	199 983 511	192 452 432	177 546 535	191 179 553	210 935 525	267 386 894
OP Životné prostredie	ERDF+KF	1 800 000 000	117 019 128	170 272 572	231 927 776	314 350 930	337 649 329	348 947 545	279 832 720
	ERDF	230 756 935	32 819 473	31 936 043	30 733 380	28 353 006	30 530 109	33 685 007	42 699 917
	KF	1 569 243 065	84 199 655	138 336 529	201 194 396	285 997 924	307 119 220	315 262 538	237 132 803
OP Doprava	ERDF+KF	3 206 904 595	249 781 696	326 787 231	415 525 000	532 362 447	571 994 412	596 078 824	514 374 985
	ERDF	877 409 097	124 789 767	121 430 694	116 857 795	107 806 882	116 084 899	128 080 795	162 358 265
	KF	2 329 495 498	124 991 929	205 356 537	298 667 205	424 555 565	455 909 513	467 998 029	352 016 720
OP Informatizácia spoločnosti	ERDF	993 095 405	141 243 286	137 441 319	132 265 485	122 021 210	131 390 682	144 968 236	183 765 187
OP Výskum a vývoj (vrátane presunu na výskum a vývoj)	ERDF	1 209 415 373	172 009 458	167 379 330	161 076 075	148 600 352	160 010 720	176 545 790	223 793 648
OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	ERDF	772 000 000	109 797 927	106 842 402	102 818 877	94 855 311	102 138 834	112 693 582	142 853 067
OP Zdravotníctvo	ERDF	250 000 000	35 556 323	34 599 224	33 296 268	30 717 394	33 076 047	36 494 036	46 260 708
OP Technická pomoc	ERDF	97 601 421	13 881 391	13 507 734	12 999 052	11 992 245	12 913 078	14 247 478	18 060 443
OP Bratislavský kraj	ERDF	87 000 000	11 702 539	11 936 592	12 175 323	12 418 829	12 667 207	12 920 550	13 178 960
ESF									
OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	ESF	881 801 578	125 277 179	122 017 332	117 563 168	108 700 401	116 902 730	128 767 136	162 573 632
OP Vzdelávanie	ESF	617 801 578	87 729 702	85 480 552	82 402 308	76 262 834	81 974 424	90 229 434	113 722 324
Spolu všetky fondy NSRR 2007 - 2013		11 360 619 950	1 269 514 179	1 376 247 799	1 494 501 764	1 629 828 488	1 751 897 016	1 872 828 136	1 965 802 568
Spolu ERDF		5 962 278 231	847 315 714	825 056 849	794 674 687	734 311 764	789 991 129	870 570 999	1 100 357 089
Spolu KF		3 898 738 563	209 191 584	343 693 066	499 861 601	710 553 489	763 028 733	783 260 567	589 149 523
Spolu ESF		1 499 603 156	213 006 881	207 497 884	199 965 476	184 963 235	198 877 154	218 996 570	276 295 956

PŘÍLOHA P III: CÍLE OP KAHR A PROPOJENÍ S NSRR

Obrázek 4 Vztah cílů OP KaHR a propojení s NSRR (MH SR, 2013, s. 59).

PŘÍLOHA P IV: SMLUVNĚ VÁZANÉ PROJEKTY OP KAHR K 30.6.2012

Tabulka 9 Stav smluvně vázaných projektů OP KaHR ke dni 30.6.2012 (MH SR, 2013c, s. 5).

PRIORITA /OPATRENIE	ALOKÁCIA 2007 – 2013			ZMLUVNE VIAZANÉ PROJEKTY			
	ERDF	ŠR	SPOLU NFP	ERDF	ŠR	SPOLU NFP	POMER VIAZANOSTI K ALOKÁCII V %
Priorita 1	579 927 375	97 951 285	677 878 660	331 301 470,22	54 010 729,20	385 312 199,42	56,84 %
Opatrenie 1.1	414 963 841	73 228 913	488 192 754	208 937 991,79	36 871 410,48	245 809 402,27	50,35 %
Podopatrenie 1.1.1							
Podopatrenie 1.1.2							
Podopatrenie 1.1.3							
Opatrenie 1.2	74 610 274	8 777 679	83 387 953	74 498 066,6	8 692 481,02	83 190 547,69	100,00 %
Opatrenie 1.3	90 353 260	15 944 693	106 297 953	47 865 411,66	8 446 837,70	56 312 249,36	52,97 %
Priorita 2	168 836 400	26 412 977	195 249 377	121 823 919,42	21 498 338,71	143 322 258,13	73,40 %
Opatrenie 2.1	111 347 807	19 649 613	130 997 420	96 895 276,03	17 099 166,35	113 994 442,38	87,00 %
Opatrenie 2.2	57 488 593	6 763 364	64 251 957	24 928 643,39	4 399 172,36	29 327 815,75	45,64 %
Priorita 3	189 180 000	33 384 706	222 564 706	114 505 645,06	20 206 878,54	134 712 523,60	60,52 %
Opatrenie 3.1	166 019 983	29 297 644	195 317 627	91 345 628,76	16 119 816,84	107 465 445,60	55,02 %
Opatrenie 3.2	23 160 017	4 087 062	27 247 079	23 160 016,30	4 087 061,70	27 247 078,00	100,00 %
Priorita 4	30 306 225	5 348 158	35 654 383	19 926 048,41	3 503 352,27	23 429 400,68	66,00 %
Opatrenie 4.1	30 306 225	5 248 158	35 654 383	19 926 048,41	3 503 352,27	23 429 400,68	66,00 %
SPOLU	968 250 000	163 097 126	1 131 347 126	587 557 083,11	99 219 298,72	686 776 381,83	60,70 %

PŘÍLOHA P V: ČERPÁNÍ PROSTŘEDKŮ OP KAHR K 30.6.2012

Tabulka 10 Přehled čerpání prostředků OP KaHR k 30.6.2012 po realokaci (MH SR, 2013c, s. 6).

PRIORITA /OPATRENIE	ALOKÁCIA 2007 – 2013			ČERPANIE ES	ČERPANIE ŠR	ČERPANIE NFP	POMER ČERPANIA NFP K ALOKÁCII V %
	ES	ŠR	NFP				
Priorita 1	579 927 375	97 951 285	677 878 660	185 979 233	31 014 938	216 994 171	32,01 %
Opatrenie 1.1	414 963 841	73 228 913	488 192 754	116 273 194	20 518 963	136 792 157	30,02 %
Podopatrenie 1.1.1							
Podopatrenie 1.1.2							
Podopatrenie 1.1.3							
Opatrenie 1.2	74 610 274	8 777 679	83 387 953	29 880 291	3 467 805	33 348 096	39,99 %
Opatrenie 1.3	90 353 260	15 944 693	106 297 953	31 539 062	5 565 717	37 104 779	34,91 %
Priorita 2	168 836 400	26 412 977	195 249 377	56 086 526	9 202 732	65 289 258	33,44 %
Opatrenie 2.1	111 347 807	19 649 613	130 997 420	46 697 831	7 534 998	50 232 829	38,35 %
Opatrenie 2.2	57 488 593	6 763 364	64 251 957	13 388 695	1 667 733	15 056 429	23,43 %
Priorita 3	189 180 000	33 384 706	222 564 706	84 271 685	14 871 970	99 143 655	44,55 %
Opatrenie 3.1	166 019 983	29 297 644	195 317 627	73 625 203	12 993 179	86 618 382	44,35 %
Opatrenie 3.2	23 160 017	4 087 062	27 247 079	10 646 481	1 878 791	12 525 273	45,97 %
Priorita 4	30 306 225	5 348 158	35 654 383	10 246 406	1 803 000	12 049 406	33,80 %
Opatrenie 4.1	30 306 225	5 248 158	35 654 383	10 246 406	1 803 000	12 049 406	33,80 %
SPOLU	968 250 000	163 097 126	1 131 347 126	336 583 850	56 892 640	393 476 490	34,78 %

PŘÍLOHA P VI: PLNĚNÍ UKAZATELŮ NA ÚROVNI OP KAHR K 31.12.2012

Tabulka 11 Plnění ukazatelů k OP KaHR k 31.12.2012 (MH SR, 2013d, s. 18-19)

Ukazovatele		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Celkom
Ukazovateľ 1: Počet novovytvorených pracovných miest (VK)(počet)	Dosiahnutý výsledok	0	0	19	402	1 137	1 984	N/A	N/A	N/A	1 984
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	14 200	14 200
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Ukazovateľ 2: Počet novovytvorených pracovných miest obsadených mužmi (VK)(počet)	Dosiahnutý výsledok	0	0	9	141	671	1 127	N/A	N/A	N/A	1 127
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	9 820	9 820
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Ukazovateľ 3: Počet novovytvorených pracovných miest obsadených ženami (VK)(počet)	Dosiahnutý výsledok	0	0	10	116	466	857	N/A	N/A	N/A	857
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	4 380	4 380
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Ukazovateľ 4: Počet vytvorených pracovných miest pre znevýhodnené skupiny v dôsledku realizácie projektu (VK)(počet)	Dosiahnutý výsledok	0	0	0	13	62	99	N/A	N/A	N/A	99
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	180	180
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Ukazovateľ 5: Počet podporených projektov ⁷ (V)(počet)	Dosiahnutý výsledok	0	0	332	694	798	826	N/A	N/A	N/A	826
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	1 910	1 910
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Ukazovateľ 6: Počet podporených projektov na pomoc malým a stredným podnikom (V) (počet)	Dosiahnutý výsledok	0	0	306	527	594	594	N/A	N/A	N/A	594
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	1 790	1 790
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Ukazovateľ 7: Počet vytvorených nových pracovných	Dosiahnutý výsledok	0	0	19	402	1 080	1 883	N/A	N/A	N/A	1 883

⁷ Včetně projektů TP

miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov (VK) (počet)	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	11 860	11 860
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Ukazovateľ 8: Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov (muži) (VK) (počet)	Dosiahnutý výsledok ⁸	0	0	N/A	N/A	637	1 069	N/A	N/A	N/A	1 069
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	8 485	8 485
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Ukazovateľ 9: Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov (ženy) (VK)(počet)	Dosiahnutý výsledok ⁹	0	0	N/A	N/A	443	814	N/A	N/A	N/A	814
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	3 375	3 375
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Ukazovateľ 10: Súkromné investície do realizovaných projektov (VK)(mil. Eur)	Dosiahnutý výsledok	0	0	293,9	478,2	228,7 ¹⁰	373,3	N/A	N/A	N/A	373,3
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	400	400
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
Ukazovateľ 11: Nárast pridanej hodnoty (D)(%)	Dosiahnutý výsledok	0	0	0	0	103,5	137,7	N/A	N/A	N/A	137,7
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	105,8	105,8
	Východisko	100	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	100
Ukazovateľ 12: Nárast tržieb (D)(%)	Dosiahnutý výsledok	0	0	76,9	132,1	119,7	219,7	N/A	N/A	N/A	219,7
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	109,6	109,6
	Východisko	100	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	100
Ukazovateľ 13: Prírastok kapacity pre výrobu energie z obnoviteľných zdrojov (VK)(MW)	Dosiahnutý výsledok	0	0	4,55	33,9	41,04	59,1	N/A	N/A	N/A	59,1
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	75	75
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0

⁸ Údaje nejsou za roky 2009 a 2010 vykázané, poněvadž v tomto období nebyli dostupné, protože nebyli v čase uzavírání smluv o NFP součástí OP KaHR, kterou sa stali až po revizi koncem roku 2010.

⁹ Údaje nejsou za roky 2009 a 2010 vykázané, poněvadž v tomto období nebyli dostupné, protože nebyli v čase uzavírání smluv o NFP součástí OP KaHR, kterou sa stali až po revizi koncem roku 2010.

¹⁰ Pokles hodnoty bol způsobený změnou ve vyčíslení ukazovatele, nakoľik v minulých obdobích představoval smluvně vázanou sumu (aktuálně jde o čerpanou sumu).

PŘÍLOHA P VII: CÍLOVÉ HODNOTY UKAZATELŮ NA ZÁKLADĚ UZAVŘENÝCH SMLUV NA ÚROVNI OP KAHR K 31.12.2012

Tabulka 12 Cílové hodnoty ukazatelů stanovené na základě uzavřených smluv
(MH SR, 2013d, s. 21)

Ukazovatele	Cíle stanovený příjemci na základě uzavřených smluv k 31.12.2012	Hodnota ukazovatele k 31.12.2012	Cílová hodnota ukazovatele	Komentář**
Ukazovatel 1: Počet novovytvořených pracovních míst (VK)(počet)*	3 941 ¹¹	1 984	14 200	1 984 (455 projektov)
Ukazovatel 2: Počet novovytvořených pracovních míst obsazených muži (VK)(počet)*	2 056	1 127	9 820	1 127 (455 projektov)
Ukazovatel 3: Počet novovytvořených pracovních míst obsazených ženami (VK)(počet)*	1 886	857	4 380	857 (455 projektov)
Ukazovatel 4: Počet vytvořených pracovních míst pro znevýhodněné skupiny v důsledku realizace projektu (VK)(počet)*	194	99	180	99 (454 projektov)
Ukazovatel 5: Počet podporených projektov (V)(počet)	760	826	1 910	658 (658 projektov)
Ukazovatel 6: Počet podporených projektov na pomoc malým a středním podnikom (V) (počet)*	594	594	1 790	454 (454 projektov)
Ukazovatel 7: Počet vytvořených nových pracovních míst v MSP v důsledku realizace podporených projektov (VK) (počet)*	3 057	1 883	11 860	1 883 (169 projektov)
Ukazovatel 8: Počet vytvořených nových pracovních míst v MSP v důsledku realizace podporených projektov (muži) (VK) (počet)*	1 615	1 069	8485	1 069 (148 projektov)
Ukazovatel 9: Počet vytvořených nových pracovních míst v MSP v důsledku realizace podporených projektov (ženy) (VK)(počet)*	1 443	814	3375	814 (128 projektov)

¹¹ Meziročně hodnota klesla z důvodu administrativní chyby vzniklé v minulém období.

Ukazovateľ 10: Súkromné investície do realizovaných projektov (VK)(mil. Eur)*	536,6	373,3	400,0	301,1 (547 projektov)
Ukazovateľ 11: Nárast pridanej hodnoty (D)(%)	301,1%	137,7%	105,8%	137,7 (547 projektov)
Ukazovateľ 12: Nárast tržieb (D)(%)	190,1%	219,7%	109,6%	214 (547 projektov)
Ukazovateľ 13: Prírastok kapacity pre výrobu energie z obnoviteľných zdrojov (VK)(MW)*	67,6	59,1	75,0	59,1 (547 projektov)
Ukazovateľ 14: Počet projektov podporujúcich obchod, podnikanie a nové technológie (VK)(počet)*	652	652	1485	390 (547 projektov)
Ukazovateľ 15: Počet novovytvorených pracovných miest cielene pre MRK (VK)(počet)*	114	23	100	23 (351 projektov)

* Core ukazateľ

** Komentár obsahuje hodnotu měřitelného ukazatele za ukončené projekty a počet ukončených projektů, které mají příspěvek k měřitelnému ukazateli